

Бестселър на всички времена

БОРБА НА БОРДА

Е. Станев

ЕМИЛИО САЛГАРИ

ЕМИЛИО САЛГАРИ

БОРБА НА БОРДА

Превод: Фани Лозева

chitanka.info

Страстта да станеш моряк! Това е съдба. В „Борба на борда“ Емилио Салгари разказва, както винаги увлекателно, за нея, за необикновеното си пътешествие на борда на „Само Италия“. Наистина мечтата му, макар и за кратко, става действителност. Но в „Корабокрушенците от Шпицберген“ и „Отец Креспел в Лабрадор“ читателят, който е с вечно млада душа като автора, ще бъде обгърнат от наситения с още по-необикновени приключения живот на истинските, рядко слизящи на сула моряци. Ще се прехвърли на борда на кораба „Торпа“, за да попадне сред вечните ледове на Севера, сред ловци на тюлени и китове, ще претърпи с героите на повествованието корабокрушения и ще влезе в страхотна борба със стихиите на полярните морета.

Емилио Салгари, любимият на всички юноши по света италианец, е роден на 25 септември 1863 г. във Верона. Някои вестници и издателства са писали през годините, че бил капитан от далечното плаване. Това не е вярно. Салгари е учили в Морското училище във Венеция, но пропаднал на изпита пред последната комисия като „недостатъчно развит физически“ и никога не е плавал по екзотичните южни морета. Някои негови изследователи твърдят, че се бил установил на постоянно местожителство на десет километра от Торино. Истината е, че е работил и в Генуезката община и е писал деветдесетте си романа на свещ, всяка нощ подир изнурителната чиновническа работа.

Негови биографи са Ломбардо Радиче и Дж. Корбоне. Те допринасят за популярността му, но главното е, че писателят още с първата си книга се изявява като зрял създател на незабравими характеристики. Несъмнено и деветдесетте му романа са равностойни, свидетелство за това са неизброимите им издания в целия свят и най-вече в Италия.

Началото на 1929 година бележи пълното признание на писателя като родоначалник на нов път в литературата, предназначена за юноши, изцяло различен от старата школа, един от главните представители на която е Жул Верн. „Нойе Цюрхер цайтунг“ отбелязва през тази година, че той „не намира литературен израз в откритието, в инструмента, в затворени авантюри и преживявания, а

сам оформя открытието, като се стреми към непознатото и далечното опиянение от тайнственото и опасното“.

Забележителни са познанията на писателя и по зоология, астрономия и морско дело. Но като че ли най-безспорното, което може да се каже за него, е, че едва ли има друг писател от началото на ХХ век, който да заплита и разплита така умело, динамично, стремително, с неочеквани обрати интригата на всеки свой роман.

T & T

БОРБА НА БОРДА

ГЛАВА I

МЕЧТАТА СТАВА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ

Бях на петнадесет години, когато напуснах бащината си къща, за да стана моряк. Никога не бях плавал, не бяхвиждал безбрежното море, не бях изпитвал удоволствията и капризите му.

Още от най-крехка възраст питах чудна, непонятна страст: страстта да стана моряк, да имам някога кораб под команда си и моряци, които да ми се подчиняват; да се скитам по необятните морета и да търся приключения, бури и истински вълнения. И сега не зная как ме е завладяла тази страст. Ако бях роден на морския бряг, бих я разбрали, но съм роден на сто мили разстояние от него. Все пак си спомням, че още като съвсем млад говорех за моряците като за най-смелите и най-здравите хора на земята; помня, че по училищните си тетрадки рисувах стотици платноходи с отпуснати на вятъра платна, рисувах морски бури, корабокрушения, моряци, котви и множество географски карти.

По-късно книгите, пълни с морски приключения, затвърдиха у мен още повече желанието ми да стана моряк. Книгите на Жул Верн и на Майн Рид mi направиха накрая омразен живота на твърда почва. Чувствах, че не съм роден нито да продължа занаята на баща ми, нито да водя много спокоен живот.

След нечувани усилия, след молби, настоявания и заплахи разбих веригата, която ме връзваше към тихия, несвободен живот, и се хвърлих безумно в морската кариера, на която за кратко време станах един от най-горещите защитници, тъй като ми се струвате най-хубавата и най-светлата сред всичко останало.

Употребих две години и нещо в обучение и най-после, след много търсене и много разочарования, намерих място на борда на един от корабите, които се движат по Адриатическо море.

Сандъците с багажа ми бяха вече на борда, когато капитанът ми даде заповед да потегля за Палестина.

Не се колебах нито миг: разделих се с другари и родители и заминах от Венеция с една от ония риболовни лодки, които се наричат „мишки“ и които в средата имат бедняшки навес и две големи платна на носа и на кърмата.

Сърцето ми биеше лудо от радост. Най-сетне след толкова години, след толкова усилия и лишения беше дошъл денят да видя морето, което от най-ранно детство ме беше омаяло.

Всичко изчезна пред очите ми, забравих родители, другари, роднини и всичко мило, за да видя морето, да живея като моряк, за което толкова мечтаех.

Въпреки обезсърчителните думи на другарите ми, които вече бяха дишали морския въздух и които познаваха сувория моряшки живот, въпреки малко веселите изгледи за големи напрежения, за солени гозби, лишения и опасности, които са толкова чести на платноходите, аз се чувствах силен, толкова силен, че презирах тропическите горещини и полярните ледове.

Слава Богу, смелост и пъргавина не ми липсваха, тъй като винаги съм бил пръв гимнастик сред другарите ми, по всяко време и във всяко училище, както показват и дипломите, медалите и знамето, които имам въкъщи. Също и хладнокръвие не ми липсваше.

Бях здрав, подготвен за всичко и самият дявол не би ме накарал да отстъпя от пътя си.

Морето, само морето беше спечелило душата ми: морето исках да видя, с морето да се срещна.

Няма да ви описвам отегчителното пътуване от Венеция до Палестина, пътуване на един стар кораб, където цареше задух и удобствата бяха непознати.

Някои моряци търсеха леки жени между пътниците. А мен, като ме попитаха къде отивам, поклатиха няколко пъти глава и най-старият измежду тях ми каза:

— Зле започвате, господине. „Само Италия“ е добър кораб, но капитанът ни е истински звяр. Ястията са пресолени, чакат ви умора и несгоди в изобилие. Гледайте да не се разкажвате после!...

Усмивка се появи на устните ми. Вярно е, че бях от семейство, което ми предлагаше охолство, че бях научен може би да чакам наготово, но сега се чувствах способен да понеса всякааква умора и всякакво лишение.

За да не отговоря на този моряк, започнах да си свиркам. Най-сетне, след седем дни пътуване, стигнахме Палестина, излязох и се отправих веднага към кораба. Към четири часа вече стъпих на борда. Радост и гордост светеше в погледа ми.

Корабът се наричаше „Само Италия“. Беше плавателен съд с тежки стълби и големи платна. Кормилното колело беше открито, а кърмата имаше странна форма, прилична на гъска.

Не беше много голям за мен, който бях навикнал да си представям във въображението кораби с хиляден тонаж, но все пак беше един от най-значителните във Венеция. Побираше седемдесет и четири тона по списък, но се натоварваше с не по-малко от сто и осемдесет. Така той се превръщаше в плоскодънна ладия и ставаше крайно опасен за обитателите му. Обаче имаше нови платна, доста високи мачти и чудесно дърво.

Палубата беше изльскана, което говореше за добър ред, но и лесно можеше да се подхълзне човек, макар самата тя да не беше гладка.

Трюомът беше също в много добро състояние: имаше три котви с вериги и телени въжета, както и добре запазени сечива.

Килът обаче беше в лошо състояние: доста стар, с проядено отвсякъде дърво, а това беше много лошо за един платноход като „Само Италия“, която капитанът караше да товарят чак до бордовете, а понякога и над тях.

Стигнах до кърмовата част на кораба и слязох в моята кабина.

Да ви кажа искрено, не ми направи добро впечатление. Представете си една кутийка, дълга три метра, ниска дотолкова, че не можех да стоя изправен, с лепкав от нечистотия под. Отдясно и отляво с по една койка, наместени като в сандък и толкова ниски, че не можеше да се седи на тях, а на всичко отгоре и толкова къси, че не можех да се побера. С една дума, удобството тук бе съвсем непознато, но нямаше как — трябваше да се свиква.

Аз спях отлясно, а капитанът — отляво. И когато платноходът пътуваше, чувах как водата клокочи край мен.

Около кабината се намираха шкафове и долапи, където се държаха провизиите на кораба, който бе съвсем безнадежден във финансово отношение. Вляво и вдясно бяха сандъците с бисквити, с дрехи и с фасул, оставени там може би от памтивека. Една съвсем

микроскопична маса и едно столче, компас и висяща във въздуха лампа с необикновен механизъм, някакъв старинен часовник, икона на Свети Никола от Бари и най-накрая едно буре допълващо уредбата на кабината, свеждайки по този начин до нула свободното място; В нея човек просто не можеше да мръдне и без да преувеличавам, можеше да се задуши от непоносимата миризма на катран и английски лак.

Седем души съставляваха екипажа на „Само Италия“, без да се смята капитанът, който беше истински гигант — висок метър и деветдесет сантиметра, набит, надарен с херкулесовска сила, с широко лице, червено като на особено преданите поклонници на бог Бакхус.

Както ми казаха и както видях със собствените си очи по-късно, този човек беше от най-лошата раса на земята: отпуснат, пияница и грубиян в пълния смисъл на думата. От прост моряк станал капитан по време на австрийското владичество, той никога не бе учил нито да чете, нито да пише, нито да смята.

Беше пълен невежа. Но упорит на думи и дело. С такъв капитан плаването се превръщаше в истински проблем. А както казах вече, вероятността да пътувам бе много по-голяма от тази да се върна вкъщи.

Синът му бе на осемнадесет години и знаеше да пише малко, със стотици грешки, полудиалектно на полуиталиански. Но му липсваше всяка енергия и можеше да си служи само с географски карти от 1820 година.

Братът на капитана обаче беше красив мъж, набит и здрав като Херкулес, с интелигентно лице. Целият излъчваше смелост и бодрост, но беше в непрекъснати спорове с капитана, когото дълбоко презираше заради невежеството му.

Двама други моряци и един юнга допълваха екипажа. Последният беше далматинец от Сан Пиетро в Наубо и се наричаше Лимоз Будени — добро момче, неуморим за работа, но зле поставен на борда, макар и да беше от добро семейство.

Както лесно може да се разбере, в такава компания и с подобен плавателен съд нямаше какво да ни весели. Беше добре, че имах голям запас от смелост, бях силен духом и подготвен за всичко.

Пребродих кораба от горе до долу и слязох отново в кабината. Облякох една обикновена дреха, бяло палто и си сложих сламена шапка. После се изкачих на палубата. Бях изгладнял като вълк, тъй

като още не бях обядвал. Но уви! За нещастие, този ден не ми бе съдено да ям.

Приливът бе вече висок, добър вятър духаше откъм запад и трябваше да се възползваме от него, за да излезем в открито море. Капитанът погледна небето, погледна кораба, усмихна се грубо и дебелите си негърски бърни и извика с рязък глас:

— Хайде! На котвите!... Ще излезем на открито съвсем лесно. Бог иска да плаваме щастливо!

За няколко мига хората му изпълниха заповедите. С помощта на една английска макара, наречена ненчър, голетата^[1] вдигна котва и започна да се движи. Обаче течението беше толкова силно и биеше така от лявата страна на кораба, че се наложи да отидем към брега, докосвайки плитчините.

Виждайки това, капитанът ни накара да развържем платното от наклонника на мачтата. Тази маневра излезе трудна, бих казал още — примитивна. Налагаше се моряците много пъти да се качват и слизат по мачтата, докато триъгълното платно бъде поставено на място.

Главното платно също така беше развито, но с още по-големи усилия. Въпреки това скоро всичко беше готово и „Само Италия“, след развиването на огромните платна, започна да слиза надолу по канала.

— На добър път! — ни викаха от брега.

— Добро прекарване! — отговаряхме им ние.

Голетата пое по средата на канала, обградена отляво и отдясно от опасни плитчини. Платната се издъваша от вятъра и разклащаха мачтите до основи. Чудовищният Пиетро държеше със здрава ръка ръчката на кормилното колело. Лека усмивка се появи на устните ми. Направих машинално няколко крачки и спрях пред компаса, като че магнитна стрелка ме беше привлякла. После вдигнах очи и загледах наоколо. Брегът, обитаван от бедни рибари, се скриваше от погледа ми. Венеция остана далече, обсипана от слънчеви лъчи. После се загледах на изток, където шумеше морето.

Половинчесовото плаване по канала мина, но после навлязохме в тесен, доста криволичещ път, заобиколен от множество плитчини.

Боцманът ги виждаше и внимаваше, но ето че един внезапен вятър повали голетата настрана.

— Дяв... — не се доизказа капитанът. — Вдигай! Вдигай!...

— Перото е право срещу вятъра — отвърна кормчията спокойно.

И наистина беше така. Но въпреки това голетата все повече се приближаваше към плитчината. Чу се някакво търкане, последвано от слабо разтърсване, и после голетата спря изведнъж.

— На пясък!... — възкликаха моряците. — Ето какво значи да тръгнеш на път в петък.

Моряците вярват, че ако тръгнат на път в такъв ден, ще им се случи нещастие.

Но с помощта на дълги гребла и след нечувани усилия успяхме да измъкнем голетата от плитчината и да я вкараме отново в канала. След близо шестстотин метра път, към четири и половина часа следобед, излязохме окончателно от пристанището и най-после, след десетина тласъка, се спуснахме в открито море.

Когато морето се откри пред мен, безкрайно и развълнувано от южния вятър, от гърдите ми се изтръга радостен вик. Задишах жадно солените изпарения, докато погледът ми блестеше от гордост, а сърцето ми биеше както никога по-рано.

Най-сетне бях сред морето!

Най-сетне! След толкова години на разочарования и очаквания, след толкова преживелици кракът ми стъпваше на корабен мостик. Опасностите и морските бури бяха там, те ме чакаха, за да ме накарат да изпитам вълнения.

Всичко изчезна от очите ми: родината, градът ми, моите родители, другарите ми — всичко се смеси в съзнанието ми и бе погълнато като от гъст облак.

Мислите ми летяха през необятното море, докато говорех на себе си и се вълнувах, като че не вярвах, че наистина се намирах на борда на „Само Италия“.

Гледах втренчено вълните, за които бях толкова много мечтал още от детството си. Следях ги с поглед, чувах ги как се разбиваха о носа с глух тътнеж. Вдишвах с радост въздуха, който ме опияняваше. Струваше ми се, че морето дотолкова вече е станало моя среда, че сякаш се бях сприятелил с неговите прищевки и бесове. Към пет часа голямата спасителна лодка, единствената, която се намираше на борда и която беше в много лошо състояние, беше вдигната на висилките след една мъчителна маневра. Малко след това юнгата дойде да ни съобщи, че вечерята е готова.

Упътих се към люка в кърмовата част на кораба, където беше пригответа вечерята. Оставям на читателя да си представи какъв комфорт можех да намеря на борда на този кораб. Една проядена от червеи маса, застлана с покривка със съмнителна чистота, и върху нея няколко паници и прибори, които сякаш са принадлежали на прародителите ни от бронзовата епоха. Но при все това, в един железен тиган, дотолкова очукан, че да му се доплаче на човек, се премятаха четири хубави риби в сос, който изпускаше оствър и апетитен дъх. Ако се съдеше по изобилието на малките чушчици, които придаваха светложервен цвят на блюдото, това трябваше да бъде дяволски вкусно.

Заедно с рибите в качиуко — така се наричаше този сос — имаше ароматен, златист и топъл качамак. Имаше още и няколко бисквити, но толкова твърди, че биха счупили дори зъбите на някая акула или крокодил.

Вечерята се допълваше с парче сицилианско сирене, дяволски солено. Представете си какво пиене би предложил отличният ни капитан към това ядене! Допускам, че той вече мислеше за това, тъй като почитаемият му нос започна да приема червени оттенъци, които не падаха по-долу от отблъсъците на слънчевия залез, който в този миг спокойно можехме да наблюдаваме, докато вечеряхме.

— Господин Емилио — ми каза капитанът, усмихнат като хипопотам, — трапезата ни не е много богата, но какво да правим? Намираме се сред морето, и при това на борда на един платноход.

Аз се усмихнах и започнах да гълтам грубите, но вкусни гозби. Капитанът ми наля чаша вино и със силен глас вдигна наздравица:

— За ваше здраве, господин Емилио!

— И за ваше, господин капитан! — отговорих аз.

Пийнах малко, както можеше и да се предполага. После запалихме лулите. Аз се отправих към кърмовата част на кораба, а капитанът слезе в кабината си, за да изпие чашка ром.

Към осем часа тъмнината се бе спуснала вече и небето се покриваше с гъсти облаци. Вятърът, който духаше от юг, лека-полека се промени в югоизточен. Голетата като че загуби посока и скоро започна да взема едва по няколко възела на час.

Към девет часа минахме близо до една голета от Киоджа. Поздравихме с добър вечер екипажа й и продължихме по-нататък.

Скоро тя изчезна от погледа ни. Слязох за миг в кабината да се облека по-добре и се качих отново на палубата.

Тъмнината се прорязваше от светковици. Дъждът съскаше по мостика и платната, докато морето ревеше глухо, разбивайки високите си вълни, покрити със сребристобяла пяна, в носа на голетата.

Към десет часа се прибрах в кабината си, като пожелах на всички лека нощ.

Обиколих най-малко десетина пъти предоставеното ми жилище и ми се стори като тъмен затвор. Погледнах компаса. „Право на изток“ — измърморих на себе си. И въпреки целия шум от бурята легнах под завивките да спя.

Признавам ви, че при пребиваването ми в тая тъмна дупка, където беше дяволски топло и непоносимо миришеше на катран, при усещането на бавното клатушкане на носа, при скърцането и търкането на дървените части на голетата и рева на вълните, които се разбиваха в нея, аз не се чувствах напълно спокоен.

Докоснах стената, която ме делеше от морето, чух вълната, която биеше в нея със сила, наострих уши към съскането на дъжда и тежкия и особен вървеж на моряците, които бяха на вахта, и разтърсих глава.

— Морето! — промърморих на себе си.

То бе, което ме привлече още от първите ми години. Морето, за което толкова мечтаех!... Защо започвах като че ли да се чувствам по-малко възпламенен, по-малко очарован от това странно и необятно море?

Моряшкият живот, който ми се виждаше толкова завиден, започващо сега да ми се струва почти непоносим. Мислех си: храната на борда е лоша, капитанът е най-грубият и най-прост човек на земята, корабът е като прост сал, кабината — затворническа килия. А морето? Да, точно то, морето, има вид на пустиня!

И все пак съм на море!...

Какво ще кажат родителите и другарите ми? Какво ще кажат, ако поискам да сляза? Освен това пътуването все пак няма да траеечно.

Още няколко мига останах буден, мислейки за миналото и бъдещето. После очите ми неусетно са се затворили, мислите ми са се смесили и аз съм заспал тежък сън.

На другия ден се събудих към пет часа сутринта. Един слънчев лъч проникваше в люка и осветяваше цялата кабина. Погледнах

компаса, погледнах койката и се усмихнах. Не чух никой да се движи по мостика. Голетата изглеждаше като неподвижна сред тази тишина, нарушавана само от шумното хъркане на капитана.

Облякох се набързо и се изкачих на палубата. Слънцето се бе вече вдигнало и морето беше спокойно и гладко. Платната на голетата бяха увиснали надолу и пълно затишие владееше навсякъде.

Един моряк дремеше в ъгъла. Друг се беше облегнал на кърмилното колело. А юнгата разпалваше огъня в някаква особена, затворена желязна камина с две вратички.

Отидох на кърмата на кораба и огледах небосклона. На около двадесет и пет мили разстояние се виждаше истринският бряг, украсен с планински върхове като със сребристи кули.

Покачих се на една от мачтите и погледнах удивен.

Ниско долу виждах голетата и моряците, но силно смалени. На хоризонта, додето погледът ми стигаше, с изключение на изток, се виждаше само вода и небе.

Далече някъде съзрях един бриг. Още по-далече — широките вълни, покрити с пяна, блестяха на слънцето като разтопено злато.

Хълмовете на истринския бряг, обвити в лека оморана, извишаваха върховете си към чистото небе. Сред тях ми се видя един широк бял куп, в който изпъкваше една доста висока камбанария. Това беше град Ровиньо.

Слязох бързо надолу, тъй като юнгата ме повика да ми даде кафе с бисквити. Бях доста изгладнял и не чаках да ме канят повторно. Но, уви! Проклетият му юнга беше приготвил едно невъзможно кафе. И на всичкото отгоре бисквитите бяха толкова твърди, че нищо не можеше да ги размекне. Сигурно бяха престояли най-малко една година.

Към осем часа отидох на кърмата на кораба да погледна компаса и обръщайки се към моряка, който държеше ръчката на кърмилното колело, казах:

— Дайте на мен. Аз знам да управлявам!
— А знаете ли посоката? — ме попита той.
— На изток.

Хванах дръжката, която морякът ми предостави, и я насочих на изток.

Ръчката на кърмилното колело беше стар модел, т.е. състоеше се от един обикновен прът, опасен във време на буря и силен вятър. При

пръв признак на ураган екипажът бързаше да постави един вид двойна дръжка, благодарение на което маневрата ставаше по-малко опасна.

Кърмилното колело беше доста голямо и затова мъчноподвижно, но аз умеех да го управлявам доста добре.

Останах на това място няколко часа, като непрекъснато следях компаса. После предоставих ръчката на един моряк и отидох да видя два големи делфина, които преследваха едно стадо сардини.

Тези две едри животни със сплеснати глави и хълзгави тела се издигаха от време на време на повърхността и вдишваха въздух с глух шум, като някакъв гигантски мотор, и пак потъваха в бездната.

Към единадесет часа капитанът заповяда да развием едно от платната — това на задната мачта. Разгъването беше бавно и затруднено и един моряк, кой знае как, си приплесна единия пръст.

Към обяд капитанът се приближи до мен и ми каза с груб глас:

— Господин Емилио, харесва ли ви моята голета? Бога ми, това е чудесен платноход и ще видите как ще лети след малко!...

— Харесва ми вашия платноход — казах аз, като се усмихнах.

Трябва сега да призная откровено, че докато хвалех по този начин голетата му, в дъното на душата си го пращах по дяволите.

— А обичате ли моруна? — ме попита пак той.

— Защо? — попитах аз.

— Това ще ядем на обяд. Днес няма да има супа, но моруна — да.

Погледнах го право в очите. Това не влизаше в договора ни. На обяд винаги трябваше да има супа. Но все пак тактично си замълчах и се отправих към носа.

На обяд седнахме на масата. Моруната беше сгответена с половин дузина глави лук и картофи. Ястието не беше много изискано, но морският въздух изостряше апетита ми и аз ядох с голямо удоволствие.

[1] Голета (фр.) — малък плавателен съд, обикновено с две мачти. Б. пр. ↑

ГЛАВА II БУРЯТА

Само за два дни мнението ми за морето се бе променило. Фанатизът ми към корабите, към безкрайната морска шир се беше изпарил по невероятен начин, почти неочеквано.

Обаче синкавата вълна, която ме беше привличала още от най-ранно детство, свободният, независим и авантюристичен морски живот все още властваше в ума ми, като ми даваше и изблик на ентузиазъм.

През деня изкачих няколко пъти една от мачтите, тъй като, додето стигаше поглед, цареше пълно спокойствие и поради това голетата изглеждаше почти неподвижна.

Слязох след това в кабината си и малко понаредих вещите си. Застлах койката и се помързих да я направя по-мека. Най-сетне удари шест часът, часът за вечеря. И този път осъдено ядене, съставено от солено сирене и глътка незавидно вино.

Започвах да ставам недоволен. Къде бяха обещанията, които този див капитан ми даваше предварително?

Нима не бе обещавал да се отнася с мен добре? Нима не ми бе обещал, че храната ще бъде добра? Значи този пияница ме бе измамил.

Но то беше нищо в сравнение с онова, което трябваше да дойде по-късно.

Вечерта луната, която се бе издигнала и осветила морето със сребрист блясък, се скри скоро в обятията на един гигантски облак, който идеше от юг.

Слязох в моряшката спалня с висящи койки. После се изкачих отново на палубата. Над морето се спускаше полумрак. Широки вълни се носеха от юг към север, докато лек ветрец тласкаше голетата на изток.

Пред мен се издигаше фарът на Ровиньо. Наляво забелязах един кораб, който плаваше най-малко на една миля от нас.

Изведнъж вятърът задуха силно, а небето се покри с гъсти облаци; на сто крачки от нас чух морето да се разбива с глух шум о

една скала, покривайки я с чиста пяна. Наострих уши, разгледах отново това странно движение на вълните и като се приближих до сина на капитана, го попитах:

— Какво значи това?

— Това е опасна плитчина, пясъчен нанос — ми отговори той.

Останах няколко мига в мълчание, като гледах този опасен нанос, и после казах:

— Значи отиваме в Арса?

— Да, отиваме да натоварим каменни въглища. Лошо място е, господин Емилио, Арса. Също и товарът е лош.

— Това означава ли, че там има мини?

— Да. И то много големи! Ще ги видите...

Погледнах небето, което се покриваше с гъсти облаци, и задишах жадно вятъра, който духаше от запад.

Голетата цепеше водите право на изток със скорост от четири възела на час. Половин час по-късно небето стана черно като катран. Вълните ставаха все по-високи и дъждът започна да шиба по палубата. Поради това взех мъдрото решение да сляза в кабината, където не закъснях да заспя. Не зная колко съм спал. Спомням си само, че отдавна трябва да бе минало полунощ, когато бях събуден от някакъв дяволски шум на палубата. Тичаха, викаха, теглеха въжетата под гърмящите заповеди на зловещия капитан, който проклинаше всичките светии, като даваше команда след команда.

Вода като порой се изливаше върху мостика. Вятърът духаше със страшна сила, а морето ревеше и биеше о страните на галетата, която се клатеше насам-натам.

Дълбока тъмнина се стелеше в кабината. Шумът, виковете, бълсканията на мостика продължаваха, докато страните на голетата пращаха застрашително.

Не можех да стоя на едно място, а се мятах в леглото поради люлеенето, което достигаше от време на време до отклонение от тридесетина градуса.

— Дяволска работа!... — промърморих на себе си. — Буря! Само това липсваше!... Е, добре. Нека я видя отлизо!

Очите ми се изпълниха с гордост, усмивка огря устните ми. Скочих от леглото и тръгнах към палубата.

Проклятие! Люкът беше залостен. Върнах се в леглото и започнах да се слушвам в това, което се чуваше над мен.

Чух как капитанът удряше силно с крак по мостика, точно над главата ми. Облак прах, измрели хлебарки и паяжини се изсипаха върху мен.

— Дяволи — чух го да проклина, — така исках, проклети моряци!...

На виковете му отговори страховит рев. Голетата се беше навела на една страна и сандъци, мастилница, ботуши и всякакви предмети полетяха надолу, а от гърдите ми се изтръгна яростен вик.

Малко след това чух вратата да се отваря. Капитанът, измокрен до кости, влезе с цял куп проклятия. Чух го да мърмори:

— Сатаната да го вземе!... Непрекъснато се потопяваше! И всичко това заради проклетото му платно!...

Наострих уши към проклятията му, които никога не спираха. Най-после отиде пак на палубата. Тогава се сгущих и се опитах пак да спя.

Но и този път не можах да спя дълго: виковете, вятърът, дъждът и шумът ме събудиха твърде скоро.

Лампата бе загаснала. Станах от леглото, облякох дебели дрехи, обух високи ботуши, нахлупих си един каскет, после се хванах за стълбата и въпреки неспирните разтърсвания се изкачих на палубата.

Не бях успял дори да се огледам наоколо, когато едно повалено от вятъра въже ме удари през лицето толкова силно, че паднах на пода. Претърколих се през мостика, но, за щастие, успях веднага да стана.

Дълбок мрак покриваше морето, пороен дъжд се изливаше отгоре, като ме шибаше по лицето и ми пречеше да видя нещо. Бях на кърмата на кораба и не успявах да видя моряците на носа.

От време на време ослепителни светковици прорязваша небето. Западният вятър като че ли все повече се усилваше. Морето се надигаше на големи пенливи вълни, които светеха зловещо в тъмнината.

Голетата, шибана, бълскана от вълните и покрита с вода, се въртеше страхотно, потътайки до бордовете в бушуващите води. От време на време гръмотевици избухваха сред гъстата облачна маса, докато се виеше светковицата. Вятърът, усилвайки се все повече,

свирише през палубата с такива странни звуци, които ми напомняха човешки стонове.

Голямото платно на главната мачта, полуусукано, свистеше злокобно, а това на носа се потапяше с долната си част в развълнуваните води.

Моряците тичаха да свият ту това, ту онова платно и теглеха въжетата, като се бълскаха и клатушкаха от вятъра и люлеенето на кораба. Капитанът продължаваше да вика до пресипване, проклинойки морето и светиите. Този грозен човек не притежаваше никакво самообладание.

Видях как презрителна усмивка се появи на устните на брат му, който държеше ръчката на кормилното колело. После му хвърли поглед, пълен с омраза.

Улавяйки се за въжетата и за голямата спасителна лодка, аз се домъкнах до носа, близо до фенера, и зареях поглед напред.

Макар че валеше много силно, успях да видя истриския бряг, отдалечен само на няколко мили, и от дясната страна на кораба — опасна плитчина, отбелязана с голям железен прът.

В тази посока морето се вълнуваше с крайна сила, като разпръскваше пенливи струи високо нагоре и ревеше страховито.

Мина един час. Дъждът ме намокри до кости. Шапката не ме предпазваше вече, а дрехите ми бяха пропити с вода. Но когато започна да се разсъмва, вятърът като че поутихна. Капитанът продължаваше да търси убежище сред Брионските скали и Фазанския канал, който отстоеше на половин миля от нас.

Малко след това минахме близо до една дълга и опасна скала, после почти докоснахме островчето Бриони, обитавано от рибари, заобиколихме един нос и влязохме в широк канал, образуван от истриския бряг и споменатото островче.

Хвърлих поглед към зеленеещите се ивици на това островче, към хълмовете и обработените полета край брега и отидох към кърмата на кораба.

Развързаните от вятъра платна бяха отново свити и завързани наполовина. След една мъчителна маневра започнахме да напредваме по канала, изпращайки предупредителни сигнали.

Вятърът, който се обърна от западен в югозападен, духаше силно, дъждът продължаваше да ни измъчва страшно, но въпреки това,

търкаляйки се отляво надясно, поради непрекъснатото клатушкане на голетата, моряците се разкъсваха от работа и маневрираха все пак доста успешно.

Мъчителната маневра трая един час. После минахме под плющенето на вятъра покрай един венециански влекач, натоварен с дърва. Поздравихме екипажа му и с последно усилие хвърлихме котва срещу селото Фазана, на няколко метра от един австрийски боен кораб.

Фазана е малко селце, разположено по склона на един хълм, близо до морето. Прикрито е от вълните чрез малко изкуствено пристанище, което едва може да побира няколко голети и десетина лодки.

Селцето Фазана е забележително само с покритата с червени керемиди черква и камбанарията ѝ в античен стил. Останалото е куп къщи и къщички, обитавани от рибари и моряци, и едно здравно заведение в услуга на спиращите.

Няколко голети отиваха да товарят оттам дърва за горене.

Каналът, който носеше името на селото — Фазана, се затваряше на изток от истриския бряг и от Брионските скали на запад. Широк е половин километър и дълъг повече от два. Закрит е от ветровете, с изключение на южните и северозападните. Бреговете се обработват тук-там, а по скалите расте трева. Там пасяха многобройни стада кози.

Но в момента не се виждаше нищо друго освен страховити скали, настърхнали рифове и опасни пещери.

Макар каналът да беше защищен така, широки вълни нахлуваха от откритото море и от тяхното плискане голетата непрекъснато подскачаше. Колкото до мен, чувствах се много доволен, че можех да видя малко суша, след като вече бях преживял морската буря.

Няколко мига бях отаден на нямо съзерцание, след което се отправих към кърмовата част на голетата. Там моряците все още спяха. Не ми оставаше нищо друго, освен и аз да се просна на пода и да заспя като тях. Към обяд бях събуден от юнгата, който ме повика за ядене. Бях изгладнял страшно, а и обонянието ми усещаше миризма на нещо вкусно. Слязох в кабината и седнах до масата.

Уви! Обядът бе по-оскъден и отпреди: ориз и картофи, пържен чесън със значителна доза пипер, който изгаряше гърлото.

Погледнах капитана, исках да го попитам що за обяд ни бе приготвен, но той се престори, че не ме вижда, и започна да яде, като

дъвчеше усилено. Малко вино, размесено с вода, допълни бедния обяд. Значи отивахме от ден на ден към по-лошо. Този звяр като че ли искаше да ни умори от глад. След като се нахраних криво-ляво, се изкачих на палубата с лошо настроение. Чувствах се все по-недоволен от този груб човек, който още от първите дни не изпълняваше договора. Но нищо не можеше да поправи работата. Всяко възражение би било безполезно при този мечок, който винаги отговаряше спокойно:

— На борда аз съм господар след Бога!

Привечер силен югоизточен вятър разпръсна гъстата омора и слънцето блесна над нас.

Малко след това една голета и няколко рибарски лодки, идващи от Пола, хвърлиха котва до нас.

Лека-полека тъмнината се спусна и ни обгради. Вечерта беше ясна и обещаваше на другия ден добър вятър и приятно време: луната светеше и на небето нямаше нито един облак. Сребристите й лъчи осветяваха морето и то блестеше също така сребристо. Брионските скали и истриският бряг бяха напълно осветени.

На борда не се чуваше никакъв шум, тъй като вълните биеха в скалите и в носа на голетата.

Седнах на сгърчилото на носа и разсеяно загледах развълнуваното море на юг. Хиляди мисли минаваха през главата ми. Спомнихи си за близките си и в миг се пренесох в моята уютна стая. Доволен ли бях от предприетото пътуване? Не знам. Но се убедих, че морето не бе такова, каквото го описваха в приключенските книги, които бях изчел.

Внезапно откъм австрийския боен кораб някой запя. Наострих уши. Беше една тъжна италианска песен, придружена от думкане на тъпан. Няколко мига останах да послушам и когато вече не чувах нищо, слязох в кабината си, хвърлих се на леглото и заспах. Последното, което чух, бе камбанарията на фазанската черква, която биеше полунощ.

От дълбокия сън ме събуди шум от стъпки и скърцане на макара на палубата.

Изправих се и наострих слух. Капитанът отново даваше заповеди с пресипнал глас, а голетата се тресеше непрекъснато и едва напредваше.

Разбрах причината за това: отново тръгвахме.

За миг се облякох и се изкачих на палубата, където моряците вдигаха котва, като навиваха макарата.

Още беше нощ и луната, чиста и блестяща, осветяваше морето, бреговете и скалите, докато лек ветрец подухваше от северозапад. Поздравих с добър ден моряците и им помогнах да изтеглят котвата. Изкачих се високо на една от мачтите, за да развързвам платната, една почти нова за мен маневра, но я изпълних лесно благодарение на пъргавината и ловкостта си.

Минаха почти два часа, докато всичко бе готово. Слънцето вече се бе вдигнало бавно на небосклона, избикаляйки върховете на скалите и на хълма.

— Тръгваме! — извести капитанът. — Днес ще минем нос Промонторе и утре ща бъдем в Арса.

Кърмилното устройство бе обърнато под вятър, платната се издуха и „Само Италия“ започна доста бавно да плава на юг, предшествайки две друга голети, които в това време излизаха от канала.

Картината беше очарователна. Наляво истрийският бряг, нарязан своееволно от остри върхове, назъбени като трион, беше осенен със селца, самотни къщички, горички и малки зелени полянки, по които пасяха многобройни стада овце. По хълмовете на юг, полуприкрити от възвишенията на каменливия терен, се издигаха крепостите на Пола, построени по начин, че да доминират над целия канал и над града.

ГЛАВА III

БРЕГОВЕТЕ НА „НАШЕТО МОРЕ“

Отдясно безплодните Брионски скали, издигащи се като преграда на входа на пристанището, пречеха на морето, което с глух и неспирен шум се разбиваше в основата им, да влезе в него, оставяйки само откъм юг един отвор колкото да минат корабите.

Рибарски лодки с кръстосани и пъстроцветни платна изкачваха бавно канала, докато една голета слизаше надолу по него. Платната ѝ се отразяваха във вълните, събудждани от северозападния ветрец.

Също и един малък параход „Бенако“ на Лайд цепеше бързо вълните на канала, изпускайки от комина стълб черен дим. Макар че вечерникът се канеше да слезе и да промени посоката си, „Само Италия“ плаваше към юг, минавайки близо край островчето Сан Джероламо, някога доста високо, но сега изравнено със земята, тъй като бе служило за източник на камъни, особено за бента на Маламоко. Бяха останали още огромни каменни блокове и двадесетина работници ги прекарваха с волове до кея на пристанището.

Минахме пристанището, излязохме от канала и се намерихме твърде скоро пред залива Пола, чийто води са доста дълбоки. Защитен е от островчета и крепости, снабдени с добра артилерия. С помощта на бинокъл успях да различа крепостта, разположена в дъното на залива отчасти върху един хълм и отчасти в равнина. Забелязах обширния арсенал и арената, стара постройка, напълно откъсната от останалите къщи.

Гледана отдалече, Пола изглеждаше голям град, но всъщност се състои от две-три камбанарии и не много къщи, обитавани от малко жители, в по-голямата си част работници в арсенала. Гарнизонът обаче е многоброен, а градът е добре защитен от множество укрепления и е главната база на всички австриски бойни кораби.

Няма нищо друго по-значително от военната болница и базиликата.

Влизането в пристанището е трудно и би било още по-трудно за една флота, която би дошла да срещне кръстосания огън на укрепленията, най-главното от които е „Мария-Луиза“. Докато разглеждах от носа броненосците и закотвените в пристанището кораби, силен гърмеж се разнесе във въздуха.

— Какво значи това? — попита главния на екипажа.

— Укрепленията се упражняват в стрелба — ми отговори морякът.

Наистина втори гърмеж отекна и видях облак дим да покрива едно малко укрепление. Не различих пламъка, но видях гранатата да скача по водата, като я повдигаше на голяма височина.

Гледах скръбно как се развява жълтото знаме с двуглавия орел и младежкото ми сърце, сърце на италианец, се изпълни с тъжни чувства. Пола, страшната Пола, нима не беше италиански град? А ето там той насочва страхотните дула на топовете си срещу другия бряг, срещу братския бряг, срещу Италия!...

И ми дойде наум цялата славна история на Венеция, която още от времето на Карл Велики, през 812–813 година, накара да зареве по тия земи крилатият лъв.

Напразно немци, хървати, унгарци бяха искали да заличат славните италиански традиции, останали непокътнати и ненакърнени от изкуствените ограничения, които хищната и лукава политика на кралското императорско правителство покровителстваше и подхранваше, за да похървати населението, което говори на най-чист венециански диалект.

И си помислих за подлата сделка, която Наполеон Бонапарт бе сключил с тези хора чрез договора в Кампоформио, който хвърляше в гладното гърло на Австрия тези неоспорими италиански земи и задължаваше жителите на тези градове, които от векове развяваха лъва на Свети Марко, да го свалят, за да го заменят с грабливия орел.

Подскочих от мястото си, разтърсен от силно чувство на негодувание. И ми се стори, че чувам глас, могъщ като рев, като славния рев на Свети-Марковия лъв. И този глас казваше:

— Ще дойде чаканият ден!...

Малко по малко голетата заобиколи рифовете на Пола и градът изчезна зад тях. Откритото море се появи пред нас и „Само Италия“, възползвайки се от един тласък на вятъра, се спусна смело на юг.

Брегът, който се издигаше отляво, беше стръмен, пустинен и сух. Тук-там се издигаше върхът на някое укрепление, построено на ръба на висока скала. И като контраст близо до него се забелязваше някая мизерна овчарска колиба.

После рифове, които изглеждаха като огромни скали, и пещери, издълбани от вълните, които се разбиваха с вой, пренасяйки ехото от скала на скала.

Вятърът, който досега се бе задържал добър, започваше да променя посоката си, обръщайки се в югозападен, и бавни вълни се носеха по морето от запад към изток.

Ту бързо, ту бавно, според тласъците на вятъра, голетата все напредваше, като отстоеше на около сто и петдесет метра от брега.

Към обяд фарът на нос Промонторе се виждаше вече и към два часа заобиколихме истрийския край между носа и малкото островче, на върха на което се издигаше фарът, гигантска колона, висока най-малко двадесет метра. В основите на фара се виждаха две каменни къщички и някаква черна кула с бели ивици — така изглеждаше фарът през деня, докато нощем хвърляше снопове бяла светлина на всеки двадесет и пет секунди.

Адриатикът разяждаше бавно с безспирните си вълни този усамотен риф, заобиколен от опасни плитчини от север и изток, отбелязани с два железни пръта, доста извити от вълните.

Минаването между фара и носа е възможно само за малките кораби и нощем е винаги опасно.

Нашата голета навлезе между тях, като успя да избегне плитчината, където друга голета, която ни предшестваше, минаваше съвсем близо, излагайки се на опасността да заседне.

Водата в този тесен проход беше доста прозрачна и облегнат на носа на кораба, аз можех да видя дъното на морето, покрито с пясък, мекотели и остри скали, които се издигаха почти наравно с водата, готови да образуват опасна пречка за корабите с по-голям тонаж от нашата голета, която, струваше ми се, почти докосваше скалите. Дори по едно време се приближи толкова много до една плитчина, та като че ли почувствах докосването на кораба до скалата, но всичко мина благополучно.

След като бе заобиколен носът, голетата навлезе в друго море. Това бе Куарнеро, капризното Куарнеро, от което толкова много се боят

плаващите по него, въпреки че е твърде малко и прилича повече на езеро, отколкото на море.

В момента, когато „Само Италия“ навлизаше във водите му, то изглеждаше спокойно. Брегът на Истрия, стръмен и каменист, ми се стори насечен във всички възможни форми, сякаш изваян от вълните на своенравния Куарнеро.

Вериги от подводни скали, пясъчни наноси, островчета, като Манци и Фумера, засланяха брега от пристъпите на вълните.

Нито една колиба край морето, нито педя обработена земя. Само малка група белезникави къщици, които изглеждаха като куп развалини, се издигаше на върха на стръмна височина. Сред тази купчина къщи се възправяше камбанария и някакъв каменен обелиск.

Моряците ми казаха, че това е селцето Помец.

Едва към три часа можах да видя едно село, разположено на дъното на тесен проток. Беше Медолино. Така се назоваваше и един малък залив.

Хълмовете продължаваха да се изнизват страшно безплодни: нито трева, нито горичка, нито храсти се виждаха по тях.

Върхът Мерлера, след него Свети Стефан и Кучешката мрежа се редяха пред очите ми с дразнещо еднообразие. Нищо не правеше впечатление в тази безплодна страна.

И ето че една изумителна, дива и очарователна гледка се показва само няколко часа подир това. Като че вече пътувахме не по море, а по езеро, заобиколено от високи и стръмни планини.

Надясно просторните острови Керсо и Велиа, наляво — истриският бряг, от север и юг — далечният остров Уние и нос Промонторе затваряха морето от всички страни, придавайки му вид на езеро.

На Керсо и Велиа се извисяваха, натрупани една върху друга, високи планини, страшно стръмни, с високи върхове, които стигаха чак до облаците.

Хълмове и отвесни скали, които биха могли да се сравнят с норвежките фиорди, допълваха гледката.

А морето нахлюваше през всички отвори, които само през вековете си бе издълбало, и гръмогласният му плисък отекващ в близките планини.

Разглеждах дивия Уние, който с високата си планина на север и по-малките на юг сякаш беше поставен да предпазва от толкова страшния Куарнеро, непрестанно бушуващ в подножието му.

Накъдето и да обърнех поглед, виждах само скали и планини, подводни камъни и островчета, чувах далечния и непрекъснат шум на вълните, които се нахвърляха върху скалите с неотслабваща ярост.

Малка рибарска лодка, с големи кръстосани платна, плаваше бавно към фиорда Керсо и изглеждаше като че отива да се скрие в планините.

През целия ден нашата голета плава спокойно в това тихо езеро, което обаче, когато се разgneви, принуждава и най-смелите моряци да потръпват от страх.

Вечерта, когато западното слънце се потопи в червеникавите вълни, голетата се приближи до Черния връх — необитавана земя, покрита с ниска растителност с тъмен цвят, откъдето е взела и името си.

Нощта ни свари пред канала на Арса и макар луната да осветяваше морето и дивите брегове, все пак голетата се задоволи само с движение нагоре-надолу, и то чак до сутринта.

Когато се изкачих на мостика, небето беше доста облачно, но слънцето, което се вдигна малко след това, и вятърът, който задуха от юг, прогониха досадната омора. Това даде възможност слънчевите лъчи да позлатят още веднъж островите Керсо, Велиа и Уние.

Каналът на Арса и градът, който се простираше на стотина крачки пред нас, сякаш се губеше из високите планини. Дълъг цели девет мили, заобиколен от гигантски скали, този канал отвеждаше до мините, които се намираха при устието на малката рекичка, наречена също Арса. Не много дълбок, каналът все пак е достатъчен за големи кораби, но в началото си има само няколко метра дълбочина, едва достатъчна за голета с двеста тона водоизместване.

С нашата голета можехме да се изкачим безпрепятствено чак до мината, стига да държим сметка за отлива. Ето защо екипажът се запретна да проведе добре маневрата за влизане в канала.

Вятърът беше благоприятен. Голямата спасителна лодка, заета от четирима моряци, бе спусната в морето и голетата завързана за нея. С помощта на весла лодката повлече кораба, отправяйки се към канала.

Малко по малко ние оставихме морето и навлязохме сред планините. Плаването ми се струваше необикновено, каналът беше широк триста метра, заобиколен от величествени планини, отегчително безплодни и с див изглед, по всичко приличащи на австралийските брегове. А те бяха обкичени със скали, издълбани от непрестанното сблъскване с вълните, и имаха несравнима хубост. Югоизточният вятър духаше с всичка сила и навлизайки в пещерите, свиреше и ревеше.

Изстрел от огнестрелно оръжие би бил заглушен от воя на вълните, които бавно, но непрестанно рушаха скалите.

След като измина стотина метра, голетата направи остьр завой, следвайки посоката на канала, и морето изчезна от очите ми. Стори ме се, че плаваме по някое швейцарско езеро сред стръмни и безлюдни планини.

Каналът ставаше все по-извит, бреговете — все по-стръмни, но вече покрити с доста ниски горички, из които по някое стадо овце и кози хрупаше зелената трева, растяща сред скалите.

А в това време селянинът овчар стоеше спокойно на някоя скала, пеейки от все сърце чудна песен на език, който познавах само по име.

Веригата на планините ни заобикаляше от всички страни. На места те бяха почти отвесни, а по върховете им се забелязваха чисти, бели къщички, подобни на бели птички, накацали отгоре.

Вятърът духаше все така откъм Драконовата долина — теснина, в която въздушните течения не спират.

Платното на главната мачта бе развито и голетата продължи да се изкачва нагоре по канала, който постепенно се стесняваше. Ние вземахме по четири мили на час.

Към обяд, както си стоях на носа и гледах мечтателно планините, забелязах един славянин, който вървеше по ръба на една скала, на височина, от която можеше да ти се завие свят. Свиреше на инструмент, наричан гайда, и ехото на планината повтаряше по хиляди начини нейния плавен звук.

Малко след това видяхме една лодка, карана от двама рибари. Капитанът им направи знак да се приближат и те с няколко удара на греблата дойдоха до кърмовата част на кораба и пуснаха котва.

Двамата бяха обути в къси панталони, дълги чорапи от груба вълна и с традиционните обуща без токове, със заострен връх,

направени обикновено от козя кожа и малко издръжливи на дъжд.

За лира и половина ни продадоха оскъдния си добив от двучасов риболов, състоящ се от един-два килограма различни риби. За късо време обядът бе приготвен и ние набързо изядохме тази не толкова качествена риба, но все пак за изгладнели като нас вкусна.

Голетата в това време продължавате да се изкачва по канала, подпомагана от прилива и вятъра. На няколко пъти тя минаваше толкова близо до отвесните скали, че ми се струваше — аха, да се разбие о тях.

Към един часа и половина каналът стана извънредно тесен, тъй като оскъдната му ширина се ограничаваше и от няколко големи стълба, които показваха кой път да се държи. Зад тези стълбове водата имаше червеникав цвят — непогрешим знак, че има плитчина. Още по-нататък се издигаха блатни тръстики. Плаването продължи още двадесетина минути и към два часа галетата хвърли котва срещу Арса.

Арса се състои само от тридесетина къщи и едно училище. Къщите са разпръснати из планините. Навсякъде се издигаха планини от каменни въглища.

Рекичката Арса си пробива път сред стръмни планини и свършва с огромни плитчини и зловонни блата при устието си.

Приливът внезапно повдигна нивото на рекичката.

Долината, която носеше същото име, е ненаселена и крайно безплодна. Заобиколена е от възвишения, обрасли с храсти. В нея се намираха много блата, където изпаренията причиняват нескончаеми трески.

По билото на планината, откъм север и северозапад, може да се види някакво земеделие — по някое зелено кътче, но общо взето — бедна работа. По някоя къща, обитавана от бедни селяни, по някое стадо овце — това са единствените живи същества, които населяват тези места.

На станцията Арса двете къщи се обитават от търговци на вино, а третата — най-голямата — от управителя.

Мостовете са три и всеки ден по тях минават товари от по осемдесет тона въглища.

Планини от каменни въглища, на буци и превърнати на прах, се издигаха край брега, където малка и бърза железница прекарваше материала от мината, отстояща на шест мили от брега.

Арса е известна със своите мини, които я правят и център на значително движение.

Около шестдесет души работници, всичките славяни и скромни като никои други, работят по натоварването и сортирането на въглищата.

Точно десет голети бяха закотвени в канала, в очакване да бъдат натоварени — всяка на свой ред.

Щом бе закотвен и нашият кораб, аз се отправих веднага към сушата. Пред огромна камара от въглища работници, черни като дяволи, бяха заети с разпределянето на въглищата, служейки си с дълги железни мрежи.

След като обиколих насам-натам, след като повече от двадесет пъти ударих крак, сякаш да се уверя по-добре, че се намирам върху твърда земя, се покатерих по склоновете на планината, която се издига над Арса, и въпреки скалите и камънаците, които затрудняваха достъпа, и въпреки ботушите, които явно ме напускаха, изкачих стръмнината на доста голяма височина и набрах огромно количество от един вид боровинки, които тук наричаха „трънлива любов“.

Така посkitах около два часа из тази планина, пушейки местните цигари „Порто Рико“, които струваха по петнадесет сантима едната, и към четири часа слязох, за да помогна на сина на капитана и юнгата при наливането на вода, така необходимия ни запас на кораба. Седем бъчонки бяха натрупани в лодката и ние се отправихме по река Арса, по-скоро към страничния ѝ ръкав, където, за съжаление, не може да се каже, че водата беше особено добра.

С помощта на греблата, минавайки през тинестите канали, край островчетата, покрити с тръстики, успяхме да стигнем устието на рекичката. Синът на капитана потопи една от бъчонките в мътните води на Арса.

— Какво ще правите? — попитах аз. — Нима ще пиете тази вода?

— Разбира се — отвърна ми той. — Днес няма да може да се пие, но ще се пречисти. Тинята ще се утай на дъното на бъчвата. Ще видите.

Мълкнах, но поклатих глава, съмняйки се в здравословните качества на тази вода. Все пак си позволих да я опитам. Тя бе доста блудкова и в нея имаше голямо количество червеникова пръст.

Въпреки това потопих и моето буре в тази непривлекателна вода и за миг запасът ни бе попълнен.

Връщането ни бе още по-бързо, защото юнгата гребеше яростно през тръстиките и плитчините.

Привечер се отправих отново към сушата, където си позволих да изпия няколко чаши далматинско вино, черно като катран, и изпуших половин дузина превъзходни „Порто Рико“.

ГЛАВА IV

ДАЛМАТИНСКИЯТ БРЯГ

Право да ви кажа, почти бях започнал да се отегчавам от морето, от това море, за което бях мечтал почти през цялото си детство и юношество и се бях надявал да намеря всичките радости, всичките опиянения и наслади в този живот.

Ах, тези подлеци, писателите, чито творби за пътешествия и приключения бях чел, по-точно бях погълщац през дългите часове на деня и нощта.

Къде бяха опасните приключения, описвани така живо от Жул Верн, Майн Рид и Жаколио?

Струвате ми се, че съм бил подло измамен.

Морето беше това, което бях виждал и във Венеция: бреговете, планините, реките, горите, градовете, селата, хората, всичко беше точно такова, както в моята Италия, или по-точно — такова, каквото беше в родния ми край, тъй като дотогава не бях чул да говорят другояче, освен както се говори в моята Верона.

Къде бяха девствените гори, обитавани от гладни и кръвожадни зверове и диви човекоядци? Къде бяха морските битки със смелите екипажи на малайските „прахо“? Ловът на лъвове, на тигри, кондори, крокодили, акули? Къде бяха страховитите ниагарски водопади, безкрайните устия на Амазонка, ледените пустини на полюса, покрити с айсберги?

Още не бях чул рева на зверовете, а само неприятния глас на грубиянина капитан на „Само Италия“.

А и връщането сигурно нямате да бъде разнообразено от изобилна плячка, резултат на опасни и пълни с вълнения преследвания на зверове. От трофеи като змийски и ягуарови кожи, като опашки от райски птици и прочие, и прочие. А само от товар въглища, най-обикновени въглища, които мърсят ръцете, лицето, дрехите.

Какво разочарование!

Нешо неудържимо ме изкушаваше да се затичам към най-близката железопътна гара, да се кача на първия попаднал ми влак, който да ме отнесе право в мята Верона, където може би ще намеря търсените приключения, доста по-любопитни от тези, които до този момент ми бе предложило морето.

Такива мисли се въртяха в ума ми, докато седях в зловонната дупка, която капитанът на „Само Италия“ имаше смелостта да нарича кабина.

Рояк мисли играеха пред мен като палави момченца, безгрижни и дяволити, и ми се струваше, че ми се мръщят и плезят, за да ме разсмеят и да ме въвлекат в играта си.

Но на малко разстояние от мен, отвъд слабия кил на галетата, морските вълни се разбиваха в обшивката и тъй като бях по-задряпал, преди да потъна в дълбок сън, те сякаш ми говореха на някакъв познат, нежен и приятелски език:

„Ще те изпитам... Ще дойде денят, непременно ще дойде този ден, когато ще ти открия моите опиянения и моите страсти. Когато ще ти открия моите все още забулени тайни и ще поискам кръвта ти!...“

И при този обещаващ глас на морето аз се отпуснах, потънал в прелестно мечтане, докато неусетно съм се унесъл в непробуден сън.

На другия ден към десет часа сутринта започнаха да товарят голетата. Тя бе закарана до самия кей, който представляваше вид висящ мост. По него се движеха вагонетки, пълни с каменни въглища. Един железен улей бе вкаран в трюма на кораба. Моряците заеха места на носа и на кърмовата част и с лопати в ръце нариваха кутищата въглища към вътрешността на трюма, вдигайки огромен облак черен прах.

Колкото до мен, след като останах на борда до десет часа, слязох на сушата заедно с капитана, с когото се въртяхме насам-натам и водехме някакъв скучен разговор за каменовъглените мини.

За ядене се върнахме на борда и имахме за обяд прясно месо, което поляхме с няколко гълътки мистра.

След обилния обяд слязох в каютата си и написах поредното писмо на близките си. После обух високите си ботуши, нахлузих си сламената шапка и се покатерих по склоновете на непозната ми планина, за да потърся от вкусните боровинки по върховете ѝ.

Изкачването не беше лесно, тъй като наклонът на планината беше много голям, бодливи храсти и огромни камъни задръстваха пътечките на всяка крачка. Но въпреки това си бях наумил да стигна до горе и продължавах да се изкачвам, преодолявайки пречките и горещината.

Всъщност нито една свястна пътека не бе прокарана, нямаше нито едно място, през което да минеш безпрепятствено, без да оставиш парчета от дрехите си или да се издраскаш.

Трябваше да се катеря по скали, които се клатеха в основата си, да драскам по изпъкналостите на каменни блокове, изглеждащи като минирани или издълбани от усилията на вълните. Да си пробивам път през непристъпни тръннаци, като си служа само с джобния нож.

Ботушите ми бяха готови да ме напуснат, палтото ми бе разкъсано, ръцете ми кървяха, а аз все още не бях достигнал и средата на пътя.

Отпочинах си няколко минути, събирайки къпини, почти заровени под черни пластове въглища, и отново продължих изкачването. Планината ставаше още по-стръмна, а аз все още не можех да видя върха ѝ.

Към два часа, смазан от умора, със съвършено разбити ботуши, стигнах най-сетне върха на планината, която образуваше нещо като каменисто плато, с няколко къщички и парчета изорана и добре обработена земя.

Отправих се направо към първата къщичка, където срещнах една жена — славянка. Като видя полуморяшкия ми и полуцивилен костюм, тя се спря и ме загледа с недоверие. Знаех само няколко думи от езика ѝ. Тези думи използвах да я поздравя и да я попитам дали ще мога да намеря боровинки и смокини. Тя се усмихна и ми заговори нещо на славянски, като ми сочеше няколко дървета, плодовете на които още не бяха узрели. Отново се засмя весело и влезе в къщичката.

Останах няколко минути, загледан в бедната къщичка, и бавно се отдалечих.

За двадесет минути се намерих в южния край на планината. Изкачих се на един гигантски блок и отправих поглед към долината.

Горе, от хиляда и триста метра височина, гледката беше несравнима. Долината на Арса, заобиколена от стръмни планини, с

къщичките си, със складовете за въглища и със закотвените го-лети образуваше нещо възхитително и диво.

Рекичката Арса си пробиваше път на северозапад сред гигантски скали, спускащи се отвесно. Образуваше се едно блато, пълно със зеленеещи се островчета, където над купища воняща трева се виеше лек облак, който бавно се вдигаше нагоре, носейки със себе си болестните изпарения.

Камарите въглища изглеждаха като черни скали, а голетите — като малки бели купчинки.

Долу минаваше влак, който се виеше по склона на планината, свиреше оглушително и изпускаше черни кълбета дим. После погледът ми се устреми към Италия. Въздъхнах.

Там бях оставил родители и другари. Бях оставил разбитата си любов и половината от моята кариера.

Нешо овляжни страните ми. Бързо-бързо избърсах една сълза... Бях на осемнадесет години и имах сърце, което страстно обичаше една прекрасна девойка...

След няколко часа път, на хиляда и триста крачки височина, мислейки все за тази, която обичах, и за тези, които бях оставил при тръгването си, се спуснах надолу по каменния блок и бързо започнах да слизам от планината, минавайки през скали, разчиствайки с ножа и газейки храсти и тръннаци.

Слизането стана за сравнително кратко време, въпреки че на няколко пъти рискувах да си строша костите.

Когато стигнах долу, се отправих направо към гостилницата и си поръчах чаша вино, за да прогоня и мисли, и спомени.

Когато се върнах на борда, вечерята, състояща се от шаран за няколко ливри, който трябваше да нахрани седем души, беше готова.

Нахраних се набързо и отново отидох в гостилницата, където капитанът ме бе преварил.

На другия ден продължаваха да товарят въглища. Голетата беше потопена във водата наполовина поради стотината тона въглища, натъпкани в трюма.

Моряците работеха упорито, а миньорите изсипваха отгоре истински потоци въглища, отчасти на буци, отчасти на прах. Тези въглища трябваше да откараме и да разтоварим в складовете на италианските средиземноморски железници.

Към вечерта товаренето трябаше да бъде привършено.

Отправих се към сушата рано-рано, след което закусих с кафе и малко смокини, които един моряк ми беше подарил.

Поднових изкачването от предния ден, като събирах в изобилие боровинки, пушех безгрижно и се спирах от време на време да съзерцавам дивата панорама на долината.

Изпитвах истинско удоволствие да чувствам под краката си твърдата почва и да се намирам горе сред скали и храсти, съвсем сам и далеч от другите. Подгоних няколко кози, като хвърлях по тях дребни камъни, подобно на малко момче, и обрах боровинките по всички храсти наоколо.

Виках и пях от сърце, събуджайки ехото в долината. И всичко това бе израз на доброто ми настроение от факта, че се намирам на суша.

Върнах се долу по обяд. Голетата, поради потоците въглища, които миньорите продължаваха да насыпват, изглеждаше като че ли ще потъне.

Моята кабина вече се намирате на около две стъпки под водата, леглото ми на шест, а още четиридесет тона трябаше да бъдат натоварени.

След обядта посчитах насам-натам, като се катерех по планините от въглища и разговарях с миньорите и с управителя на мината.

Снабдих се с големи пури и с тютюн за цигари. Пих няколко пъти от силното далматинско вино и се върнах за вечеря към седем часа, когато товаренето бе вече свършено. Както казах вече, голетата можеше да бъде натоварена най-много с петдесет и четири тона. Но капитанът бе заповядал да я натоварят с много повече или по-точно с цели сто и двадесет тона. Бяхме порядъчно потънали във водата и голетата се превръщаше в опасен за обитаване и труден за управляване плавателен съд.

Гледах тревожно капитана, който се бе така развеселил, като булка на сватба.

Двадесет тона въглища бяха натоварени на палубата, а отгоре върху въглищата бяха прехвърлени мостове, за да може да се върви и маневрира по сухо, тъй като водата беше нахлула дори и тук поради изключително тежкия товар. Цялата вътрешност на голетата беше под вода.

Стената, на височина най-много шестдесет сантиметра, беше единствената защита от морските вълни. А като се знае, че при силен вятър вълните на Адриатика се издигат до петдесет метра височина, става ясно каква опасност ни грозеше!...

Заштото какво бяха шестдесет сантиметра в сравнение с петдесет метра?

И все пак трябваше да плаваме така!...

От вътрешната страна на борда бяха завързани две дълги върлини, за които да се закрепят платната, та да не може морето да ги увлече съвсем лесно. Долният край на платната на тринкета — наведената мачта — и на главната мачта се потапяше във водата дори и при спокойно море.

Слязох в кабината си.

Адска горещина владееше там поради въглищата, а и миришеше ужасно, пак по същата причина. Черен прах покриваше леглото ми. Изкачих се отново на палубата, недоволен от видяното, и отново слязох на сушата заедно с капитана, с когото пихме до късно.

Към полунощ, малко несигурен в краката, се завърнах на пристанището сред дълбока тъмнина, тъй като небето постепенно се покриваше с все по-плътни облаци.

— Много добре!... — не се сдържах и казах гласно. — След малко ни очаква може би проливен дъжд!... Добре ще се наредим! Ако и сега не стигнем дъното, ще имаме късмет!

Мърморейки така и препъвайки се непрекъснато в релсите и планините от въглища, стигнах до голетата и криво-ляво слязох в кабината си, слава Богу, без да разбия главата си, която постоянно ми се маеше.

Не бе минало много, когато съм заспал, на седем стъпки под водата. Може би е било два часът след полунощ. Разбуди ме гласът на капитана. Той събуждаше отново екипажа с цяла поредица проклятия, като вдигаше непоносим шум.

За по-малко от десет минути бях на мостика. Капитанът се съветваше нещо с брат си, вероятно какво да прави, тъй като времето ставаше все по-лошо.

— Тръгваме! — изкомандва той след няколко мига колебание.

Заехме се всеки със своята си работа, мъчейки се да изтласкаме на открито голетата, която всеки момент заплашваше да заседне

поради отлива.

Но, за щастие, вятърът, който духаше откъм планините, докара много скоро пороен дъжд.

Под напора на това водоизливие се наложи бързо да се приберем на закрито, тоест в леглата си.

Но само час по-късно гласът на капитана отново ни призова, вдигайки такава олелия, от която биха се разбудили и умрелите.

Излязохме бързо на мостика и отново се втурнахме на работа край платната, въжетата, макарата.

Силният вятър бе прогонил облаците към юг и звездите се показаха.

Отливът оставяше открити островчетата със зловонните блата и правеше извънредно опасно тръгването.

Два кабела, завързани за една скала, и тридесетина разтърсвания на макарата ни накараха да се отделим от кея, но след малко се чу триене, после трус и ние се озовахме на плитчина.

Серия от проклятия придружи повторното разтърсване.

Всички се хванахме за макарата и започнахме да навиваме въжето с всички сили, за да се измъкнем някак си от това положение.

Една котва бе спусната в задната част. Още час упорит труд, докато успеем да се измъкнем и отдалечим от това място, където предишната вечер една голета я бе сполетяла подобна съдба, а само час след нашето измъкване друга последва този не твърде сполучлив пример.

След много мъки най-сетне влязохме в дълбокия канал на Арса.

Платната бяха развързани и котвата вдигната.

И ние потеглихме почти под водата.

Палубата беше скрита под водата, въглищният прах се размиваше по дъските и след стъпките ни оставаше дълга черна ивица. Моряците недоволно мърмореха.

Всички платна бяха развързани и голетата плаваше с бързина от два възела в час. Мачтите ѝ се огъваха под напора на платната. Те скърцаха по необикновен начин, а предната мачта се извиваше, образувайки внушителна дъга.

Малко по малко вятърът се усили, голетата се наклони на борд в пенливите води, които се разбиваха със страхотна сила, и потоци вода се изливаха на палубата.

И за миг всичко се обърна наопаки.

— Не мърдайте!... — изкомандва капитанът.

Но тласъкът на вятъра не можеше да бъде управляван от капитана. Голетата се наклони на една страна, а водата се изкачи над стените ѝ. Половината от корпуса ѝ бе потопен във водата. Всички бяхме захвърлени на мостика от тази гигантска сила, а водата заливаше носа и кърмата, повличайки със себе си няколко тона въглища.

Моряците бързо се съвзеха, изправиха се на крака и се оттеглиха назад, борейки се с яростта на вълните. Аз успях да се хвани за една греда, за да не се пълзна отново, а капитанът се спусна към кормилното колело и със силен тласък изправи голетата, която вероятно бе почнала да потъва.

Платното бе разхлабено и събрано за няколко минути.

„Само Италия“ успя да се вдигне над водата, забави ход, разбивайки по този начин вълните, които се спускаха към борда със страшна сила.

Двадесет минути по-късно напуснахме пристанищния залив и се оказахме в необикновено за нас спокойствие и тишина!

Вятърът спря внезапно и скоро почнахме да изминаваме едва по два възела на час.

Слизането по канала беше бавно и без особени произшествия.

Към осем часа излязохме от канала на Арса в открито море.

Куарнеро беше доста развълнуван от североизточния вятър и напълно пуст.

Голетата, натежала толкова много от изключителния товар, газеше дълбоко във вълните и водата нахлюваше на мостика с глух и страшен шум.

Що за плаване беше това нашето?... Как може да се посреща бурята по този начин? С толкова малоброен екипаж, полузадущен под вълните?

Определено може да се каже, че този капитан беше луд, щом не прецени добре възможностите на голетата и я натовари по този начин. И всичко това, за да спечели повече пари, които да изхарчи след това в страшни оргии, както разбрах по-късно.

Моряците клатеха глава и гледаха недоверчиво вълните. Към десет часа един моряк се приближи до мен. Погледнах го, лицето му бе

покрито с гъст слой въглищен прах.

— Невъзможно е да се плава така, господин Емилио! — ми каза той.

Отидох на носа, седнах до предната мачта и загледах високите върхове на островите Керсо и Велиа. На обяд масата бе сложена при люка на кърмата. Килограм месо на седем души и малко супа от продукти, повредени от мишките и хлебарките, съставляваше менюто на обяда ни. За нещастие, и виното се беше свършило. Или по-точно, проклетият капитан се престори, че е забравил да купи от Арса. Работите вървяха много зле. А при мен — още по-зле, защото стомахът ми не понасяше лошо-качествената храна.

Преспах няколко часа и отново се изкачих на палубата. Плавахме все така на юг, като се държахме колкото може по-близо до далматинския бряг. Явно бе, че капитанът се страхуваше да се озове в открито море с този товар!

Островите Керсо и Уние, планината Ерсера на Лусинските острови и рифът на север се виждаха ясно, но представляваха само куп камъни и отвесни скали с толкова еднообразен цвят, че почнаха да ме отегчават. Като че вкаменени преспи покриваха от памтивека тези пустинни далматински планини.

Привечер хапнахме лук, полят с малко олио. Глътка вода от онази, която наляхме в бъчвичките от Арса и която не беше загубила нито червеникавия си цвят, нито пръстта, която съдържаше, придружи вечерята ни. Малко по малко слънцето потъна във вълните и тъмнината се разпростря над морската повърхност. Беше топло до задушаване и аз не слязох в кабината, където щях да дишам въглищния прах.

Останах на палубата. Исках да се просна някъде и търсех никакъв ъгъл, дупка, малко пространство, което да не е заето от въглища, но напразно! Навсякъде въглища и въглища!... Казват, че въглищата били най-полезните материал на земята. Наистина, те карат влаковете и корабите, машините в индустрискията предприятия, дават ни светлина, топлина, електричество. Нямам какво да възразя срещу това, но ви уверявам, че тази вечер на борда на „Само Италия“ този господин кюмюр беше наистина много нападателен. Всичко възможно на голетата беше заето от него. Въглища в леглото, въглища в храната,

въглища в очите и носа! Газехме само въглища. Ядяхме гозби, примесени с въглища. Дищахме въглища.

„Обаче — мислех си аз — този проклет мечок, който командва скапания вече кораб и който има смелост да се нарича капитан, трябваше да остави малко свободно място поне на кърмовата част на голетата. Още повече че точно тези въглища, натрупани току над кабината, изпускат зловонни газове и ни пречат да слезем на кея.“

Като че ли капитанът бе дочул мисълта ми, тъй като го чух да мърмори. Обърнах се. Наистина бе той.

Започнах да излагам по възможно най-дипломатичния начин мнението си, като обясних, че би било добре, ако се изхвърлят няколко лопати от този товар в морето, за да освободим поне малко люка на кърмата на кораба. Толкова е претоварена голетата, че ако морето се разгневи, нещо, което никак не е изключено, ясно е какво ни очаква.

Но... напразно! Да говориш на такъв човек за такова нещо беше все едно да декламираш любовни стихове на някой носорог.

Просто казано, за такива работи господин капитанът нямаше уши.

Отговори ми, че и без това бил загубил твърде много въглища и че ако не може да се спи в кабината, трябало да се приспособя както мога на палубата.

— На палубата?... — дръзнах да възразя аз. — Но, моля ви се, посочете ми къде!...

— Върху въглищата!... — беше отговорът му. — Представете си, господин Емилио, че това е легло от рози — прозвуча грубиянската му шега.

— Много ви благодаря! — отговорих му иронично. — Ще се възползвам от мъдрия ви съвет.

Отидох на другия край на палубата, за да не го гледам повече.

Изглежда, че беше забелязал това, тъй като на другия ден накара да ми приготвят за обяд супа от грах. Вероятно искаше с това да ме накара да се сдобрим.

Но тази супа беше толкова опушена от каменните въглища, чиято миризма ми бе вече отвратителна.

Задоволих се само с една твърда бисквита, останала кой знае откога, и позалъгах глада, мъчейки се да си представя, че съм някой

лакомник, който е имал щастието да изяде всичко, каквото е намерил на богатата трапеза.

Към осем часа трябваше да отида да спя, но се отказах и останах на палубата, като се изкачих чак до крочетата — напречна греда, която съединява две мачти. Кръстосах крака сред въжетата и започнах да се любувам на лулеенето на голетата от една височина, която ме караше да потръпвам. Не обърнах внимание на многократните повиквания на капитана, който се боеше да не заспя горе.

Към полунощ, когато вятърът все повече отслабваше, от височината на наблюдателницата си забелязах фара на Бриндизи, който светеше на небосклона на около шестнадесет мили разстояние.

Спуснах се по мачтата и погледнах компаса.

Голетата беше почти спряла поради затишието.

Слязох внимателно в кабината, откъдето заедно със зловонието излизаха и топли въздушни вълни.

Боях се да не се задуша. Но насырчен от звучното хъркане на капитана, аз се хвърлих в леглото, като разпилях, обзет от гняв, голяма част от бисквитите в сандъка, заемаш дъното на черното ми леговище.

ГЛАВА V

ПРИСТИГАНЕ В БРИНДИЗИ

И сега, както и предишния ден, капитанът ме събуди внезапно, но не вече с обикновения си зверски глас, а с възможно най-голямата приветливост, каквато въобще трудно може да се открие у подобни хора.

Разхвърлял наоколо обуща, дрехи, джевзето за кафе и какво ли не още, весел-весел, той ми съобщи: „Бриндизи! Бриндизи!“ И в същото време над леговището ми се надвеси червеното му топчесто лице като слънце при залез.

За мен не беше неочаквано, че сме пристигнали в Бриндизи, защото, както казах вече, още преди полунощ бях забелязал фара. Все пак побързах да изскоча от кабината и да се изкача на мостика полугол и полуспящ.

Отначало видях само няколко броненосеца, които ми се сториха английски, и мачтите на търговски кораби. Но малко по малко различих ясно града.

Облякох се колкото можех по-грижливо, изваждайки от сандъчето най-хубавото си облекло и най-добре колосаната яка, и застанах пред огледалото. Отстъпих назад изумен. Приличах на някой анголски негър, толкова много бях изцапан от въглищата. Започнах да се мия. Насапунисах се, затърках се и най-после лицето и ръцете ми се поизчистиха малко, станаха по-малко живописни.

Исках да се покажа в колкото може по-добър вид.

Дори лъснах обущата си с малко сажди, които успях да намеря в стария комин.

После се погледнах пак в огледалото.

Не бях елегантен. Не, в никакъв случай! Напротив!

С това тъмносинкаво лице, с дългата ми и настръхната по американски брада.

Задоволен донякъде, аз се изкачих на палубата заедно с моята мечка — капитана. Да не мислите, че той се бе докарал повече от мен?

Ако аз можех да разсмеха някого, то можете да си представите що за фигура беше пък той.

Черен като огнър, ризата му по-черна и от него. Но беше се обръснал и това го подмладяваше най-малко с десетина години.

Оставихме на моряците грижата за голетата. Капитанът даде нареджданията си да не се объркат в маневрата и да затруднят слизането. После заповядва да спуснат спасителната лодка в морето и с няколко удара на веслата стигнахме до брега, във фамозния град, който занимаваше умовете на всички моряци и се стремеше да бъде щастливият съперник на Марсилия.

Филолозите смятат, че името Бриндизи идва от думата „бренду“, което значи „еленова глава“, поради очертанията на залива му, който прилича донякъде на еленови рога.

Произходът му е чисто италиански, но някога е бил гръцка колония. Херодот наистина говори за пристанището му и за благоприятното географско положение, откъдето идват и богатството, и благополучието му.

Римската империя след завладяването на Южна Италия основава в Бриндизи колония с правото да сече монети. Оттогава градът служи за място, откъдето тръгват и където се връщат от Изтона.

И тъй като обикновено тези, които предприемат такова дълго пътуване, се придвижават чак до качването им на кораба и накрая се пие за здравето на заминаващия, се появява и името Бриндизи (на италиански значи тост, наздравица), тоест това е пожеланието, което се прави с чаша в ръка по време на пир.

Сега градът Бриндизи е изходна точка при пътуванията за Индия.

Към средата на VIII век след Христа градът бил разрушен от сарацините. Но Василий Македонски, византийски император, заповяддал да го построят отново.

Към края на XI век и по-точно, по времето на папа Урбан II, Бриндизи бил отново разрушен, но през следващия век, по време на царуването на нормандеца Руджеро, го издигат за трети път благодарение на намесата на епископ Балард.

От античната епоха Бриндизи запазва още много неща, между които и двете колони, пренесени от Сула от Изтона и бележещи края на вия Апиа.

От тези две колони едната е цяла, а другата е сведена до основата ѝ. Те се намират на една височина, откъдето се вижда цялото пристанище.

Тази колона, за която казахме, че е цяла, е висока повече от двадесет метра и се състои от осем мраморни блока, с капител в коринтски стил. В долната ѝ част се намира корона от аканто-ви листа, а в горната — много човешки фигури. На страните, които са обърнати към морето и към града, се намират две мъжки и две женски фигури.

Скулптурата е твърде хубава и в основата ѝ се чете латински надпис. Тези две колони образуват герба на града, който е издълбан на градските стени заедно с гербовете на Арагона.

Друга, не по-малко интересна старина е замъкът, разположен на североизток от пристанището, издигнат от Фредерик II — величествен по размери замък, до самия бряг на морето и защитен с ров откъм сушата... Този замък сега служи за затваряне на злосторници.

Като цяло градът не е никак хубав и може да се приеме дори за село. Но по всичко личи, че се стреми да стане главен град. Има само един дворец на име Л'Алберти Чентrale, построен почти на брега. Улиците не са благоустроени, с изключение на централната, която минава през целия град. Но за това пък има прекрасни градини с палми и тераси, където вечер свирят и танцуват.

Освен това и заливът е очарователен, а това не е малко.

Градските стени са стари и порутени. Има няколко черкви, които са доста повредени от земетресенията.

Пристанището може да бъде отбелязано като най-значителното място за развлечения в града. Разположено е срещу Йонийските острови и има широк излаз към морето.

Величественият залив, който се простира пред града, е бил запълнен с пясък още от Юлий Цезар, когато е обсаждал на това място Помпей.

Всъщност тази епоха бележи и западането на Бриндизи, някога цветущ и преуспяващ град.

Няма съмнение, че този град, който сега брои четиринадесет хиляди жители, е предопределен за по-малко време, отколкото се мисли, да стане едно от главните и най-богати пристанища за италианската и европейската търговия.

След като обходихме заедно с милия ми капитан града и вкусихме от плодовете, които се продаваха на пазара доста скъпо, макар в Бриндизи смокините да растат покрай пътя и из полето, където служат за плетища, ние влязохме в едно кафене, за да опитаме превъзходното питие с надежда, че няма да има нищо общо с кафето от борда на нашата го-лета.

Срещнах неколцина венециански капитани, с които отидохме в една пивница. Там ни приеха с куп поклони и ни нарекоха „превъзходителства“, като че бяхме някакви князе. Предложиха ни от онова прочуто вино, което скоро те кара да си удряш главата в стената, ако не си му предварително навикнал.

Прибрах се на борда към обяд и научих лошата новина, че товарът щял да се свали едва след три-четири дни.

Привечер отново се върнах на сушата, облечен малко по-добре от сутринта. Не намерих жив човек освен няколкото жители на града, заспали по улиците.

Къде се събираха богатите, не можах да узная. През целия ми престой видях толкова малко хора, и то такива, че можеше да се помисли, че Бриндизи е населен само с работници и продавачи на плодове. Да не забравяме и бръснарите, които тук са в изобилие по всички улици.

Твърде отегчен, при светлината на величествената луна, аз се върнах на борда на голетата, която бе опустяла. Седнах пред кормилното колело и започнах да съзерцавам града и залива. Нощта беше светла и свежа. Лек ветрец подухваше от изток и носеше животворни благоухания от градините на брега. Ветрецът свиреше по въжетата на голетата, като ми нашепваше някакви тайнствени думи. Под краката ми, в тихите води, плуваха риби, въртяха се и светеха ослепително поради фосфоресценцията от маслените петна, пръснати по повърхността на залива. Тази светлина беше такава, че можеше ясно да се различат дори и най-тъмните морски обитатели, които, подскачайки, попадаха в светлите фосфоресциращи ивици.

Обзе ме меланхолия. Спомних си отново онази, която толкова много обичах там, във Венеция, докато фанфарените звуци, идващи откъм терасите на града, и далечните стонове на морето се смесваха с въздишките на вечерния вятър.

Останах така, обзет от мисли и спомени, докато острият студ не ме откъсна от меланхолията ми.

Спуснах се в тъмната кабина, където въздухът бе спарен. Страшната горещина ме прикова на последното стъпало. Струваше ми се, че на борда се беше разразил някакъв пожар. Запалих лампата и приближих до леглото. Но каква бе изненадата ми, когато видях сред чаршафите ми да марширува цял легион отвратителни бели и черни дървеници, дребни и пълнички, които изпускаха нетърпима миризма. Останах като вцепенен пред тази гледка. А отблъскващите насекоми лазеха по чаршафите ми стремглаво нагоре-надолу, като че се намираха у дома си. Откъде бяха проникнали тук тези отвратителни животинки? Защо бяха нападнали леглото ми? Тогава се досетих, че бях изхвърлил сандъка с бисквитите, който се намираше под леглото ми, и че сега животинките, не намирайки може би с какво да се хранят, бяха нападнали леглото ми с надежда, че като заспя, ще могат да изсмучат кръвта ми.

Изплаших се и бях готов веднага да побягна. После ме обзе луд гняв и надвивайки отвращението, което ми вдъхваха тия отвратителни същества, скочих с лампата върху леглото. Най-малките дървеници избягаха от това нападение главоломно, но по-големите не се изплашиха, а само се спряха стъписани.

Започнах да ги удрям с все сила и в миг на гняв дори ги замачках с ръце — изпълниха кабината със страхотна миризма. Като превърнах тези зверове в леш, а голяма част от тях търтиха в луд бяг, леглото ми беше освободено. Но все още не се осмелявах да си легна и избягах на палубата, решен да не позволявам на тия отвратителни животинки да пият кръвта ми.

В същото време към голетата се движеше облак от белезникава пара, гъст облак, който носеше със себе си болестните тежки миазми. Това ме принуди да се върна веднага в кабината и в леглото си, където дървениците отново бяха излезли на разходка.

Проклех мига, в който се бях качил на голетата. После не знам по какъв начин съм преодолял отвращението, което ми вдъхваха тези мръсни животинки, и се хвърлих в леглото със запалената лампа. Задушавах се, но независимо от това се завих презглава с чаршафа, за да се предпазя от допира на тази сган.

Пръхтейки като тюлен, целият в пот, задушаван и изплашен, след като разритах всички маси в кабината, за да отдалеча дървениците колкото може повече, аз се помъчих да заспя.

Но, за съжаление, това не ми се удава. Толкова много ме отвращаваше присъствието на тия животинки. Малко да се раздвижа и да покажа ръцете си навън — и веднага трябваше да ги дръпна под чаршафа, защото напипвах лепкавото тяло на дървеница. Вдигах крак, ритах ги, за да не се приближават до мен. Търкалях се по леглото и се мъчех да дишам през чаршафите, които стягаха главата и тялото ми.

Малко по малко умората затвори очите ми. Заспах най-сетне и засънувах хилядите легиони дървеници, които смучеха кръвта ми.

Не знай колко време съм спал, но вероятно не много. Когато се събудих и вдигнах завивките — о, ужас! Увиснали по ръцете и краката ми, петдесетина от тия отвратителни животинки утоляваха глада си с моята кръв. Студена пот обля челото ми и аз скочих на крака, като виках и се отбранявах с все сила. Стори ми се, че сърцето ми престава да бие от ужас. Няма повече да описвам тревогите от останалата част на нощта, която прекарах отчасти на крака, отчасти в ожесточени сражения с нападателите ми.

Слънцето ме завари заспал, свит до един сандък току под стълбата, с лице, изкривено от ужаса, който бях изпитал. Всъщност не бях избягнал присъствието на тези зверове, най-страшните, които бях срещал през живота си.

Изкачих се на палубата още полуসънен и с отвращение в сърцето. Бях решен да се оплача на капитана. Намерих го да се разхожда по мостика с лула в уста. Мърмореше нещо против железопътното дружество, което забавяше с още два дни разтоварването.

Моментът не беше подходящ, но въпреки това започнах да се оплаквам невъздържано. Застанах пред този звяр разгневен и го спрях с жест на възмущение.

— Господин капитан — обърнах се към него, — вашата голета е едно мръсно корито...

Той ме изгледа изненадан и не ми отговори нищо. Тогава, сменяйки жестовете с думи, аз му разказах страшното си нощно изпитание и ожесточената битка с дървениците.

— Не мога да спя с подобни съквартиранти! — му извиках гневно. — Изморен съм от тези условия, които предлагате на вашата голета. Тя е свърталище на всичко отвратително и ужасяващо!

Капитанът спря и ме загледа глуповато.

— Всеки ден има по нещо ново в тази мръсна дупка, която вие се осмелявате да наричате кораб. В началото, ако си спомняте, ми бяхте обещали здрава, питателна и изобилна храна. Но не и затворнически режим, какъвто срещнах тук. Невероятно лоши условия! Най-напред ми предложихте за компания камари от въглища, които ме направиха като коминочистач! А сега, за развлечение, цял легион от отвратителни животинки, за които само като си спомня, предпочитам да намеря спокойствие единствено на дъното на морето!... Ако аз бях господарят на тази таратайка, досега три пъти да съм я запалил!...

Капитанът продължаваше да ме гледа с глуповатата си пиянска усмивка и отговори:

— Но защо, господин Емилио, се занимавате толкова много с тези безобидни животинки?

— Безобидни? — възразих аз. — Безобидни наричате тези гадини, които, ако ги оставя на свобода, ще изсмучат всичката ми кръв?

— Ето добър случай, когато ще можете да си пуснете малко кръв, без да прибягвате до помощта на лекар! — добави грубиянът, — Пък и не са толкова страшни тези дървеници, колкото искате да ги изкарате!... Колко пъти съм ги усещал да пълзят деликатно по лицето ми! Навикнал съм им толкова много, че сега дори пръста си не помръдвам, за да ги гоня. Знайте: дървениците и плъховете са най-вярната компания на моряка! Налага се да се помирите с тях. Тяхното съседство е неизбежно!

Безразличието на този грубиян към неволите, които ни принуждаваше да споделяме, ме вбеси. Излязох от кожата си и извиках:

— Вие сте истинско животно! Да, животно! И то диво! Не мога да съживителствам с вас!

Но капитанът ни най-малко не се засегна. Със същия спокоен глас ми отвърна:

— Добре, не се ядосвайте. Гледайте, аз ще ви науча как да се справяте с тия животинки, които за мен са безобидни. Не е нужно

толкова да се боите от тях. Поне от хлебарките.

И той слезе в кабината. Скоро се върна с две стъклени вази, обвити със слама, а вътре шаваха двадесетина хлебарки. Започнах от сърце да се смея на този способ.

— Не ми се вярва да ги унищожа — отвърнах аз. — Поне хиляда са се скрили под леглото ми.

— Търпение, търпение... Ще видите, че ще се справите — уверяваше ме той. — Започнете още отсега да си пригответе такива капани. После се качете на мостика. Уверявам ви, че тази нощ ще спите най-малко дванадесет часа въпреки дървениците...

Слязох в кабината, запалих лампата и започнах работа по запушването на всички дупки и поставянето на капани. Хвърлих завивките насред кабината, повдигнах масите и скоро една страшна воня ми извести за присъствието на дървеници и хлебарки, които се бяха настанили под леглото ми. Но трябва да ви припомня, че точно под леглото ми се намираше един сандък, натъпкан с кабели и въжета, в който също така се намираше значително количество картофи и лук. Можете да си представите колко апетитни щяха да бъдат тези хранителни продукти, след като са ги облазили хлебарки!

Насипах по малко захар във всяка от вазите, които ми даде капитанът, като внимавах да не събудя тези, които спяха в дупките си.

После започнах да запушвам с вълнените покривки всички възможни дупки, като влагах в работата цялото си изкуство и старание, за да не оставя и най-малкия отвор незапущен.

Като свърших това, се почувствах по-добре. Пооправих си малко дрехите и отидох при капитана, който ме чакаше на мостика. След това слязохме двамата на сушата. Пообиколихме няколко улици, поразговорихме се с този и онзи. Опитахме някои от плодовете, които се продаваха навсякъде, и най-накрая отидохме в пивницата.

Оставихме плодовете и се заехме с печеното, със сиренето и макароните.

Бяхме влезли към девет часа, а към един още не бяхме свършили с яденето.

Капитанът беше пиян. Аз не по-малко от него. Синът му дойде по едно време да ни прави компания и не се върна на борда целия ден.

Привечер вече не знаехме какво ядем и какво пием, тъй като нищо повече не разбирах — толкова много ме беше замаяло виното.

Но си спомням, че дойдоха моряци и капитани и веселието продължи сред песни и викове.

Вече мъртвопияни, ние излязохме и почнахме да обикаляме града, улавяйки се един за друг, за да не паднем, като събуждахме населението с пиянските си викове и олелия. Оргията завърши на борда на кораба с бутилка вишновка.

Към два часа след полунощ се хвърлих в леглото. Бях щастлив и усмихнат и, вярвайте, капитанът устоя на думата си да ми помогне да спя спокойно, тъй като успях да заспя веднага.

Едва на разсъмване разбрах, че дървениците не бяха ме забравили, защото видях краката и ръцете си покрити с големи червени петна.

Спомних си за пиянството предишината вечер, продължило до късно през нощта, още повече, че добрият ми капитан с великодушно и широко отворено сърце ми представи сметката от гостилничаря, която ме накара да подскоча: трябваше да платя половината сметка въпреки енергичните ми протести.

Този непоправим пияница беше и страшен скъперник, който обичаше да яде и пие на чужда сметка, в случая на моя, въпреки икономиите, които правеше от храната на борда и неизпълнението на обещанията преди тръгването ми от Венеция.

Доволен, че платих освен неговата сметка и тази на сина му, мечокът се приближи до мен с лисичата си усмивка и ме покани да слезем отново на сушата, за да закусим.

Не се въздържах и го пратих по дяволите. Разбрал, че няма да мине номерът му този път, той се запъти сам.

— На бягащия неприятел златни мостове! — промърморих една стара поговорка, слизайки в кабината, за да поставя в действие всяко средство, годно за унищожаването на големите ми неприятели — дървениците.

ГЛАВА VI АКУЛАТА

Много съм пътувал по време на моряшкия си живот и съм изпитал всякакви вълнения, необикновени и непонятни за този, който е навикнал да седи в дома си в някой цивилизиран град.

Мисля, че се сблъсках с приключения, които нямат нищо общо с тези, които се натъкняват от писателите, описващи пътешествия. Тъй че, изглежда, съм се спирал на особености, за които не е трябвало да държа сметка и които бих могъл лесно да забравя.

Но не. Приключенията от това мое първо пътуване никога няма да забравя. И вълненията, които изпитах на борда на онова корито, наречено „Само Италия“, бяха най-силните, които съм имал през целия си моряшки живот.

И ако един ден все пак се реших да изоставя компаса и кормилното колело, като казах сбогом на бурния моряшки живот и се отдадох на мирна писателска дейност, то това не стана от страх пред опасностите, а поради здравословни причини.

Опознах опасностите и всички лишения в авантюристичния живот на мореплавател, изпитах северните студове и тропическите горещини, срещнах се със зверове от всички области на земята и неведнъж почувствах миризмата на барута.

Обаче, признавам си чистосърдечно, първото ми пътуване, което стана на „Само Италия“, ми се струва и сега най-паметното. Това бе най-голямото ми приключение през живота. Бе пътуването, което изведнъж ме направи истински моряк.

Голетата, на която се бях качил, не плаваше на повече от няколко мили от адриатическия бряг, но това пътуване ми се стори много разнообразно и интересно.

Истина е, че когато се пътува с големи платноходи, които извършват дълги пътешествия, винаги накрая, преди да се стигне сушата, се чувства еднообразие.

Веднъж само брегът да изчезне от погледа ти и пред теб е само вода и небе, небе и вода, ако трябва да ги разменим, но това няма да донесе каквото и да е разнообразие.

Вярно е, че понякога някоя истинска буря може да наруши скуката, убиващото еднообразие, което властва на борда, но и тя се състои от небе, станало много облачно, и от вода, която се е развилиняла.

А корабът, с който извърших първото си пътуване, спираше на всяка крачка, като по този начин ми позволяваше да видя земи, по които още не бях ходил, да срещам хора, които преди това никога не бях виждал.

Тъй като „Само Италия“ се движеше близо до бреговете, имах възможност да се възхищавам на най-различни гледки, които не бих могъл преди дори и да си представя.

Ето защо нямам право да се оплаквам от първоначалното си моряшко кръщение.

С Божия помощ най-после дойде часът, когато ни позволиха да разтоварим проклетите въглища, с които беше затрупан корабът. Това беше истински празник и капитанът не пропусна да го отбележи с веселие.

Дори дървениците изглеждаха този ден по-човеколюбиви, тъй като ме бяха оставили да се наспя спокойно. Може би бях твърде навикнал на компанията им или бяха намалели на брой благодарение на упоритата ми, усърдна и неуморна дейност за тяхното изтребление със средствата, които ми показа капитанът.

Наистина, вече не ги ненавиждах така, както в началото, не изпитвах онзи описан вече ужас, който ме лишаваше от сън. За учудване, престанах да мисля за тях.

— Най-сетне — мърмореше нашият капитан, — всеки, било човек или звяр, има право да намери някаква дупка и да се свре в нея, за да си отпочине!

След дълъг престой и последните лопати въглища бяха разтоварени. Капитанът бе наредил да се развържат за другия ден платната и да поемем по обратния път, когато неочекван случай ни даде повод да се напием отново, и то още по-тържествено.

Разхождах се с него по вълнолома, когато към нас се приближи някакъв човек и аз по акцента разбрах, че е триестинец. Каза името си

и се представи за търговец на едро. Идваше, за да предложи на капитана ни да отидем до Бари, за да натоварим оттам жито, бъчви с вино и сандъци със сушеногрозде и смокини.

Капитанът, за когото това беше добър шанс да припечели още нещо, т.е. да направи доходно и връщането, се показа извънредно любезен и говорчив. Той взе товарителниците от търговеца и една добра предплата. После, за да отпразнува това щастливо събитие, ме покани да отидем да се почерпим. Погледнах го изненадано. Въпреки че беше в много весело настроение, лисицата веднага разбра какво означава погледът ми, защото побърза да поясни:

— Аз плащам този път!

— Това трябва да се отбележи някъде! — промърморих на себе си и последвах капитана до познатата ни пивница, където изпихме по няколко чаши вино, но предварително си подложихме здраво със салата, сирене и изискани салами.

— Виждате ли, господин Емилио — казваше капитанът, като ме гледаше как изпразвам чашите една след друга, — вече ставате истински моряк!

— Вярно ли е, капитане? — попитах с несвой глас. — Казва ви го човек, който разбира от това. Вие сте отличен моряк! — продължи да ме хвали капитанът, като напълни отново чашите.

— Тогава наздраве и да живее „Само Италия“ — заключих аз, като се чукнах с него и изпразних чашата си почти на един дъх.

Като излязохме от пивницата, предложих на капитана да изпием по едно кафе. Естествено, заедно с кафето изпихме и по няколко чашки ром.

Най-после, като се държахме не много стабилно на краката си, се върнахме на борда.

Стори ми се, че се намирам в рая, виждайки, че вече няма и следа от проклетите въглища, които до този момент толкова много ме бяха настървявали.

Отидох да си легна и съм заспал тежък сън.

На сутринта капитанът дойде да ме събуди и ми каза:

— Хайде, господин Емилио, станете, ако искате да погледнете още един път панорамата на Бриндизи.

Изкачих се на палубата. Веселият град беше там, разположен на китния бряг. Ясно разпознах замъка и фара. Големият сив куп,

образуван от къщите на града, хвърляше слаба сянка върху зелената буйна растителност.

Изпратих последен поздрав на тази благодатна земя, свидетел на многократните ни веселби, и ободрен и пълен с добри предчувстия, седнах да пиша дневника на първото ми пътешествие.

Да пиша! Що за мисъл? Как бих могъл да пиша на тази голета? Но с Божията помощ намерих две тетрадки на дъното на куфара си. Капитанът ми даде шишенце с мастило, почти засъхнало, което размесих с малко оцет. Прилекнах пред сандъка, който ми служеше за легло, и започнах да изнивзам спомените си поред. Именно тези спомени сега стоят пред мен и ми дават материал за написването на тази книжка. По време на пътуването ни от Бриндизи за Бари ми се случи и първото наистина опасно приключение, при което без малко не заплатих с живота си.

Като се изморих от дългото писане, реших да се кача на палубата преди настъпването на ноцта.

През деня моряците бяха почистили палубата основно, за да подготвят подходящо място за житото, което предстоеше да товарим. А до този момент доста мръсотии се бяха натрупали. За да не гълтам прахта от продължилото почистване и на други места по голетата, аз се изкачих на полегатата мачта и оттам се развличах да гледам ту моряците, които чистеха, ту морето. Изхвърленият в морето боклук бе привлякъл постепенно един пасаж едри и дребни риби. Те следваха неотстъпно голетата, като образуваха необикновена и любопитна ивица. Изведнъж всички тия риби изчезнаха, като че потънаха под водата по силата на някаква заповед, дадена от магическа пръчка.

Какво се бе случило?

Научих твърде скоро.

Огромна черна маса се въртеше и движеше напред-назад точно на мястото, където преди малко бяха рибите.

— Какво ли ще е това черно нещо? — промърморих на себе си в недоумение.

И в същия миг черното нещо изчезна под водата така, както се бе появило. Внезапно някой ми извика отдолу:

— Пази се, господин Емилио!...

Инстинктивно отскочих от мачтата и се намерих на въжената стълба, която водеше до площадката под мачтата. И тъкмо в този миг

същата черна маса докосна лицето ми и аз открих какво бе тя. Нищо друго освен една огромна акула. Това симпатично животинче ме бе видяло или подушило от морето. Извивайки тялото си като дъга, акулата направи огромен скок. Ако не бях готов да се отдръпна веднага със светкавично движение, щях да усетя остротата на триъгълните й зъби или най-малкото — щях да получа такъв удар, който да ми отнесе я крак, я ръка.

Но по ирония на съдбата, както понякога се случва, когато някой се опитва да изиграе някого и сам остава изигран, и сега стана така. В изключителното си усърдие да ме пипне на всяка цена миловидната риба сигурно не беше премерила точното разстояние. Толкова по-зле за нея, тъй като, вместо да падне в морето, откъдето бе изскочила, почитаемата акула си счупи главата точно върху палубата. Изглежда, че не бе много доволна от случилото се, защото я видях как удряше с опашката си толкова силно, като че искаше да пробие пода. Тя подскачаше и се виеше така, че бе наистина развлечение да се гледа. Това зрелище беше смешно, но мен ме разсмя най-вече благоразумното и бързо офейкване на моряците начело с господин капитана. Едни се покатериха по мачтите, други се спуснаха надолу, но никой не остана на палубата.

През това време акулата продължаваше дяволски да подскача, разбира се, не за да покаже необикновената си радост или задоволство от начинанието си, което бе в моя вреда.

Оставихме я няколко минути да се умири. Дявол да я вземе! Много рядко се случва на някоя риба да попадне вместо във водата на някое сухо място, обезпокоявана от ония животни, които се наричат човеци!...

И наистина, минавайки от платно на платно, улавяйки се за въжетата и мачтите с пъргавината на опитна маймуна, аз смених набързо мястото си, като се изкачих толкова високо и преминах голетата по цялата й дължина.

Като се намерих така благоразумно откъм страната, срещуположна на тая, където звярът продължаваше да се мята, аз се спуснах на мостика, промъкнах се през люка и слязох в кабината. Там намерих капитана и моряците, които в това време се въоръжаваха. Кой с кука, кой с копие, кой с лопата или вила.

Щом ме видя, капитанът ми каза:

— Господин Емилио, добре се отървахте! Трябва да кажем, че сте роден под щастлива звезда! Ще трябва да почерпите, когато слезем в Бари!...

Я го виж ти него! Този капитан се възползваше дори и от случая с акулата, за да накваси гърлото си, без да държи сметка, че можех да замина ей така, залудо, за оня свят! Ама че авантаджия. Но това си го помислих, а всъщност отговорих:

— Добре! Но дотогава има време. А сега какво трябва да правим?

— Сега ще ѝ дадем добър урок!

— Мога ли и аз да ви помогна?

— Само че се пазете от опашката ѝ, господин Емилио!

— Имам револвер в кабината.

— Отлично! Ще можете да се упражните в стрелба. Значи ще дойдете с нас!...

Спуснах се към кабината, за да си взема револвера. Бързо го намерих, взех и една пачка патрони и се изкачих отново на мостика. Закрит зад една мачта, аз се прицелих в акулата, като за прицел ми бе предимно главата ѝ. Бях, а и сега съм отличен стрелец и шестте изстрела на револвера ми не отидоха нахалост.

Това вероятно не направи голямо удоволствие на акулата, която при всеки куршум, който получаваше в тялото си, удвояваше бързината на подскачането си.

— По-скоро ти ще се измориш да се пазиш от куршумите, отколкото аз да ги пращам към теб — мърморех, пълнейки отново револвера си и продължавайки да насочвам срещу нея адския огън.

През това време моряците се бяха приближили предпазливо и нанасяха страшни удари на животното по всички възможни части на тялото му.

Но трябваше да мине доста време, докато акулата се умири, и още повече, докато се реши да замине за рибешкия рай.

Най-после под напора на ударите, всеки от които би убил един бик, животното изпусна последния си дъх.

— Спи в мир!... — възкликах аз, като изстрелях в сърцето ѝ последните куршуми, които ми бяха останали.

Приближихме се до мъртвия вече неприятел, за да го разгледаме по-отблизо. Не беше от най-големите екземпляри, но все пак бе цяло

чудовище. Имаше повече от пет метра дължина и може би тежеше два квинтала и половина.

— Какво ще правите сега с нея? — попитах капитана. — Да не сте решили да ни я предложите пържена за вечеря?

— Не. Месото ѝ е много лошо — отговори моят мечок. — Обаче в Бари ще я разменим с някого за бъчвичка вино.

— А какво ще прави този моряк с нея?

— Ще я одере и ще употреби кожата ѝ. През това време нощта вече се бе спуснала.

Седнахме да ядем и унищожихме в закачки и веселие доста скромната вечеря от фасул и печен салам. Постоях малко на мостика, допушвайки си цигарата, и отидох да извадя някой зъб от акулата.

Според скромните ми разбирания тези зъби трябваше да донесат щастие на мен и на онези, на които бих ги подарил.

Най-сетне се почувствах изморен и слязох в кабината да поспя.

Сънувах всичките акули в Адриатическо море, плуващи във вода, черна като въглищата, които доскоро затрупваха голетата. След това ми се присъни, че съм нападнат от легион хлебарки, водени от огромна главатарка, която ми се стори с човешки образ, и този образ по всичко, съвсем по всичко приличаше на господин капитана на „Само Италия“.

Сутринта станах и отидох на мостика да подищам благотворния морски въздух. В далечината се виждаше земя.

Час по-късно, като задуха лекият северен ветрец, видяхме на брега да се очертават контурите на града.

— Стигаме Бари! — извика радостно капитанът.

— Добре! Виждам! — отговорих. — Това означава, че ще ядем малко по-добре на закуска и на обяд, тъй като ще слезем на суза.

И наистина, към единадесет и половина часа влязохме с издути платна в пристанището на Бари.

ГЛАВА VII

ТЪГА ПО РОДНАТА ЗЕМЯ

Бари, старият Барум, в древно време се е обитавал от пенчеците в Апулия.

Под властта на Нерон бива издигнат в община. Много вероятно е, преди да е бил обитаван от пенчеците, да е бил стара гръцка колония, но подробности не се знаят за произхода му.

Когато пада Западната империя, Бари става владение на гръцките императори, а после — на лонгобардските дукове Бевененто в края на седми век.

През девети век сарацините, повикани от Ракис, го нападат и подлагат на огън и меч.

Лудвиг Немски го завладява през 870 година. Но няколко години след това попада в ръцете на гърците, които го правят седалище на своите капитани или управители.

През 1070 година Бари бива обсаден и завладян от норманите. През 1137 година, поради действията на Лотар, пада отново под немско господство. Няколко години след това — под владичеството на Руджero, краля на Сицилия.

По-късно Бари е вече столица на едно княжество, което минава към Сфорците, докато през 1558 година бива присъединен към Неаполитанското кралство.

Сега Бари е главен център на провинцията, принадлежаща към кралство Италия.

В пристанището бяха закотвени различни кораби от всички националности.

Към три часа следобед можах най-после да скоча на суша.

Капитанът и синът му бяха с мен.

Като град Бари ми хареса много повече от Бриндизи. Широките булеварди, множеството дворци и обществените градини правят града много привлекателен.

Обходих стария вълнолом, плажа, пазарите. Направи ми силно впечатление калабрийското облекло на някои от хората. Имаше момчета, облечени само с по една риза. Всички говореха някакъв странен и неразбираем за нас, от Северна Италия, език.

Заедно с капитана и сина му излязохме в една гостилница, където ядохме макарони, бифтеци, плодове, пихме вино до насита и накрая платихме някаква нищожна сума.

Като излязохме оттам, намерихме двама други капитани с двама души от екипажа им. Всичките весели хора.

Тъй като бяхме на суша, решихме заедно да се поразвлечем. Започнахме с пиенето, като се спирахме ту в тази, ту в онази пивница.

После обиколихме града, търде несигурни в краката.

Дойде вечерта и отидохме да вечеряме. Отново ядохме, пихме и се веселихме.

Дойдоха и музиканти и под звуците на мандолините играхме неаполитанска тарантела.

Към десет часа излязохме и се поразходихме насам-натам, пеейки и развлечайки се кой както може, като всички се клатушкахме подобно кораб по време на буря поради нескромното количество изпито вино.

Сигурно си представяте как сме се смеели и какъв шум сме вдигали, какви концерти и танцови представления е имало по улиците под звуците на мандолините.

Подскачания, подхвърляния, приклеквания, най-бездредни движения, придружени от пляскане с ръце и потропване с крака — всичко вземаше участие, за да докараме по-добре неаполитanskата тарантела.

Към полунощ тръгнахме да се връщаме на борда. Но път не успяхме да намерим. Въртяхме се, въртяхме се, но пътя за морето не намерихме. Видяхме обаче вълнолома, но когато трябваше да се изкачим на борда, капитанът започна да протестира енергично и ние отново се върнахме в града да пием кафе.

И макар да бяхме направили вече хиляди обиколки и хиляди разходки из страшните и вонящи улици на стария Бари, не успяхме да намерим нито едно кафене.

Минавайки по една от многото улици, чухме да свирят тарантела. За миг се насочихме натам и видяхме трима души, които

дрънкаха на китари и вдигаха адски шум.

Какво да правим? Това бе резултат от виното. Веселието ни бе обзело. Бяхме на суша, около нас се свиреше и пееше, а всичко това е много изкуително за един моряк. Без да чакаме много-много, започнахме да тропаме тарантелата като луди, търкаляйки се по мръсния и влажен терен. Музикантите се превиваха от смях, като гледаха нашите подскачания, а ние, станали обект на внимание, ускорихме подскоците си. Музиката ставате все по-жива, все по-бърза и това като че ли ни заразяваше.

Когато звуците внезапно секнаха, ние бяхме капнали от умора. Не ни оставаше нищо друго, освен час по-скоро да се приберем на кораба. Когато се качихме на лодката и се отправихме към нашата голета, часовникът изби два часа от камбанарията на църквата.

На другия ден работихме здравата, докато натоварим житото, бъчвичките с вино и сандъците със сушени плодове.

Вечерта смятах да се върна на борда веднага, но капитанът реши, че ще извършим смъртен грях, ако намирайки се на сушата, пропуснем и ден, без да се напием юнашки.

И тъй като това беше последната вечер, която трябваше да прекараме в Бари, веселбата беше необикновена.

Как сме успели да намерим пътя към голетата и този път, не бих могъл да ви кажа.

Когато на другия ден се събудих, слънцето вече беше високо на небосклона, а голетата плаваше в открито море.

Изкачих се на палубата. Платната бяха развързани, духаше добър попътен вятър, който бързо ни отнасяше далече от града.

Хвърлих поглед към брега, който ми се стори много нисък и добре обработен, осеян с къщи и палати.

Каква разлика между плодоносните италиански земи и безплодния и нарязан далматински бряг!

Към обяд видях град Мола, построен почти наново, с камбанарии и куполи. Необикновени постройки със съвсем равни покриви, както в Бари. И този град ми се видя напълно в ориенталски стил.

Час по-късно видях Пилигуанил — цветуща и здраво строена крепост, защитена откъм морето с гигантска стена, висока двадесет метра — наистина непревземаема!

Монополи се появи пред погледа ни към два часа. Този известен търговски град, може да се каже, с право съперничи на Бриндизи. Той е много нашироко строен, и то твърде наскоро, заобиколен от плодородни земи, най-производителните в Пулия.

Малко по малко градът изчезна, но брегът продължаваше да ни следва, обсипан с градчета и селца.

В далечината ясно се очертаха няколко планински върха. Това бяха Апенините.

През деня горещината на борда беше почти непоносима. Капитанът по стар навик беше заповядал да натоварят голетата почти до потопяване. След въглищното нахлуване сега следваше житното.

Отегчителното затишие ни държеше почти неподвижни.

Към полунощ напуснах мостика и се отправих да спя.

Но зловещата тишина в кабината правеше още по-непоносим ада, който измъчваше бедното ми сърце.

Смутен, потиснат от тъжните мисли, обсебили ме още предишната нощ, станах машинално от леглото и се упътих към мостика. Главата ми гореше, сърцето ми бе развълнувано като бойно поле.

Виждах италианския бряг, прекрасен залив, потънал в зеленина, момичета с табли на главите по вити пътеки и ладии в синята далечина...

Тъкмо щях да се разплача — нещо неприлично за този, който се е отказал от земната суeta, за да се посвети напълно на моряшкия живот, когато една много смешна картина, която имах възможността да видя, прогони тъжните ми мисли.

Трябва да ви кажа нещо, което досега все пропусках: на маса ние винаги пиехме от най-лошото вино, което не бе способно да завърти главата на един пияница, защото беше доста разредено. Така че моят капитан не се напиваше толкова много. Но това бе, когато сядахме заедно на маса. А когато беше на кораба, за мое най-голямо учудване, този негодник бе всеки ден мъртвопиян. Откъде намираше толкова алкохол да се нарязва така всеки Божи ден?

И ето че сега ми се удаваше възможност да разбера това. Видях го как слиза към трюма и го проследих. Той приближи до едно буре, опира с грубите си, мазолести ръце повърхността му, докато намери това, което търсете. Беше една дупка, пробита със свредел в стената на

бъчвичката и грижливо замаскирана с едно чепче. Нашият човек отпуши чепчето, после взе една оризова сламка, която си стоеше скрита отпреди в един тъгъл, вкара я в дупката и започна да смуче с блаженство, което се изписваше на лицето му по начин, който без никакво съмнение доказваше, че съдържанието на бъчвичката трябва да е превъзходно.

— Наздраве, господин капитан! — поздравих аз, като избухнах в смях.

Мечокът се вцепени от смущение. Вдигна глава, сложи пръст на устата си и с този жест ми каза да мълча пред останалите.

— Ш-шт!... — изшътка той. — Не откривайте шагата! Иначе щом моряците научат, ще ме изложат на риска да стигна до Триест само с половин товар. По-добре заповядайте и вие да ми правите компания. Това пантелерийско вино е отлично!

И като каза това, той ми подаде друга сламка. Посочи ми как да я вкарам в дупката, пробита на съседното буре.

Започнах и аз да смуча радостно в компанията на този непоправим пияница. Това вино беше истински еликсир и слизате надолу като олио.

Когато престанах да смуча, черните мисли, които преди това ме бяха обсебили, се бяха изпарили.

Еврика!... Намерих подходящото средство да прогонвам тъгата по родната земя и скъпото на сърцето ми същество — лош другар на този, който се е посветил на моряшкия живот.

ГЛАВА VIII

ОБРАТНИЯТ ПЪТ

На дванадесети октомври отидохме да пуснем котва близо до Големия остров и с въжетата се осигурихме добре зад скалите, тъй като се бе вдигнал буен вятър, придружен от пороен дъжд.

През това време провизиите и дървата на борда се бяха свършили, но не можехме дори и да помислим да стигнем до сушата и да подновим запасите при такова развлнувано море.

След два дни вятърът още повече се засили. Дърва, месо и храна липсваха. Положението ставаше критично. Ядяхме мизерен качамак с малко вмирисано сирене. Вечеряхме някаква извънредно некачествена супа. Събрахме малко дърва, които намерихме върху дивия риф. Вятърът ставаше все по-студен и се налагаше да имаме поне малко дърва на борда. Екипажът, озверен, говореше против капитана. А той проклинаше всичко живо и беше постоянно пиян. Бях разбит, отслабнал от умора, от страдания и от лошата храна, която не бе в състояние да ме поддържа. За щастие, имаше сламка и буре!

На петнадесети октомври вятърът още повече се усили. Капитанът искате на всяка цена да се отправим към сушата, но моряците отказаха. Аз влязох в спор с един моряк и капитанът заплаши да избеси всички ни. Положението ставаше все по-страшно. Без кафе, без вечеря, без дърва — беше истинско страдание. О, какво не бих дал, за да се намеря вкъщи, да ям от вкусните гозби, които готвеше добрата ми майка!

Какво плачевно положение!...

Почувствах как страданието, отчаянието и унижението ме обземаха въпреки волята ми и топли сълзи на безпомощност потекоха по страните ми.

Вятърът духаше със страшна сила и лошото настроение на борда растеше...

Най-сетне няколко рибари се появиха и ни продадоха от своята мизерна риба. Бях много доволен, за известно време щяхме да имаме

малко по-добра храна...

Но, уви! Много скоро рибата бе изядена с обяснима лакомия и от нея не остана и помен.

За да се постопля малко, аз се отдаох на пантелерийското буре. От изобилното пиене главата ми се въртеше и все ми се спеше. Оттеглих се в кабината и заспах като заклан!

Сънувах, че виждам в морето хиляди чудесни риби и че ги ловя с въдица. Този сън бе истинско откровение за мен и провидение за всички. Когато се събудих, побързах да се изкача на мостика и видях рибарите, които се пазаряха с капитана, а до тях няколко големи риби. Попитах ги дали могат да ми продадат няколко въдици и стръв. Те се съгласиха без много увещания и ми продадоха цяла дузина въдици от всякакви размери, като ме накараха да им ги платя от скъпо прескъпо.

В това време вятърът беше утихнал. Капитанът и двамата моряци се качиха на спасителната лодка и се отправиха към сушата, за да купят храна и да съберат дърва. Поставих стръвта на дванадесетте въдици, завързах ги за едно въже, опънато на задната мачта, и ги хвърлих в морето. Капитанът се върна два часа по-късно с пълна лодка със зеленчуци и дърва. Всичко бе бързо пренесено на борда. Най-сетне нямаше повече да гладуваме!

Тъкмо разговаряхме с капитана, когато юнгата дойде да ме повика. Въжето, на което бяха завързани въдиците, се разтърсваше силно. Изтичах към кърмовата част на кораба и подпомогнат от юнгата, изтеглих една твърде голяма златоперка.

Беше истинско щастие с такъв улов — десет риби, от които четири големи барбуна, една морска змиорка, три златоперки и две трески. Двама моряци, които бяха слезли по рифа, се върнаха с няколко килограма черни вонголи.

И така, вечерта се нагостихме царски и целият екипаж се развесели. След вечерята развързахме платната и излязохме в открито море. През нощта изминахме шестдесет мили.

Изоставям описанието на следващите няколко дни. Бяхме влезли в Куарнеро и благодарение на попътния вятър скоро-скоро забелязахме истринския бряг.

Най-после на осемнадесети октомври, преди да се спусне нощта, един радостен вик се изтръгна от гърдите на всички ни. Фарът на

Триест беше на няколко мили от нас! Триест! Напомняше ми и Венеция, и Неапол, и Соренто. Италия!

Към три часа през нощта влязохме в пристанището и хвърлихме котва. През следващите дни разтоварихме житото и аз се възползвах от този престой, за да се поразвлека малко. Пръснах всичките си скътани пари, но това нямаше значение.

С хубавото си крайбрежие и широките улици, прекосявани от коли и коне, Триест ми напомняте родния град. Обзеха ме мъчителни спомени и необикновено чувство на тъга по родната земя.

Парите се топяха в ръцете ми, неусетно се изпльзваха от тях, но затова пък се повеселих до насита.

В понеделник, към пет часа привечер, се върнахме на борда. Развихме платната и потеглихме. Вятърът беше силен и корабът бързо цепете водната шир. Към единадесет часа заобиколихме връх Саломе, после вятърът затихна и настъпи пълно спокойствие. Вече се приближавахме към края на пътуването.

Не отричам, че броях и минутите, които ме отделяха от хубавата ми Верона. Бях радостен и тържествувах, че бях устоял на изкушението, което много пъти ме беше обземало — да оставя токутака, на сред пътя, „Само Италия“ и очарователния й капитан, да взема първия влак и да се върна вкъщи. Ах, какво щях да направя!

Сега обаче се чувствам достатъчно горд, за да мога да кажа:

— Вече съм истински моряк!

На двадесет и шести октомври съгледахме брега на Тенаго — добре обработен и целия покрит с приятни къшурки.

Вятърът отслабваше и ние напредвахме бавно. Съзряхме Даила и насочихме носа натам. Привечер пуснахме котва в Даила, където забелязахме малък манастир, монасите от който бяха нещо като васали на графството и притежаваха огромни богатства. Слязохме на сушата да потърсим дърва, но тъй като лодката заседна на плитко, бяхме принудени да нагазим във водата, за да я изтеглим. В Даила ядохме и пихме отново до насита и се върнахме развеселени на борда. Продължавах да се занимавам с риболов, който от време на време ни доставяше обяд и вечерята — малко по-добри от обикновено.

На двадесет и седми октомври, макар че вятърът беше отслабнал, потеглихме от Даила, но напредвахме едва-едва и затова, след като изминахме само някакви си четири мили, се отправихме към Куето,

където пуснахме котва. Посетихме градчето Куето, което се отличаваше със своите варници.

Заранта на двадесет и осми октомври вятърът се засили. В пристанището влезе една голета със счупена мачта. Отидохме да я навестим. Беше венециански кораб. Капитанът й ни разказа как претърпели страшна буря, която всъщност бе счупила мачтата и повредила обшивката дотолкова, че водата нахлуваше през много дупки. Бурята им беше отмъкнала също кърмилото и котвичката. Слязохме на сушата с екипажа на голетата и тръгнахме да се повеселим в някоя пивница.

Докато пиехме, дойдоха и други моряци, чиито кораби също се бяха повредили от бурята, която ги застигнала на няколко мили от Венеция.

На тридесет октомври в два часа през нощта нашата голета вдигна котва и потегли с благоприятен вятър.

На тридесет и първи октомври решихме да пуснем котва във Фазанския канал, понеже вятърът започваше страшно да беснее.

На следващия ден вдигнахме платната под напора на силния студен вятър, който ни караше да потръпваме. Но той отслабна неочеквано, така както се бе появил, и ние решихме да спуснем лодката да ни тегли. Това трая около един час, докато вятърът отново се засили и ние започнахме да цепим вълните с голетата бързо-бързо.

Минахме върха Хетера и привечер потърсихме къде точно да пуснем котва в канала Куза. Но неусетно сме пропуснали селото, затова трябваше да се закотвим в Карница.

Писано било да не мога да поставя думичката „край“ толкова скоро в мяя дневник със спомени от първото ми пътуване. Силна буря ни принуди да останем затворени в канала още пели пет дни. След това едно принудително дълго затишие ни задържа за още по-дълго време. Докато най-сетне благословеният вятър ни позволи да се измъкнем от този затвор. Излязохме на открито, цепейки вълните със скорост от петнадесет мили в час.

На двадесет и четвърти ноември забелязахме рибарски лодки и един голям пасаж риба-тон, преследван от акула.

На два пъти се излагахме на опасността да бъдем бълснати първо от голям кораб, а след това от един параход. За щастие, успях да подам

отчаяни сигнали с фенера и така се измъкнахме от доста незавидното положение, в което можехме да попаднем.

Бяхме вече отминали Ровиньо, когато забелязахме парахода, който пътува между Венеция и Триест. А това означаваше, че приближаваме нашата цел. Това бе истинско щастие за мен, започнах да скачам от радост и изпратих една въздушна целувка на скъпия предвестник на радостта ми — парахода, който със своето бутмене ми съобщаваше, че най-сетне идва краят на моето мъчение. И все пак нека бъдем снизходителни: това бе първото ми пътуване, а аз бях толкова млад!...

На двадесет и девети ноември сутринта радостен вик, който ми се стори по-мелодичен от песента на сирена, ме събуди рано-рано.

— Фарът се вижда!

Този толкова сладък и мелодичен вик бе знаете ли на кого? На милия ми капитан, който, когато говорете, гласът му напомняше грачене на гарван. Но това, което в този миг ми съобщи пресипналият му глас, беше толкова дълго очаквано от мен, че ми се стори да чувам гласа на славей.

Изкачих се на мостица.

Венеция беше там — хубава, обгърната от блестящата слънчева утрин, която позлатяваше залива с най-радостните отсенки на пурпур — златно-червеното и бледовиолетовото. Виждах я като на стара гравюра, изобразяваща серенада на влюбени...

Поздравих морската царица със страстта на влюбления, който вижда отново, след дълго отсъствие, избраницата си, от която е бил отделен.

Ядем за последен път на борда, докато голетата се упътва да пусне котва в пристанището Маламоко.

Сърцето ми бие усилено. Защо ли? Безкрайно съм развълнуван. А от какво? Чувствам известно съжаление, като напускам тази мръсна платноходка — черната като рог каюта на голетата, която ме приютяваше през тези дълги дни и нощи...

Поздравявам за сетен път моряците... и, трябва да призная, вълнувам се дори когато се разделям със звяра, който се нарича капитан на „Само Италия“.

Беше първото ми пътуване и естествено е впечатленията ми да са дълбоки, а вълнението при раздялата — твърде живо.

Стъпил на суша, аз се отправям към гарата.
Скачам във влака, който полита, изпускайки кълба дим...

КОРАБОКРУШЕНИТЕ ОТ ШПИЦБЕРГЕН

ГЛАВА I

ЗЛОПОЛУКАТА С КИТОЛОВНИТЕ КОРАБИ

Приближаваше следобедът на 29 септември 1875 година. Необично оживление цареше из широките и прочути заводи на остров Вадзо, собственост на господин Фойн, известен китоловец и много богат търговец на оръжие във Варангерфиорд. Под широките навеси, които се простираха от единия до другия край на острова, бе прекъсната всякаква работа: мъжете бяха напуснали грамадните котли, в които кипете и разпръсваше тежка миризма маста от огромните животни. Тези, които разсичаха животните на части, бяха оставили окървавени-те ножове. Машинистите не се занимаваха повече с машините, които мелеха огромните ребра, коларите бяха оставили колите, превозващи късовете месо, за да бъдат преработени на тор. Дори моряците и китоловците бяха напуснали малките си кораби, закотвени в канала. Мъжете, събрани на групи, бяха почти всичките норвежци. Обикновено спокойни и дори флегматични, сега разговаряха оживено, кръстосвайки припряно въпроси и отговори.

- Но дали е истина? — питаха едни с беспокойство.
- Да, да — отговаряха други.
- Били заобиколени от ледове?
- Така казват.
- Но къде?
- На Острова на мечките.
- Не, в Нова Земя.
- Нищо подобно! В Шпицберген.
- Но на полюса ли искаха да отидат?... Китове могат да намерят и край бреговете на Финмарк, не е нужно да отиват толкова далече.
- Това е истинска лудост...
- Която ще струва доста скъпо на господин Фойн.
- На него ли?... Няма значение, той има милиони!
- Говори се за два кораба.

— За три.
— За половин флота!
— Каква злополука!
— И всички ли са умрели?
— Да.
— Не, потънали са.
— Но да, ледовете са разрушили корабите.
— Кой донесе тази новина?
— Един капитан китоловец я съобщи от Хамерфест.
— Той ще дойде ли тук?
— Ще пристигне след няколко минути с крайбрежния кораб.
— Който се вижда вече — каза най-високият китоловец, който успяваше да разгледа по-добре далечния бряг. — Ето „Гримзей“ влиза във Варангерфиорд под пълна пара.
— Почакай, струва ми се, че това е английски кораб — обади се някой.
— Не, това е „Гримзей“ от Хамерфест и идва право насам — каза друг. — Ето господин Фойн, който бърза към пристанището.
— Да отидем да видим — предложиха неколцина и се отправиха към брега.

Господин Фойн ги беше изпреварил и се разхождаше край брега с известно нетърпение, без да отделя очи от „Гримзей“ — бърз и красив параход, който пореше водите на широкия Варангерфиорд.

Богатият собственик на тези големи заводи беше на около четиридесет и пет или четиридесет и осем години. Беше висок, със здраво телосложение, с мускулести ръце и крака, с широки плещи, с буйна коса и енергично лице, с тъмносини очи и заострена брада.

Роден в Южна Норвегия, на младини той е бил беден скитник. Бе започнал като чирак, после бе станал моряк, след това китоловец, по-късно риболовец, но за своя сметка, и на тридесет и пет години бе натрупал няколко милиона и бе имал честта да бъде посетен от Оскар II по време на пътуването, което този крал бе предприел по бреговете на Финмарк.

Неговото богатство се дължеше на лова на китове и особено на нововъведените подобрения при този лов.

Той пръв беше изоставил старите қуки, наистина добри, но много опасни и не винаги резултатни в борбата с китовете, и бе

започнал да употребява експлозивни куршуми.

След като преуспя в китолова и забогатя достатъчно, той изостави това опасно занятие и се отдаде на една индустрия, която трябваше да го прочуе по цяла Норвегия и между всички китоловци на света.

Дълго време той бе оплаквал месото и костите на китовете, които трябваше да хвърля в морето, щом като им отделеше тънката слойка. Много скоро обаче разбра, че от тези огромни маси месо и кости можеше да се извлече богатство, равно на това, което даваше маста. Но за това бе необходимо да се довлекат до сушата и той бе дал доста много, докато намери начин да реализира своите проекти.

След като се установи на един остров, разположен срещу Вадзо, последния във Варангерфиорд, той построи тези огромни заводи, на които и днес много китоловци биха завидели и които даваха на своя собственик по няколко милиона годишно.

Вече нищо не се хвърляше от гигантските тела на китовете, уловени от бързите кораби на господин Фойн в северните морета. Една наклонена платформа, издълбана в скалата, поемаше голямото тяло на кита. Щом отливът го оставеше на сухо, стотина работници го заобикаляха и му сваляха тънката слойка, която се стопяваше в големите топилници, разположени под навесите.

След това месото се нарязвате. Костите се смилаха и от тях се извличаха доста полезни вещества. Месото се оставяше да изгние в големи дупки, като по този начин се преработваше на тор, така търсен за наторяването на полетата, а меките части се преработваха на лепило.

По този начин господин Фойн бе удвоил печалбата от гигантите на морето, използвайки всичко от тях: тънката слойка, месото, костите, меките части.

* * *

Една лодка с четирима моряци и един кърмчия се отдели от парахода, за няколко минути прекоси канала и се приближи до малкия кей, където стоеше господин Фойн.

Човекът, който дотогава държеше кърмилното колело, скочи живо на брега, въпреки че носеше тежко палто и бе обут в големи ботуши.

По височина и телосложение можеше да съперничи на богатия китоловец от Вадзо, но беше по-млад най-малко с половин дузина години. Той беше хубав човек, с малко твърди черти, с много бяла кожа, каквато имат обикновено северните народи и особено норвежците от високите брегове, с тъмносини очи, които издават необикновена смелост, с тънки устни, засенени от руси мустаци, и с гъста руса коса.

Беше облечен като моряк, но на главата си носеше барета със златен шнур, която го издаваше, че е капитан.

— Господин Фойн? — запита той.

— Аз съм — отговори собственикът на заводите. Двамата мъже се гледаха известно време с любопитство, после първият продължи:

— Получихте ли моето съобщение от Хамерфест?

— Да, господин Томсен, и ви благодаря, че дойдохте, но ще ви заплатя богато за времето, което сте загубили заради мен.

— Бях свършил разтоварването, господин Фойн, и повече нищо не ме задържаше в Хамерфест. Сезонът на риболова почти премина и аз не разчитах, че ще мога да отплавам на север.

— Бихте ли ми гостували? У дома ще можем да поговорим по-спокойно.

— Разбира се, на ваше разположение съм.

Богатият собственик се отправи към едно малко жилище с боядисани в червено стени. Покани своя гост в кабинета си, елегантно украсен с ловни трофеи.

Посочи му удобното кресло и след като напълни две чаши с вермут, седна, казвайки с известно вълнение, което напразно се стараеше да скрие:

— Говорете, господин Томсен. Вярно ли е, че всичките са загубени?

— Не знам дали всички са загубени, но че се е случило някакво нещастие, вече съм сигурен, защото онова дърво, което намерих, беше част от носа на кораба и името му се четеше съвсем ясно.

— Разкажете ми всичко, господин Томсен.

— Но да ви попитам нещо преди това, господин Фойн.

— Моля, кажете.

— „Гьотеборг“ във вашата флота ли беше?

— Да...

— Но... не се завърна нито един кораб от флотата ви?

— Само първата част, която беше отплавала към Острова на мечките. Не и втората, която се беше отправила към Шпицберген.

— От колко кораба се състоеше втората?

— От два: „Торнеа“ и „Гьотеборг“.

— Колко души имаше на тези кораби?

— Шестдесет и седем.

— По дяволите... Параходи ли бяха?

— Не, и двата бяха кораби с платна. Параходите задържам тук, при мене, за да мога да ги използвам за риболов по бреговете на Финмарк и на Варангерфиорд. Тази година китовете бяха малко по нашите брегове и аз имах лошата идея да изпратя корабите си много по на север, след като ми съобщиха, че китовете изобилствали между Острова на мечките и Шпицберген.

— Вярно са ви осведомили, господин Фойн. И аз бях около Острова на мечките, където само за шест седмици налових определеното количество китове.

— Но, моля ви, разкажете ми какво се случи?

— Преди двадесет и седем дни намерих онова парче дърво, за което вече ви казах. Намерих го в единадесет часа преди обяд, на четиридесет мили от Острова на мечките, край северните брегове. Както ви казах, връщах се с пълен товар и бързах да напусна онези места, защото бяха започнали да стават опасни. От Шпицберген се отделяха цели планини от лед, плуваха на юг, и бяха толкова много, че се опасявах да не ме принудят да презимувам сред океана. На пети август, когато моята шхуна плаваше между две редици айсберги, се бълсна в нещо... Стори ми се, че носът се е ударил в един от онези ледени блокове, които едва се показват над водата и които ние наричаме пакс. Но след като видях, че до кораба се плъзна нещо черно, заповядах на моите моряци да свият платната и да спрат кораба. Веднага забелязах, че това са части от някакъв кораб. Спуснахме малката лодка и аз отидох да видя какво е. Както ви казах вече, това бяха останки от носа на един кораб, една стена, половин мостик и цялата горна част с кърмилното колело, счупено надве. Върху стената

със златни букви пишеше: Гьотеборг-Вадзо. Помислих веднага, че това може да е някой от вашите кораби, затова проучих внимателно отломъците, за да узная дали корабът е бил разрушен от сблъскване с някой айсберг или се е ударил в брега. Моите проучвания не отидоха напразно. Сега със сигурност мога да твърдя, че „Гьотеборг“ се е ударил в брега на някой от островите на Шпицберген например.

— Но как дойдохте до това заключение? — запита Фойн учуден.

— Много просто, господине. Цялата горна част беше все още напръскана с кал. Ако „Гьотеборг“ беше разрушен от сблъсък с някой голям айсберг, тези отломъци нямаше да бъдат толкова кални.

— Наистина, имате право — отвърна Фойн и се замисли. — Господин Томсен, по време на вашите пътувания имахте ли случаи на страшни морски бури?

— Да, претърпяхме тежки бури. Спомням си големите вълни, които връхлитаха от Шпицберген, и страхът, че там морето е разбунтувано.

— Мислите ли, че моите два кораба са се загубили?

— Кога обикновено се завръщат?

— Към средата на август.

— Винаги ли?

— Винаги, господин Томсен.

— Лош знак е това, щом тези два кораба все още не са тук. За „Гьотеборг“ вече знаем, че няма да се завърне, но за „Торnea“?... Господин Фойн, мога ли да ви дам един съвет?

— Кажете.

— Ако искате да спасите хората, въоръжете един от вашите най-добри кораби и го изпратете до Шпицберген, но веднага, без да губите време. Може да достигне до островите, преди големите ледове да са блокирали бреговете там.

— Наистина, но кой би се осмелил да замине на север в началото на септември? На Шпицберген вече е започнала зимата.

— Кой ли?... — каза капитанът китоловец, като гладеше брадата си и гледаше Фойн право в очите. — Аз приключи моята работа, закарах кораба си в Хамерфест, за да го подгответя за следващото пътуване. Продадох уловените китове, затова сега съм съвсем свободен. Не ме е страх от студа, нито ще ми е неприятно да прекарам зимата на Шпицберген. Казаха ми, че там има много елени и тюлени,

затова си мисля, че наравно с услугата, ако ми разрешите да я сторя за вас, ще задоволя и собствените си интереси. Какво ще кажете за предложението ми, господин Файн?

ГЛАВА II НА БОРДА НА „ТОРПА“

Господин Фойн не очакваше такова предложение. Той знаеше много добре, че тази експедиция, в началото на зимата, можеше да струва живота на смелия мъж. Протегна десница и каза развълнуван:

— Благодаря ви, господин Томсен.

— За какво? — запита китоловецът. — Ще ви направя само една малка услуга. Всъщност ще си свърша и моята работа.

— Вие сте един много смел мъж.

— Аз съм само човек на морето, такъв, какъвто бяхте и вие.

— Но мислите ли за големите опасности, с които ви предстои да се справите?

— О, не се тревожете. Аз съм стар приятел па ледовете.

— Но ако ви блокират?

— Знам, и ще прекарам зимата на Шпицберген заедно с вашите нещастни моряци. Ще имам достатъчно време, за да напълня кораба си с тюленова мас.

— Ще ви дам най-добрания си кораб и всичко, което наловите, ще бъде за вас. Освен това ще ви дам заплата, двойно по-голяма от тази, която давам на моите капитани.

— Оставете това, господин Фойн. Ще се задоволя само с улова си и много ще се радвам, ако мога да доведа вашите моряци.

— Кажете ми, господин Томсен, познавате ли добре Шпицберген?

— Да, бил съм там вече два пъти.

— Мислите ли, че ще можете да презимувате на тези острови?

— Предполагам, че ледовете не ще ми позволят да се завърна, но вие не се беспокойте. Зимувал съм вече на остров Ян Маен, както и на Острова на мечките.

— Колко човека ще ви трябват?

— Ще ми стигнат двадесет и пет или тридесет души.

— Ще ви дам и четирима китоловци. Може да срещнете китове, а това ще увеличи улова ви.

— Не бих се отказал от тях — засмя се Томсен.

— Тогава да не губим време... но...

— Какво?

— Ще приемете ли един мой приятел?

— С удоволствие. За кого става дума?

— Един учен от Халмстад. Много добър младеж, пристигнал е тук, за да прави своите изследвания върху ледовете и северните сияния. Би се радвал много, ако може да дойде с вас на Шпицберген.

— Ще се постараю да му бъда добър другар, господин Фойн.

— Елате да изберем кораба. А утре, ако искате, можете да потеглите.

— Разбира се, че искам. Не трябва да чакаме ледовете да слязат на юг.

Двамата допиха чашите си, излязоха от къщата и се отправиха към брега, където бяха пуснали котва големи китоловни кораби. Като видя хората си събрани на групи пред къщата, Фойн ги поздрави, махвайки им с ръка, и каза:

— Върнете се на работа, момчета. Корабите от Шпицберген са претърпели крушение, но ние току-що организирахме експедиция. Не се страхувайте. Ако Господ ни помогне, ще можете да видите отново своите другари.

Флотата на Фойн беше твърде голяма, затова не беше нужно да се губи много време при избора. Тя се състоеше от няколко кораба, които, макар да не бяха големи, развиваха голяма скорост. С тях Фойн ловеше или прибираще китовете, уловени по бреговете на Финмарк или Варангерфиорд. Имаше и кораби с платна, предназначени за подалечен улов: на Шпицберген, Нова земя или Острова на мечките. Всички кораби бяха снабдени с по две лодки и с по две малки оръдия за хвърляне на експлозиви, с които убиваха китовете.

Капитанът обхвана с бърз поглед всички кораби и се спря на един массивен широк кораб.

— Ето един кораб, който прилича на моя — каза той и го посочи на господин Фойн. — Широките кораби са за предпочтение при борбата с ледовете.

— Задоволява ли ви този кораб?

— Да, господин Фойн.

— Имате опитно око, драги мой Томсен. „Торпа“ е моят най-добър кораб. Обикновено капитаните се карат за него, защото, въпреки че е широк и масивен, кара със седем или осем възела в час, без да се умори.

— Колко носи?

— Триста и двадесет тона.

— С какво е въоръжен?

— Както останалите. Сега е съвсем готов за отплаване. Елате да закусим, господин Томсен, а в това време хората ми ще започнат товаренето на необходимите храни за дългия ви престой сред ледовете.

Той повика началника на екипажа на „Торпа“ и му заповядва да приготви кораба, който трябваше да отпътува на следната сутрин. След това приятелски хвана под ръка Томсен и заедно се отправиха към жилището на Фойн, което се намираше на около петстотин метра от заводите.

Цялата къща беше построена от дърво. Беше на два етажа, с остър покрив, боядисана в червено, с двойни врати и прозорци, за да не излиза топлината през твърде студената зима.

Малка градинка, в която растяха само полярни цветя, я заобикаляше. Не липсваше и зимна градина, през чиито стъклена се виждаха пожълтелите листа на растения от умерения пояс, които въпреки топлината не можеха да издържат на липсата на слънце.

Господин Фойн въведе госта си в един салон, мебелиран просто, но с добър вкус, с големи кресла, облечени с мечка кожа. Тежките завеси пазеха от силния вятър. От тавана се спускаше позлатен полилей. По стените големи карти на полярната област и ловни трофеи допълваха интериора. Тук-там бяха разпръснати и дребни украшения, изработени от ескимоси или самоеди.

Подът беше почти закрит от грамадните кожи на четири бели мечки.

Масата, която се намираше в средата на салона, бе подредена за хранене. Когато я видя, капитанът въздъхна с облекчение, защото беше много изгладнял. В красивите блюда ухаеха изискани ястия, които само един много богат човек можеше да си позволи да има на трапезата си през този сезон на годината. Встрани бяха подредени най-прочутите вина: бордо, рейнско, лаланд.

— Франция, Германия и Дания — каза капитанът, когато видя бутилките. — Господин Фойн, за успеха на експедицията нека да се чукнем с най-прочутите вина. И нека тостът да се събудне.

— Да се надяваме, господин Томсен. Заповядайте и нека зъбите ви се спроят така успешно, както вие с работата на кораба.

— На нас, китоловците, не ни липсва апетит.

— О, забравих мяя приятел, младия учен.

Фойн натисна три пъти звънца и след минута в стаята влезе мъж на около тридесет години. Висок, слаб, с малка руса брадичка и сини очи, закрити от очила, със черти, които издаваха смел и твърд характер.

Изглежда, че току-що се бе завърнал от някакви изследвания около острова, защото беше облечен все още с палтото си от тюленова кожа, с непромокаема шапка и високи ботуши.

— Да ви представя мяя приятел професор Оскар Бенсторп, драги господин Томсен — каза Фойн. — Ето человека, който ще ви прави компания на Шпицберген, и смея да добавя: приятна компания.

Китоловецът и ученият си стиснаха сърдечно ръцете.

— Ще бъдете добре дошъл на „Торпа“, господине — изрече Томсен. — Ще се погрижа да не ви досаждат с любопитство.

— Но как? Нима ще тръгваме? — запита професорът изненадан.

— Господин Томсен тръгва за Шпицберген, за да търси моите кораби.

— Но те... нима са изчезнали?

— Така изглежда.

— О, това е истинско нещастие, драги ми Фойн.

— Да, много хора вероятно са пострадали, Оскар. Но дано стигнете навреме, за да спасите каквото можете.

— Страхуваш се, че нямат храна?

— Може би са привършили всичките си припаси.

— Добре, че на Шпицберген има достатъчно животни.

— Да, но дали са успели да спасят оръжието си?

— Наистина, Фойн. Само като си помисля, че тези клети моряци може да умрат и от студ. Знам колко е ужасна зимата на Шпицберген.

— Приемаш ли да отпътуваш с господин Томсен?

— Разбира се. Нима мога да изпусна такъв добър случай?

— Заповядайте сега на масата, а след това ще отидем да видим как товарят припасите на кораба.

Час подир това, със запалени лули, Фойн и гостите му се отправиха към пристанището.

На „Торпа“ четиридесет моряка, под ръководството на един капитан, работеха най-усърдно.

Всякакви провизии се нареждаха в трюма на кораба. Явно беше, че експедицията ще презимува на Шпицберген. Сандъци с чай, сушенна риба, сушени зеленчуци и плодове, топли дрехи, кожи, сандъци със сухари, консервирана храна, брашно, солено месо, кафе, шоколад, сок от лимони, за да се предпазят от скорбут, картофи, въглища — всичко това се пренасяше от сушата на кораба, който постепенно натежаваше и потъваше.

Докато моряците и носачите се грижеха за храните, няколко дърводелци преглеждаха кораба, стягаха скобите му, за да може да издържи силния натиск на ледовете.

Тази трескава работа продължи и през нощта. В шест часа сутринта всичко беше готово. „Торпа“ можеше да отплава, щом настанеше приливът, който достигаше най-голяма сила към осем. Оставаха два часа.

— На кораба! — изкомандва Томсен, който бе наблюдавал през цялата нощ усилена работа при товаренето му: искаше да бъде уверен, че нищо няма да му липсва. — Югоизточният вятър е благоприятен и това ще ни помогне да излезем бързо на открито. Господин Фойн, вашите последни наредждания?

— Нямам какво да ви кажа. Вие знаете по-добре от мен какво трябва да правите.

— Надявам се да доведа всичките ви хора.

— Ах, да, забравих да ви предупредя нещо.

— Какво е то, господине?

— Поставих на кораба два опитомени айдера.

Капитанът го изгледа учудено.

— Искате да им оскубя перата за възглавницата ми ли? Уверявам ви, че това няма да ми е нужно.

— Знам, но смятам, че тези птици ще ви бъдат необходими за друго. Чували ли сте за пощенските гълъби?

— О, да, господин Фойн.

— Тези айдери ще ви послужат, за да ми изпратите по тях новини. Така в случай на опасност през пролетта ще мога да организирам нова експедиция, ако се наложи, за помощ.

— Това е добра идея. Непременно ще ви изпратя новини.

— Тръгвайте и на добър път! Успех, приятелю Оскар!

Капитанът и ученият стиснаха здраво ръка на Фойн за сбогуване и се качиха на „Торпа“. Моряците се бяха събрали на борда и махаха на другарите си, които оставаха на брега.

Томсен се качи на капитанския мостик и викна с цяло гърло:

— Вдигнете платната! Курс на север!

Няколко минути след това корабът плавно напусна острова и излезе с издути платна от Варангерфиорд.

ГЛАВА III НА ПЪТ ЗА СЕВЕРА

Капитан Томсен не се бе излъгал при избора на „Торпа“. Това беше кораб с малък тонаж, но много удобен за борба със стихиите на полярните морета.

Беше къс, широк — най-удобната форма, при която натискът на ледовете имаше най-малката вероятност да го смачка. Материалът, от който бе построен, бе здрав и устойчив.

Предната му част бе обвита със здрава, желязна броня и снабдена с остьр шиш, с който си пробиваше път между ледовете.

Беше снабден с големи, високи платна, така че и най-слабият ветрец можеше да бъде използван.

Екипажът, подбран грижливо от господин Файн, отговаряше напълно на стабилността на кораба. Всичките бяха млади, здрави мъже, навикнали на лютия северен студ и на опасностите, които съпровождат лова на китове. Само този, който можеше да се справя с ледовете — айсмайсторът, — беше малко по-възрастен, но неговите петдесетина години не му личаха и най-важното — не му тежаха: беше пъргав и подвижен като момче.

— Добър кораб и отлични моряци — каза Томсен на учения, който бе седнал до него. — С тези хора благополучно ще стигнем до Шпицберген въпреки ледените блокове и мъглите.

— Смятате ли, че скоро ще достигнем ледовете?

— Зимата наближава и по всяка вероятност много скоро ще срещнем първия айсберг, който обикновено е предвестникът на айсфелда, или големите ледени полета.

— А ще успеем ли да ги преминем?

— Разбира се! Ако се наложи, ще работим като къртици, но ще вървим напред!

— Кога се надявате да стигнем Шпицберген?

— След две седмици, ако дяволът не ни мине път или ако не се спрем да обстреляваме някой кит. Нетърпелив съм да изprobвам

бомбите на господин Фойн.

— Вие употребявате ли още куки?

— Да, професоре. Бомбите, с които си служат сега, са много добри, но аз все още предпочитам старото оръжие на нашите добри китоловци. Ловът с куки е по-опасен, но затова пък по-интересен и почти никога не свършва безрезултатно.

— Много китове ли сте уловили досега?

— За петнадесет години около сто и петдесет.

— Какво голямо унищожение е това. Ако този безмилостен лов продължава така, скоро няма да остане нито един кит в моретата.

— Наистина е така, господине. Забелязвам, че китовете започнаха да опредяват. Спомням си времето, когато се осмеляваха безстрашно да навлизат във фиордите, докато сега бягат надалеч и рядко се явяват край бреговете на Норвегия. Отдръпват се в пояса на вечните ледове и след двадесетина години ще трябва да ги ловим чак при полюса. В Исландия някога бяха многобройни, а сега, от няколко години, въобще не се срещат.

— Но отдалечаването на китовете от бреговете на Исландия има и друга причина — каза професорът.

— Коя е тя? — нетърпеливо попита Томсен.

— Изместването на морските течения през 1868 година. Преди тази дата екваториалните и полярните течения можеха да се срещнат, и то в тяхната най-голяма сила, при източните брегове на Исландия, като натрупваха по тези места храна за китовете, но после се изместиха на североизток, твърде далече от исландските брегове, а с тях се изместиха и китовете. Това е обяснението.

— Трябва наистина да е така, професоре, защото точно по това време и аз обикалях около бреговете на Исландия и за три месеца успях да хвана само един-единствен кит.

— Познавате ли Хамер от Копенхаген?

— Да, професоре. Той е един от най-прочутите морски вълци, един от най-смелите китоловци, с които се гордее Дания.

— Той пръв забеляза изместването на теченията и с това и на китовете. Беше тръгнал с цяла флотилия кораби и изпълнен с надежда, защото бе сигурен, че по тези места китовете са в изобилие. Но, за съжаление, намерил много малко и те били толкова неспокойни, че не

се оставили да ги уловят. През целия сезон успял да улови само шест, и то трудно.

— О, та той не е могъл да покрие дори разносите си?

— Така е. Навсякъде китовете са били подплашени, задето не са намерили храна там, където е имало доскоро толкова много.

— Но не може да се отрече, че това изместване е било благоприятно за приятеля ви Файн.

— Наистина. Същата година той бе успял да улови тридесет кита.

— О, това наистина е щедър улов — отвърна живо Томсен и вдигна глава.

— Какво има?

— Страхувам се, че на Шпицберген зимата вече е дошла.

— Какво ви дава основание да смятате така?

— Виждате ли онези бели птици? Те летят на юг.

— Да, господин Томсен. Разбирам.

— Отлитат да зимуват по бреговете на Урал и Волга.

— Пеликани ли са?

— Да, професоре. И отлитането на тези птици сега, когато не е толкова студено, показва, че на островите Шпицберген е паднал първият сняг. Но нищо. Ако вятърът продължава да е благоприятен, скоро ще стигнем там, закъдето сме се запътили. А сега, господин професоре, хайде да закусим.

Докато капитан Томсен и професор Оскар Бенсторп слизаха от палубата, „Торпа“ плаваше с всичките си широко опънати платна.

Норвегия със своите красиви фиорди и високи планини, покрити със сняг, чезнеше от погледа.

Морето беше спокойно. Температурата бе мека, приятна, а небето бе бистро и синьо, каквото е през пролетта над Средиземно море. Понякога някоя чайка прелиташе над кораба, спускаше се стремглаво над водата, докосваше повърхността ѝ, за да улови някоя рибка, и отново се извисяваше. В бялата пяна, която „Торпа“ оставяше след себе си, от време на време се появяваше главата на някой делфин.

Екипажът, пръснат по мостика, бъбрете и правеше предположения какъв ще бъде изходът от експедицията. Моряците вярваха дълбоко в опитността на своя капитан. На тези смели чеда на морето им бе достатъчен само един поглед, за да преценят

възможностите на Томсен и да бъдат сигурни, че не са се излъгали в добрите професионални качества на този морски вълк.

През този ден „Торпа“ напредваше на север със скорост между четири и седем възела на час, без да има каквато и да е среща, въпреки че капитанът бе дал заповед да се наблюдава внимателно хоризонта, за да не изпусне някой кораб, идващ от север, от който би могъл да разбере дали ледовете са слезли към бреговете на Шпицберген.

Към осем часа вечерта на китоловния кораб цареше абсолютно спокойствие. Това внезапно прекъсване на вятъра обезпокои капитана. Острият му поглед изпитателно пронизваше хоризонта и на лицето му се изписваше недоволство.

— Да... — промълви професорът, отгатнал безпокойството на китоловеца. — Вятърът отново ще задуха. Дано още един загубен ден не донесе допълнително нещастие на рибарите на Фойн.

— Не затишието ме тревожи — отвърна Томсен. — Страхувам се вятърът да не задуха на север и да ни отвлече към ледените планини, които кръжат постоянно около Острова на мечките.

— Около този остров винаги ли има айсберги?

— Да, професоре, особено към края на лятото.

— Тогава при Шпицберген ще можем да намерим ледените полета?

— Да, твърде възможно е. Ледовете са непостоянни и не се намират на едно и също място. Някои слизат далече на юг, а понякога се срещат и големи незаледени пространства. Там ледовете се движат на изток.

— Не отиват ли на запад?

— Не, професоре. Течението и западните ветрове отвличат тези плаващи масиви към Сибир.

— До една и съща ширина ли стигат винаги?

— Не. И това зная много добре, защото съм ходил на лов в Гренландия, Исландия, Ян Маен, Шпицберген и Нова Земя. Например понякога ледените планини могат да слязат до шестдесет и деветия паралел, а понякога и още по на юг — до шестдесет и осмия или до шестдесет и седмия. Оттам се изкачват нагоре, като образуват една крива линия, която завършва при южните брегове на Шпицберген.

— Да, спомням си големите ледове, които бяха спрели „Ханза“ на германската експедиция през 1689 — допълни професорът.

— На никое друго място няма да се намерят айсберги, слезли до такава ширина — продължи Томсен. — Могат да се срещнат на седемдесетия паралел на юг от остров Ян Маен, после се качват до седемдесет и петия. Те са почти непроходими в сравнение с онази земя, която неколцина китоловци бяха открили много по на север от Шпицберген.

— Кажете ми, господин Томсен, мислите ли, че зад Шпицберген се простират безкрайни ледове?

— Не вярвам, професоре.

— Въпреки че, както си спомням, Пири бил принуден да се спре пред айсфелдите по време на експедицията си неотдавна. Те имали такива огромни размери, че за да продължи, бил принуден да ползва шейни и едва достигнал осемдесет и втория паралел.

— Всички зими не са еднакви, професоре, а много зависи и от посоката на вятъра. Има случаи, когато китоловци са успявали да проникнат, и то без особени затруднения, на шестдесет, дори на сто мили по на север от Шпицберген.

— И не са ли срещали други земи на север от тези острови?

— Не, морето е било съвсем свободно.

— В такъв случай някой кораб би могъл да се опита да достигне до полюса, като се движи по меридиана на Шпицберген.

— Би могъл. Но досега никой не е казал, че по на север няма земи. Както ви казах, на юг от архипелага, между четиридесетия и седемдесетия меридиан и сто и осемдесет градуса северна ширина, китоловците са виждали земя и аз подозирам, че отвъд осемдесетия градус се простира широк континент, който може би е в допир със западните брегове на Гренландия.

— Вярвате ли в това?

— Предполагам.

— Може би, господин Томсен — отвърна професорът. Замълча, вгълбен в себе си, и продължи: — Досега никой изследовател не е могъл да открие докъде се простират източните брегове на Гренландия. По всяка вероятност те, вместо да се простират към двадесетия меридиан, се разширяват по посока на Шпицберген. Колко бих бил доволен, ако имах кораб на мое разположение, за да мога да разреша загадката на пътищата, които водят до полюса! Вие бихте ли участвали в такава експедиция, господин Томсен?

— Да, професоре. Особено ако има повече китове — отвърна капитанът усмихнат. — Ако успеете да организирате подобна експедиция, спомнете си за мене. Обещавам да ви преведа през ледовете направо до полюса.

ГЛАВА IV

ПЪРВИТЕ ЛЕДОВЕ

През следващите дни „Торпа“ продължаваше своя път към полярната област, но вече с по-умерен ход, защото ветровете бяха разнопосочни. Те духаха ту от северозапад, ту от югозапад, играеха си с морето, издигайки нависоко вълните, а това забавяше кораба.

Тази променливост на ветровете вещаеше смущения, които опитният капитан бе предвидил. Вече от няколко дни огромни облаци се трупаха от северозапад и гъсти мъгли падаха вечер над морето.

Колкото повече „Торпа“ се отдалечаваше от норвежките брегове, толкова повече спадаше температурата. На два пъти термометърът бе отбелязал два градуса, а това бързо застудяване сочеше близостта на ледовете.

На 3 октомври корабът срещна първия лед. Леденият отломък имаше формата на дълга лодка с около тридесет-четиридесет метра дължина. Няколко морски птици — полярни гъльби, красиви в своето оперение, — с черни гърди и черен гръб, с крила, прошарени в черно и бяло, и със снежнобели шийки, бяха кацнали невъзмутимо върху ледения блок, който плавно ги отнасяше на юг.

Същия ден забелязаха и друг пакс — както моряците наричат тези ледове, следваха ги хумокси — малки планини, образувани от натрупването на парчета лед, а след тях няколко стимса — ледове с кръгла форма.

Върху един от тези блокове забелязаха два тюлена, които, щом като усетиха присъствието на хора, мигновено се скриха в морето.

През нощта други ледове продължаваха да плават на юг. От време на време те се бълскаха помежду си и предизвикваха появяването на доста високи вълни.

Тези блокове не бяха опасни и лесно отстъпваха пред защитения със здрави стени кораб, но издаваха близостта на айсбергите.

Капитанът, виждайки все по-честото им появяване, започна да става все по-неспокоен. Този морски вълк, прекарал години наред в

това царство на ледовете, предвиждаше лютата и тежка зима.

Потвърждение на тези негови опасения беше и бързото слизане на морските птици на юг. Цели ята пернати обитатели на Севера летяха в надпревара на юг, като че ли се страхуваха да не би снегът да ги изненада по пътя им.

На 5 октомври, на около двеста мили от Острова на мечките, „Торпа“ срещуна първия айсберг. Тази ледена планина имаше пирамидална форма с основа от около четиристотин метра и височина — осемдесет-деветдесет метра. Това бе истински гигант, който само с един удар можеше да смаже и най-здравия кораб. Напредваше величествено, без да се поклаща от вълните. Върхът му блестеше като грамаден диамант, искрящ, като че бе запален в средата, и съвсем снежнобял в основата. Лъчите на слънцето се пречупваха в ъглите му и багреха другите части с всички цветове на дъгата.

— Loш знак — продума Томсен, без да откъсва поглед от ледения гигант. — Страхувам се, професоре, че ще ни се отвори доста работа, преди да стигнем до Шпицберген.

— Дали ще се наложи да буксуваме тук неизвестно колко? — запита Оскар.

— Щом ледовете се показваха още тук, кой знае колко много ще намерим зад Острова на мечките.

— Това означава ли, че ще бъдем принудени да се върнем?

— Да се върнем? О, не, професоре! — извика китоловецът живо.

— Томсен никога не се връща обратно от пътя, който е поел. С помощта на копието или бомбите, но пак ще стигнем до Шпицберген. Обещах на господин Файн да спася екипажа от Двата му кораба и нищо не би ме спряло, докато не намеря хората му.

— Ами ако ледовете блокират „Торпа“?

— Не се беспокойте, професоре! Щом Пири е успял да стигне до осемдесет и втория градус, напредвайки през ледовете, защо ние да не можем да стигнем поне до островите?

— Но вярвате ли, че всички корабокрушенци са живи?

— Ако не всички, надявам се, че поне неколцина са успели да се спасят.

— Кой от островите ще обходим най-напред?

— Всичко ще зависи от ледовете. Където намеря път, там ще прокарам „Торпа“.

— Но разчитате да презимуваме между островите.

— Ще бъда принуден, защото пътят за връщане едва ли ще бъде свободен.

— А къде ще зимуваме?

— Ако бъде възможно, в Айсфиорд. Стига да успея да вкарам там кораба, няма да се страхуваме от ледовете, които ще слизат от север. А освен това знам, че там се събират много тюлени, и разчитам през зимата да не бездействам.

— Господин Томсен, не ви ли се струва, че скоро ще се разрази буря?

— Да, професоре. Северозападният вятър измести югоизточния. А това означава, че ни очакват гъсти мъгли и високи вълни. Найдоброто ще бъде, ако предприемем веднага мерки.

Китоловецът не се лъжеше. Следобед, когато „Торпа“ плавате между две безкрайни редици от хумокси, които изглежда се бяха откъснали от ледовете на Острова на мечките, времето, което дотогава се бе задържало сравнително добро, изведнъж се промени.

Северозападният вятър тласкаше напред тежките полярни мъгли и ги разстилаше върху арктическия океан с мълниеносна бързина. За по-малко от четвърт час западният хоризонт се за-були от мъглите, пропити от сняг.

Опитният капитан бе побързал да вземе необходимите мерки. Всички въжета бяха удвоени и лодките по-здраво закрепени. Бяха обтегнали въжета и покрай стените, за да предпазват моряците, когато високите вълни протягат злокобните си прегръдки към тях. Всичко бе възможно най-добре закрито, затворено и закрепено.

Всеки моряк си бе приготвил по едно дълго копие, за да може да отстранява ледовете, които заедно с вълните биха се прехвърлили на палубата.

Небето продължаваше да се затъмнява, мъглите падаха все пониско, като застрашаваха да обградят „Торпа“ и да направят плаването много опасно. Грамадните вълни застрашително се извисяваха, разбиваха се със страхотен рев в ледовете, които настигаха, и бягаха на юг.

Със смыкнати наполовина платна „Торпа“ напредвате бавно, но сигурно и като че ли се надсмиваша над вълните и ледовете. Подвижен

като делфин, корабът се изкачваше над вълните, разбивате ледовете, без ни най-малко да пострада.

— Добър платноход — с радост отбеляза Томсен, който не изпускаше кърмилното колело. — С този кораб бих тръгнал към полюса.

В четири часа следобед облаците паднаха ниско над морето, а вятърът донесе първите снежинки. Гъстата тъмнина ги обгърна, стана непрогледно, а плаването бе затруднено допълнително и от все по-нарастващите ледове. Всеки миг „Торпа“ можеше да се бълсне в някой от тях и да се разбие.

— Наблюдалят на мястото си! — изкомандва Томсен. — Моряци, на борда! Другите при платната!

— Ще могат ли да забележат навреме ледовете? Ще успеят ли да предотвратят сблъсъка ни с тях? — попита тревожно професорът.

— Ако мъглата не се сгъсти още повече, засега айсбергите все още се виждат. Обикновено около тези блокове свети особена ледена светлина — отвърна китоловецът.

— Тогава е възможно да се предотврати сблъскването ни с ледовете — чу се успокоеният глас на професора.

— Нищо подобно. Ако бъдем заобиколени от три-четири ледени планини, въпреки че са видими, пак вероятността да се бълснем в тях е голяма. Но не това ме тревожи в този момент.

— А какво? Вълните ли?

— Не, Островът на мечките. Страхувам се, че сме много близо до ледовете, които заобикалят този остров, и че в тази гъста мъгла не ще можем да ги открием и да ги избегнем.

— Нима сме вече толкова наблизо?

— Да, професоре. Но ако очите ми не виждат, то ушите ми са добри и аз ще се опитам даоловя и най-слабия подозрителен шум.

— Трудно ще бъде да сеолови какъвто и да е подозрителен шум при това свистене на вятъра.

— За вас — да, но не и за един опитен моряк. Дръжте се здраво, професоре.

Една гигантска вълна се разби в носа на „Торпа“ и заля целия борд. В миг китоловецът и професорът бяха облени от водната пяна и повлечени надолу, но и двамата успяха да се уловят за въжетата.

— Това се казва истински морски удар — извика Томсен и изтръска водата от себе си. — Добре, че още не е започнало да се заледява.

— Тази водна стихия щеше да ми счупи ребрата, капитане — засмя се професорът.

— Ще се стараем да избягваме вълните, доколкото е възможно въобще — опита се да го успокои капитанът. — Изглежда, че...

Но той не се доизказа, защото отгоре се чу гласът на наблюдателя:

— Айсblink наляво!

— Ето една среща, която не очаквах толкова скоро. На колко мили е оттук?

— Мъглата е гъста и не мога да определя.

— Можеш ли да видиш ледовете?

— Виждам само айсblinkка.

— Добре. Ще внимаваме!

— Знак, че наближаваме големите полета ли е това, капитане? — запита Оскар.

— Да, професоре. И това ме кара да мисля, че Островът на мечките не е далече. Дано налучкаме пътя между брега и ледовете — отвърна Томсен и като се обърна към моряците, извиси глас в поредната команда: — Всички на работа! Бъдете внимателни, готови за всяка изненада!

В същото време леден блок удари „Торпа“. Корабът потрепери и спря. Но веднага след това една вълна го повдигна и тласна напред. Леденият блок се разби на късове.

Оскар погледна китоловеца, но той беше спокоен. Дори веждите му не трепнаха, когато корабът се удари в леда.

— Възхищавам ви се, капитане — не сдържа чувството си той.

— Защо, професоре? — попита го китоловецът усмихнат.

— Защото сте човек, създаден като че ли именно за такива опасни експедиции.

— Аз и ледовете сме много стари познати. Всеки китоловец е така подготвен. А сега искам да ви предупредя, че ще се наложи да прекараме твърде тежка нощ. Съветвам ви да се оттеглите в каютата си.

— Не, капитане.

— Добре... В такъв случай позволете ми и аз на свой ред да изкажа възхищението си от вас. Искате да ми правете компания? Ще имате възможност да видите такова зрелище, което никога не ще забравите.

И като се изправи, извика гръмогласно:

— Всички по местата си! Ледените полета са наблизо!
Внимавайте!...

ГЛАВА V

ЕДНА МЪЧИТЕЛНА НОЩ

Наистина нощта обещаваше да бъде много неспокойна. Високите вълни като разярени зверове се хвърляха върху ледовете и се разбиваха със страхотен трясък. Мъглата все повече се стъряваше и пречеше да се открие опасността.

„Торпа“ продължаваше да бяга. Нападнат от вълните, които го тласкаха от всички страни, корабът често променяше своя път, но все пак напредваше. Приличате на уплашена чайка, която лети насамната, без да знае сама накъде.

По-голямата част от моряците бяха на носа на кораба, готови всеки момент да отблъснат появилите се ледове. Въпреки че корабът едва избягваше тежките опасности, те като истински норвежци запазваха пълно спокойствие.

Всички имаха много голямо доверие в своя капитан и знаеха, че за тях се грижи смел и добър моряк.

Падна нощта и непрогледността, предизвикана от мъглата, се увеличи. Вълните едва се забелязваха, а моряците полагаха усилия, за да забележат другарите си, които се намираха на кърмата.

Към десет часа вечерта отпред се появи бяла млечна светлина, която ту ставаше много силна, ту изчезваше. Почти веднага след това температурата, която все още беше поносима, падна и настъпи вълчи студ.

Като че ли от недрата на тази млечнобяла светлина идваše някакво студено течение, което заледяваше всичко наоколо.

— Айсblinkът — извикаха моряците, които бяха на носа на кораба.

— Блокове напред! — извика наблюдателят, който въпреки силните удари не бе напуснал своя наблюдателен пост.

— Свийте платната! — изкомандва Томсен. — Отваряй добре очите си, наблюдателю!

„Торпа“ се изви бързо въпреки вълните, които я нападаха, но едва бе изминала и няколко възела и наблювателят извика отново:

— Айсберг напред!

— Гръм и мълния! — изруга капитанът. — Благоразумие и спокойствие, иначе ще се разбием някъде.

Той се взря напред и през гъстата мъгла му се стори, че вижда никакви грамадни бели маси. Наостри уши и чу заглушени скърцания. В миг разбра, че никаква ледена планина си отваряше път между ледените блокове.

— Виждат ли нещо пред нас, наблюдателю? — попита Томсен.

— Пред нас е планината, но наляво няма нищо.

— Тогава добра сполука и Бог да ни помага!

Без да се помести от мястото си, капитанът обърна курса на „Торпа“ на юг. Притиснат от айсберга и от ледените полета, корабът се опитваше да си намери място да мине.

„Торпа“ напредваше, като се качваше и слизаше по високите вълни. Разчупваше със силен тръсък ледените блокове. Премина около айсберга, чието огромно тяло едва се забелязваше в гъстата мъгла.

След като отмина доста далече, чу се продължително свистене, след него ужасяващо скърцане и плясък на вълни.

— Паднал е — извика Томсен. — Една минута още и щяхме да бъдем смазани!

— Айсбергът ли? — запита Оскар.

— Да, професоре, разпукнал се е няколко минути след като минахме ние.

— Но...

— Мълчете, професоре!

Томсен се беше навел напред и като че ли слушаше много внимателно. Изведнъж той се изправи и Оскар за първи път го видя с напрегнато лице.

— Какво има, господин Томсен? — запита професорът.

— Скърцане — тихо отвърна китоловецът. — До Острова на мечките сме.

— Но как го чувате?

— Вдясно от нас, ако не се лъжа. Наблюдателю!

— Да, капитане?

— Виждаш ли нещо пред нас?

— Нищо. Мъглата слиза все по-ниско.

— А чуваш ли скърцането? Ослушай се добре! Изминаха няколко минути в напрегнато очакване, след което гласът на наблюдателя се разнесе над главите им.

— Да, скърцане отдясно.

Томсен оставил кърмилното колело на един моряк и изтича заедно с Оскар на палубата. Опита се да съзре нещо през мъглата, но не успя. Ослуша се отново и сега съвсем ясно чу шум от стичане на вода, но шум, съвсем различен от този, който предизвикват вълните, когато се гонят в морето.

— Кърмилното колело! Наляво!... Бързо!

„Торпа“ продължаваше да напредва, но вече не на север, а на северозапад, за да избегне Острова на мечките, който по всяка вероятност беше пред тях.

Китоловецът, уловил се здраво за въжето, се ослушваше внимателно и направляваше хода на кораба. Чуваше се ясно шумът от разбиването на вълните в крайбрежните ледове.

Цял час „Торпа“ плава все в същото направление, после неочекано се озова в спокойно море.

Капитанът въздъхна с облекчение и се върна на кърмилното колело.

— Господ ни пази, професоре — каза той на Оскар.

— Не ни ли застрашава вече опасност?

— Не казвам това, но поне няма да се разбием в крайбрежните ледове, защото Островът на мечките остана зад нас. Уверявам ви обаче, че прекарах един много мъчителен час, и не знам дали бих имал смелост да мина втори път през същото място и при същата непрогледна мъгла.

— Към Шпицберген ли отиваме?

— Да, професоре.

— Ледовете няма ли да ни спрат?

— Възможно е.

— Но, струва ми се, че тук морето е по-спокойно. Не чувам ледовете да се удрят в кораба.

— Това е, защото сме на път за Шпицберген. Тези острови закриват Острова на мечките, тоест служат му за защитна стена срещу

ледовете, които слизат направо от север. Ето защо сега вълните, които идват направо от океана, по-малко ни беспокоят.

— Кога се надявате да стигнем до островите?

— Утре преди залез-слънце, ако вятърът не се извърти на север.

— Толкова бързо ли?

— Между Шпицберген и Острова на мечките има само сто и петдесет мили.

— И накъде ще се отправите? Към Южния нос или към остров Хопе!

— Към Южния нос, защото, както ви казах, искам да приюта „Торпа“ в айсфиорд. Професоре, приберете се в каютата си и спете спокойно.

— Ще послушам съвета ви — отвърна Оскар. — Ами вие?

— Не ще напусна кърмилното колело, докато не видя Южния нос.

— Лека нощ, капитане.

Томсен бе казал твърде рано, че вече е избегната опасността. „Торпа“ плаваше много по-сигурно, защото нямаше големи вълни, но ледове все още се срещаха, довлечени от северозападния вятър.

От време на време наблюдателят съобщаваше за грамадни ледени планини, които само с едно бълскане можеха да смачкат кораба, въпреки че той беше здравостроен. Тези гиганти плаваха в мъглата, като разпърсваха млечна светлина около себе си. Понякога те се бълскаха помежду си и тогава се издигаха високи вълни, които ненадейно обливаха кораба.

За щастие вятърът започна да разкъсва мъглата, която също започна постепенно да се вдига.

В шест часа сутринта, когато мъглата започна да се разрежда, се чу гласът на наблюдателя:

— Айсфелд наляво от нас!

— О, толкова скоро! — извика Томсен.

Той предостави кърмилното колело на един моряк и ловко се изкачи в малката наблюдателница. Оттук с изненада видя, че мъглата е ниско над водата — горе беше ясно.

На небето блестяха звездите и луната, която приличаше на огромен металически диск, заобиколен от светъл ореол. До височината

на наблюдателницата се издигаше мъгла, която тук-там беше все още доста гъста.

Над мъглата стърчаха двете мачти на кораба и върховете на безбройни айсберги, а на север се виждаха много ледени върхове, които отразяваха бяла светлина, наречена айсblink. Тези върхове се простираха докъдето стигаше погледът.

Китоловецът разбра, че под тази гора от върхове се простира едно от онези безкрайни ледени полета, наречени айсфелд.

— Пътят на север е затворен, нали, наблюдателю?

— Да, капитане.

— Мислиш ли, че по западните брегове на Шпицберген ще намерим същите ледени полета?

— Много е възможно, ако не побързаме.

— Виждаш ли някой връх на хоризонта?

— Току-що видях през далекогледа едно тъмно петно.

— Това е Южният нос на големия остров.

— И аз така мисля, капитане.

— Видя ли айсblink в същата посока?

— Не, господин Томсен.

— Това е добър знак, ще можем да се приближим. Капитанът се върна при кърмилното колело, като сега внимаваше повече в това, което показваше компасът.

Два часа по-късно, когато последните пластове мъгла се разпръснаха, наблюдателят извика:

— Земя, земя!

— При Шпицберген ли сме? — запита един глас.

— Да, професоре — отговори китоловецът на Оскар, който току-що бе излязъл от каютата си. — Но ще трябва да плаваме още няколко часа, преди да стигнем дотам.

— Свободно ли е морето?

— Дотука да, но в това ще се убедим по-късно.

— Нетърпелив съм да пристигнем по-скоро на тези острови, господин Томсен.

— И аз съм не по-малко нетърпелив.

— Може да се каже, че нашата задача скоро ще приключи, капитане.

— Или сега ще започне. Не ще бъде така лесно да намерим корабокрушенците от двата кораба и кой знае кога ще можем да помислим за връщането и дали ще се върнем въобще...

— Имам вяра във вашата опитност.

— Но ледовете се присмиват на опитността, професоре, и могат да ни направят някоя лоша шега.

— При все това се надяваме, че всичко ще свърши добре.

— Или да се доверим на Бога — завърши китоловецът.

ГЛАВА VI

АРХИПЕЛАГЪТ ШПИЦБЕРГЕН

Архипелагът Шпицберген, или Шпицберг, се намира, така да се каже, на границата на обитаемия свят. Разположен е между седемдесет и седмия и сто осемдесет и осмия градус северна ширина, но все още не се знаят точните му граници, защото не е бил напълно изследван. И не се знае дали земята на крал Карл, която се намира на юг, свършва при тридесет и първия градус източна дължина, или се простира към Земята на Зики, открита от изследователя Пайер, а по-късно проучена от Лойд Смит по време на полярната експедиция през 1880 година.

Дълго време са мислили, че Шпицберген е само един остров или най-много два, свързани с ледени блокове, но след изследванията на Пири се знае, че той образува един истински архипелаг.

Шпицберген е най-големият остров, набразден от заливи и фиорди, с вериги от доста високи планини и с огромни ледове, които като че ли всяка година се увеличават все повече и повече.

Най-голям от фиордите е Айсфиорд, запазен от всички ветрове и толкова широк, че може спокойно да побере една многобройна флотилия. На южния бряг е заливът Магдалена, заобиколен с гранитни планини, високи 1500 до 1800 метра. Той е последното възможно място, където корабите могат да хвърлят котва, и се намира само на двеста и петдесет левги от полюса.

След Шпицберген идва Североизточната земя, която е най-малко позната. Остров Едже има един залив на югозапад. Земята на крал Карл е най на изток и най-малко изследвана. После идват островите Баренц, островът на принц Карл, остров Хопе и Седемте острова.

На този архипелаг, който принадлежи на Русия, не живее никакво човешко същество, но затова пък има много елени, бели мечки и тюлени.

Тук зимата трае десет месеца. Непрекъснато валят снегове. Тежки и гъсти мъгли забулват винаги планините, а по брега се образуват грамадни ледени блокове.

Дори и през летните месеци растителността е много оскъдна. Тук има само лишии и някои видове мъхове.

„Торпа“, след като видя Южния нос, бързаше да стигне в Айсфиорд, преди ледовете да го затворят.

Томсен бе наредил да се опънат всички платна, само и само да се ускори максимално ходът.

Сега и без помощта на далекогледа Южният нос се виждаше. Той приличаше на грамадно ледено копие, зад което се издигаха високи планини. Върховете им бяха забулени от мъгла, а по-надолу се отразяваха блъсъците на широки ледници, които непрекъснато произвеждаха айсберги.

Капитанът наблюдаваше внимателно носа с далекогледа си, като че ли търсеше някакво указание за корабите на Фойн.

Изведнъж той трепна и свали далекогледа.

— Какво има, господин Томсен? — запита Оскар.

— Открих знак — отвърна китоловецът с развлнуван глас.

— Какъв знак?

— Да, професоре, не се лъжа. Погледнете там долу, там, където има малка могила от ледове, малко по на запад.

Оскар грабна живо далекогледа и го насочи в указаната посока.

— Какво виждате? — запита капитанът.

— Една мачта с два флага, но... тези флагове нямат цветовете на Швеция или на Норвегия.

— Това няма значение. В общата суматоха при едно корабокрушение кой ще има време да подбира цветовете! Корабокрушенците са намерили набързо едно английско и едно американско знаме и са ги закачили.

— Разбира се, много вероятно е — съгласи се Оскар.

— Пригответе голямата лодка — отново даде заповед капитанът.

Моряците, които също бяха забелязали двата флага, сега побързаха да свалят лодката в морето.

„Торпа“ се намираше само на половин миля от Южния нос и не можеше да се приближи повече поради ледените блокове. При една заповед на капитана платната бяха свити.

— Искате ли да ме придружите, професоре? — запита Томсен.

— Да, капитане.

Въоръжиха се с пушки, защото не беше никак разумно да нехаят при положение, че може би брегът бе обитаван от бели мечки, и слязоха в голямата лодка, придружени от шестима моряци и един кърмчия. Между ледовете се откриваше тесен проход, в който навлезе лодката, и не след дълго се озова при скалите, които заобикаляха брега.

Двата флага, обтегнати на тел на върха на една скала, се намираха само на десетина крачки. Томсен и професорът слязоха на брега и хвърлиха дълъг, изпитателен поглед наоколо си. Нямаше никакъв друг признак на живот.

Само морски птици кръжаха над ледовете.

Китоловецът и неговият придружител побързаха да се отправят към антената. Тя беше от здрава корабна тел. На височината на човешки бой върху нея бяха изрязани някакви думи като че ли с острие на нож.

Томсен се понадигна малко и успя да прочете написаното на английски и на норвежки. То гласеше: „Разкопайте тук.“

— Очаквах това — каза капитанът загрижен.

— Смятате ли, че това е от корабокрушенците на „Торнеа“ и „Гьотеборг“? — запита Оскар.

— Сега ще узнаем това, професоре — отвърна Томсен.

Той разчупи леда и започна да копае, като хвърляше наляво и надясно парчетата лед. Издълба една дупка, дълбока около тридесет сантиметра, и изведнъж лопатата му удари в нещо твърдо, което издава металически звук.

— Ето, тук има нещо — каза китоловецът.

Той разшири дупката и измъкна една кутия като тези, в които нареждат рибата. С един удар на ножа си разсече капака и измъкна една малко овлажнена хартия, сгъната на четири, изписана с доста едър почерк. Зачете жадно:

„Да се предаде на господин В. Фойн, собственик на заводите във Вадзо“

И по-надолу:

„Група 2 е съвсем загубена в ледовете на Южния нос. През нощта на 1 август 1875 година «Торнеа» се сблъска с един айсберг, а на 15 август «Гьотеборг» се разби в крайбрежните скали на Южния нос.

Капитан Диксън умря. Събрах останалите живи хора, които са двадесет и двама моряци и седем китоловци. Със спасените лодки се опитвам да достигна до Айсфиорд. Ще имаме храна до края на септември, но ни липсват дрехи и гориво и аз предвиждам гибел за всички, ако не бъдем спасени преди зимата. Погрижете се за нужното или ни смятайте за загинали.

К. И. Янсен“

— Ето едно щастие, което понякога спохожда корабокрушенците — извика Томсен със светнalo лице. — Вече могат да се смятат за спасени, защото аз ще вляза в Айсфиорд въпреки всички ледени блокове.

— Дано да им е стигнала храната.

— Ако са успели да си вземат оръжие, могли са да убият и някой елен. Хайде, бързо на кораба!

Те слязоха от скалите и се качиха в лодката. Капитанът взе със себе си документа. Десет минути по-късно бяха вече на кораба и съобщаваха на моряците радостната новина.

Платната бяха веднага разпуснати и „Торпа“, след като мина покрай брега, се отправи на север.

Вятърът, който бе променил посоката си, като духаше от югозапад, благоприятстваше пътя на кораба, който напредваше вече с бързина не по-малка от шест възела в час. Сега и морето беше спокойно, но покрай брега вълнението бе все още доста силно. Няколко айсберга се носеха по вълните, но те бяха нарядко, така че „Торпа“ успяваше да ги избегне.

В това време Томсен не преставаше да изучава брега с далекогледа си, като се надяваше да открие останките на някой от потъналите кораби. Двамата, капитанът и професорът, се бяха качили в кабината на наблюдателя, но и оттам нищо не се виждаше.

Брегът, покрит със сняг, беше съвсем пуст. Дори птичките, накацали по скалите, се виждаха нарядко и стояха някак си оклюмали.

Тази част от острова беше най-дива, най-пуста. Брегът слизаше стръмно надолу и правеше приближаването на кораба съвсем невъзможно. Фиордите бяха тесни и криви и осияни с подводни скали, така че и лодка не можеше да влезе в тях. В далечината, навътре в острова, се виждаха високи планини, чито върхове бяха покрити с вечни снегове и в котловините им блестяха ледници.

Към шест часа привечер промяната на вятъра спря „Торпа“. Започна да духа отново северният вятър, който донесе тежки облаци и надигна високи вълни.

Томсен не пожела да спуснат котва край брега и нареди да продължат пътуването, като платната постоянно се въртяха, твърде уморителна маневра, от която моряците не се отказаха, защото знаеха, че другарите им в беда ги чакат с нетърпение.

Към десет часа вечерта мъглата още повече се сгъсти, а заедно с нея се увеличи и студът. Започна да вали сняг.

Томсен беше неспокоен и не напускаше кърмилното колело. Не искате да отстъпи на никого управлението на кораба. Беше го довел дотук въпреки всички препятствия — ледове, мъгли и вълни, и сега искаше сам да довърши делото си, като навлезе в Айсфиорд.

Вече плаваха доста далеч от брега, защото капитанът се страхуваше от крайбрежни скали.

В полунощ снеговалежът се засили и морето ставаше все по-зловещо. Всичко беше побеляло от сняг, а студът беше толкова голям, че пяната на вълните замръзваше на носа на кораба.

От необятното море се чуваха гръмките трясъци от разпукването на ледените планини. Като че ли огромна флотилия се сражаваше успоредно на бреговете на Шпицберген.

Томсен беше по-напрегнат отвсякога: намираше се между две нещаства и искаше да избегне и двете. На юг се простираше стръмният скалист бряг, който не можеше да приюти кораба, защото вълните щяха да го разбият, а на запад бе царството на ледовете.

Към три часа сутринта „Торпа“ се бълсна в нещо и спря за миг. Изглежда, че това бе някакъв леден блок, който моряците не бяха забелязали.

Това спиране трая само няколко секунди. Тласнат от вятъра, корабът отново продължи пътя си. Изглежда, че плаваше между две редици ледове, защото и отляво, и отдясно се виждаха през мъглата ледените светлини.

Неочаквано сблъскването се повтори и този път то бе толкова силно, че целият кораб заскърца заплашително.

Почти в същата минута наблюдателят извика:

— Пътят е препречен! Обърнете наляво, иначе ще се разбием!
Веднага наляво!

ГЛАВА VII „ТОРПА“ — ЗАТВОРНИК

Като чу този вик, който не допускаше никакво възражение и забавяне, капитанът изви рязко кърмилното колело, а моряците се спуснаха да свият част от платната. Всичко стана толкова бързо, че „Торпа“ се завъртя почти на място. Но веднага след това се удари в нова преграда.

Томсен изтича на палубата, където се бяха събрали неколцина моряци и наблюдателят.

— Какво стана? — запита капитанът.

— Пред нас се е изпречил грамаден блок, който „Торпа“ не може да разбие.

— Вляво и вдясно има ли ледове?

— Сигурно, господин капитан. Виждат се върховете на ледените блокове, и то докъдето погледът стига.

— Мислите ли, че бихме могли да преминем?

— При тази мъгла аз не бих рискувал. Може да връхлетим върху някой айсберг и да се озовем набързо на дъното на морето.

— Но ако останем тук, има вероятност блоковете да ни затиснат.

— Така е, капитане.

— Да се опитаме да се върнем назад? Кой знае дали пътят е все още свободен.

Няколко минути след това „Торпа“ потегли, но сега на юг. Китоловецът бе наредил да свалят високите платна. Те пътуваха само с най-долните, за да не се увеличава скоростта. По такъв начин щеше да се избегне евентуалното сблъскване с голяма бързина.

Професорът, събуден от тласъка на кораба, дойде при капитана, който отново пое кърмилното колело. Томсен искаше докрай да довърши опасното дело, което можеше да струва живота на всичките му хора.

„Торпа“ се връщаше по същия път, като изминаваше само по два възела в час. Моряците бяха строени около платната, готови всеки миг

да ги обърнат, други стояха на палубата с дълги железа в ръце, за да избутват прииждащите ледове. Наблюдателят се качи в кабината си и полагаше всички усилия, за да не пропусне някоя ледена планина.

Мъглата беше много гъста, но все пак можеше да се различи тук-там някой айсblink, който издаваше присъствието на ледени блокове.

Томсен беше нервен и неспокоен. Потрпваше нетърпеливо с крака, хапеше края на мустаците си, мръщеше чело. Щом като този железен човек проявяваше беспокойство, значи „Торпа“ я грозеше действителна опасност.

Бяха изминали десетина минути, когато отгоре се разнесе гласът на наблюдателя:

— Завий!... Ледове пред нас! Айсберг!...

Този път Томсен не можа да се сдържи и изруга:

— По дяволите!

„Торпа“ се завъртя и остана почти неподвижна.

— Спрени ли сме? — запита Оскар.

— Може да е и по-лошо, професоре! — отвърна му Томсен с мрачно изражение.

— Какво искате да кажете?

— Че може би сме затворници.

— Ще работим с куките и ледотрошачките.

— Страхувам се, че се намираме в един канал или в басейн, отворен между ледените блокове. Около нас започва да блести айсblink.

— В такъв случай какво трябва да се направи?

— Ще трябва да почакаме да се вдигне мъглата.

— Но щом като сме влезли в канал, ще трябва да намерим входа, откъдето сме влезли.

— Ами ако този вход е затворен от някой айсберг, след като ние сме минали?... На връщане минахме по съвсем същия път, по който дойдохме, а вие виждате, че пред нас има ледове, които преди не съществуваха. Да, професоре, страхувам се, че „Торпа“ е затворена в едно ваке, което може да има грамадни размери.

— Какво е това ваке?

— Това е ледено поле, което е образувало в средата си воден басейн. След малко ще знаем дали сме свободни още или сме затворници, защото мъглата започва да се вдига.

Китоловецът не се лъжеше. Мъглата започна бавно да се вдига, на вълни на вълни, като освобождаваше място за снега, който заваля с още по-голяма сила.

След около половин час щяха да узнаят местоположението на кораба.

Най-сетне едно по-силно подухване на вятъра — и мъглата съвсем се разпърсна.

Беше достатъчен само един поглед, за да може китоловецът да разбере сериозността на положението. Както впрочем беше предположил, „Торпа“ беше затворена в едно ваке, което се простираше на около три-четири мили около кораба.

Бяха навлезли през един доста широк канал, като мислеха, че пътуват в открито море, докато не се удариха в ледовете. По време на това кратко плаване вятърът бе докарал айсберги, които бяха затворили изхода.

Тези колоси нямаше да се отместят, защото зад тях се бяха натрупали други ледове, които ги придвижваха още по-навътре.

— Виждате ли? — запита Томсен професора. — Не съм се излъгал.

— Виждам — отвърна Оскар унило. — Ние действително сме затворници.

— Подозирах го. За щастие, надявам се, че Айсфиорд не е далече. След малко мъглата ще се вдигне от брега и ние ще узнаем къде точно се намираме.

— Вярвате ли, че ще успеем да се измъкнем от тези ледове?

— Кой знае!... Ще трябва това ваке да срещне някое широко ледено поле и при удара с него да се разчупи.

— Няма ли да можем с мини да разбием тези айсберги, които ни препречват пътя?

— Ще е необходим много динамит, а ние нямаме достатъчно.

— Неподвижно ли е това ваке?

— Не, пътува на юг, ако не се лъжа.

— Тогава ще ни завлече в Норвегия.

— Не предричайте такова нещо, професоре. Може да се съедини с брега на Шпицберген и да ни държи там затворници чак до следващото лято.

— Значи ще ни принуди да презимуваме тук?

— Да, господин професоре. Но ние сме подгответи да прекараме зимата между вечните полярни ледове. Аз бях сигурен, че не ще можем да се завърнем тази зима... Ето мъглата се вдига вече и аз ще мога да видя бреговете на Шпицберген.

— Близо ли са, господин Томсен?

— Най-много на около три мили. Ей, кърмчия, дай ми твоя далекоглед. Виждам един дълбок отвор в брега и много се надявам...

Той не се доизказа, грабна далекогледа и го насочи към брега. Радостен вик се разнесе.

Точно насреща се отваряше залив, доста дълбок и много широк, заобиколен от високи планини и един грамаден ледник от лявата си страна.

Върху едно островче, образувано от високи скали, с обиколка от около триста-четиристотин метра, китоловецът забеляза един висок прът и на него закрепено норвежкото знаме, което полярният вятър развяваше безпощадно.

— Айсфиорд! — извика Томсен. — Моряци, вашите другари са там!... Те ни очакват!

Силен вик се изтръгна от гърдите на норвежците:

— Да живее нашият капитан!... Към брега! Към брега!...

Китоловецът забеляза, че леденото поле се простира на триста крачки от ледовете, които затваряха Айсфиорд. При малко по-голямо усилие с ледоразбивачките може би щяха да достигнат до островчето или до брега на острова.

Спуснаха във водата две лодки. В тях поставиха шейни, храна, оръжие, дрехи, завивки и отидоха да оставят всичко това на вътрешния бряг на ваке...

След това шейните бяха натоварени и две дружини моряци ги изтеглиха чак до канала.

Други моряци пълзгаха лодките по леда, за да ги завлекат до отсрещния бряг, откъдето щяха да потеглят избраните моряци.

Томсен, професорът и петнадесетина моряци, най-здравите, щяха да преминат канала. Другите щяха да останат да пазят „Торпа“ под ръководството на наблюдателя.

Пренасянето по леда стана доста бързо и без инциденти, въпреки че морето беше недружелюбно, развълнувано и снегът падаше толкова обилно, че брегът не можеше да се види вече.

Сънцето се скри отново в мъгла, която сега стана още по-гъста.

Китоловецът обаче не беше човек, който щеше да се спре. Страхувайки се от теченията, които можеха да отвлекат ваке на юг, и като знаеше, че корабокрушенците от двата кораба вече нямат никаква храна, той искаше да стигне колкото може по-скоро на островчето, над което се развиваше знамето. Беше сигурен, че там ще намери някое ценно и така необходимо му указание.

Опита най-напред леда, за да провери дали ще може да издържи тежестта на двете шейни и на хората му. След това накара да запалят факли, за да не се загубят в мъглата, и даде знак за тръгване.

Петнадесетте мъже, навързани за шейните, тръгнаха, а в това време снегът се сипеше на още по-едри парциали.

Островчето, на което се развиваше знамето, не се забелязваше вече, но Томсен и Оскар бяха определили точно мястото му, и сега, с компаси в ръце, бяха сигурни, че няма да се изгубят.

Освен това разстоянието, което трябваше да преминат, беше късо — не повече от една миля.

Опитваха внимателно ледовете да не са подвижни, отваряха си път през натрупаните снегове.

Най-после, след половинчансово мъчително теглене на шейните, те стигнаха до първите скали на островчето, които бяха до най-южния бряг на Айсфиорд.

— Спрете там, под онези скали — викна на моряците Томсен. — Безполезно е да мъкнем шейните през тези урви.

— Мислите ли, че ще намерим някого на този остров? — запита Оскар.

— Не вярвам, професоре. Този къс земя не може да предложи абсолютно никаква храна на гладни корабокрушенци.

— Но може да ни послужи за наблюдателница, господин Томсен.

— Да, съгласен съм. Въпреки че никакъв кораб не минава покрай тези брегове след месец август. Елате, професоре. Надявам се да намерим нещо при знамето.

Нарамиха пушките и с помощта на железни бастуни започнаха да се изкачват по скалите, като се стараеха да не предизвикат свличане на снежните маси.

Бяха се изкачили само на няколко метра, когато китоловецът сграбчи професора за ръката.

— Какво има, господин Томсен? — запита Оскар изненадан.
— Чухте ли? — запита го капитанът.
— Не.
— Този остров е обитаван, професоре! Слушайте, слушайте!...

ГЛАВА VIII

КОРАБОКРУШЕНЦИТЕ ОТ „ТОРНЕА“

Оскар и Томсен се бяха спрели на една скала и със свалени шапки се вслушваха внимателно, като се стараеха да отделят далечните неясни гласове от плисъка на вълните.

Изведнъж Оскар скочи и извика:

— О, да, капитане! Там долу говорят мъже!

— Видяхте ли, че не бях се изльгал? — отвърна Томсен.

— Дали това не са моряците от двата кораба?

— Така мисля и аз, професоре. Шпицберген няма постоянни жители.

— Но преди да падне мъглата, ние не видяхме абсолютно нищо върху тези скали.

— Може да са в някоя падина или зад някоя скала. Да се качим, професоре.

— Да, нека се качим!

Тръгнаха по-бързо, подтиквани от надеждата да намерят в най-скоро време нещастните корабокрушенци от „Торнеа“ и от „Гьотеборг“.

През свистенето на вятъра се чуха все по-отчетливо човешките гласове, които долитаха от горе, но все още не можеха да се разберат отделните думи.

— Хей, кой говори там? — извика Томсен.

Гласовете за миг замлъкнаха, след което мъжки глас прозвуча на норвежки:

— Бяла мечка да ме изяде жив, ако това не е гласът на някой моряк!...

— Вятърът се е пошегувал с нас! — допълни друг.

— Не е вятърът! — извика повторно Томсен. — Обажда ви се глас от Вадзо!

— Вадзо!... Вадзо!... — извикаха неколцина. — Кой говори от Вадзо? В името на Бога, отговорете!...

— Аз съм китоловецът Томсен и при вас ме изпраща господин Фойн.

— Господин Фойн?!... Та ние сме вече спасени?!

През мъглата и през снега китоловецът и професорът видяха силуетите на човешки същества, които заслизаха презглава по стръмнината. Малко след това те бяха в обятията на около десетина моряци и пренесени горе, преди да успеят да произнесат и една дума или да видят лицата на корабокрушенците.

Когато се почувстваха свободни, те се озоваха във вътрешността на някаква колиба, построена от останките на кораб, от платна и от лед, осветена от две необикновени лампи, направени от шишета с накатранен фитил.

Десет мъже ги наобиколиха, бледи, с хълтнали очи, с бузи и нос, подути от студа, с устни, напукани и разранени от ледения вятър, и с окъсани дрехи.

— Кои сте вие? — запита Томсен, като погледна състрадателно тези нещастници.

— Ние сме оцелелите от „Торнеа“ — казаха шестима от тях и минаха напред.

— А ние сме корабокрушенците от „Гьотеборг“ — отговориха останалите четирима.

— Аз съм капитан Томсен, изпратен тук да ви спася.

— Капитане — обърна се най-старият от моряците, — ние ви благодарим, че ни дойдохте на помощ през този сезон, когато всички кораби бягат на юг.

— Да, господине. Всички сме ви много признателни — допълниха и останалите.

— Господин Фойн ме изпрати — каза кратко Томсен.

— Вие сте истински моряк!

— Но сами ли сте? — запита Томсен. — Не бяхте ли тридесет души?

— Да, капитане, толкова бяхме, но вече не сме — отговори най-старият.

— Къде са другите?

— В Айсфиорд.

— Живи ли са?

— Живи са, но се борят с глада. Когато ги оставихме преди шест дни, за да дойдем тук, откъдето видимостта е по-добра, пък и бяхме сигурни, че господин Фойн ще ни изпрати кораб на помощ, тогава те имаха само няколко килограма сухар и половин тюлен, убит предишния ден от капитан Янсен.

— Жив ли е още капитан Янсен?

— Да, господине.

— Далече ли се намират вашите другари?

— На половин час с лодка.

— Имате ли лодка?

— Да, но вътрешността на Айсфиорда е съвсем заледена и не ще ни послужи.

— Няма значение: аз имам петнадесет моряци и две шейни. Трябва да побързаме, защото моят кораб ще бъде отвлечен далече оттук. Гладни ли сте?

— Снощи изядохме последния сухар и две морски свраки, след като четиридесет часа не бяхме хапвали нищо.

— Господи! — прошепна Оскар.

Томсен излезе от колибата и като сви длани като тръба, извика с цяло гърло:

— Хей, моряци от „Торпа“!...Донесете храната! Оставете долу шайните!

След няколко минути десетината моряци, натоварени с храна, пристигнаха в колибата и прегърнаха другарите си, които смятала, че вече не ще срещнат никога.

Томсен раздаде сухара, шоколада и рома, после свариха топъл чай и когато ги видя поободрени, даде знак за тръгване.

Искаше му се да останат час-два, за да могат тези нещастници да хапнат топла закуска, но едно закъснение можеше да се окаже фатално за всички.

Северният вятър отново задуха и леденият блок, в който бе затворена „Торпа“, можеше да бъде завлечен в открито море.

Все още валеше сняг, но мъглата се беше разредила и сега беше по-светло. Така можеха да напредват по-бързо и по-лесно да избягват опасностите.

Двадесет и седем мъже тръгнаха бързо по Айсфиорд, който беше съвършено заледен.

Старият моряк водеше двете дружини.

Тъй като ледените блокове бяха гладки и добре споени, ходенето не представляваше особена трудност, но снегът затрудняваше доста напредването на шейните, въпреки че бяха намазани със специална смес от катран и лой.

Докато вървяха, старият моряк разказваше на капитана и на Оскар историята на двойната катастрофа, която бе сполетяла и двата кораба и при която бяха загинали единият капитан и тридесет и седем моряци.

„Торнеа“ и „Гьотеборг“ плавали заедно чак до южните брегове на Шпицберген. Те забелязали, че тези места изобилстват с боети, един особен род раци, предпочитаната храна на китовете, и затова дошли на лов чак тук.

На 24 август уловили вече два кита и още същия ден били застигнати от страхотен ураган, който идвал от север и носел много айсберги и пакс. След тази ужасна нощ „Торнеа“ била затворена между ледовете. Помъчили се да си пробият път, като разпукнат ледовете с кораба, но той се удари в един неустойчив айсберг. Ледената планина наистина се разпукнала, но повлякла със себе си и кораба. Катастрофата станала толкова бързо, че само единадесет моряци успели да се спасят върху жалките останки.

Морето било толкова бурно, че и останалите започнали да изчезват един по един — завличало ги безпощадното разярено море.

Капитан Диксен, един от оцелелите, бил така отвлечен впоследствие от една вълна. Видели го само за миг как се бори безпомощно със стихията. Вълните го погълнали.

Цели четиридесет и два часа останалите шестима корабокрушенци се борили с разяреното море, вкопчени отчаяно в разбития кораб, по-точно в останките му, докато най-сетне вълните ги изхвърлили на южния бряг на Шпицберген.

В това време „Гьотеборг“, след като бурята му съмъкнала мачтите, бил отнесен към брега, където със сила се бълснал и разбил. Една трета от екипажа му загинала.

Корабокрушенците от двата кораба се срещнали два дни покъсно при входа на залива.

Успели да спасят само две китоловни лодки, малко храна и няколко пушки; те решили да се приюнят в Айсфиорд, защото знаели,

че там има една колиба, построена преди години от неколцина китоловци, и че по тези места могат да се намерят тюлени.

Издигнали една мачта, прикрепили към нея знаме, а под знамето написали своето послание и след седем дни навлезли в Айсфирд. Намерили колибата.

До края на септември все още преживявали криво-ляво, но след това гладът започнал да ги мъчи, защото се оказало, че няма почти никакви животни. За тридесет дни успели да убият само два тюлена, три моржа и една бяла мечка.

Били загубили надежда, че ще получат някаква помощ от господин Фойн, и се били примирили с мисълта, че гибелта им е неизбежна, защото знаели безпощадността на лютата зима при тези условия.

— Господин Фойн нямаше да ви остави на тези острови без помощ — каза им Томсен. — Веднага щом му съобщих, че съм намерил нещо, което ме караше да мисля, че е от разбит кораб, а този кораб беше „Гьотеборг“, той ми предостави на разположение „Торпа“ и част от хората си.

— Нима сте намерили останки от „Гьотеборг“? — запита учудено старият моряк.

— Да, на юг от Острова на мечките.

— Това е било истинско щастие за нас.

— И аз така мисля. Защото без тези останки едва ли щеше да се ускори спасителната експедиция, господин Фойн все още очакваше известие от вас. А всякаква експедиция, която би тръгнала по-късно, не би могла да си пробие път през ледовете.

— Наистина, капитане. Но смятате ли за възможно да ни заведете до Вадзо, преди да бъдем принудени да презимуваме тук?

— Ще се опитам, но не вярвам да успея. През миналата нощ „Торпа“ бе блокирана от ледовете.

— И няма ли да може да се освободите?

— Надали. Но това не трябва да ви беспокои. Имаме достатъчно запаси от храна, както и въглища, така че никакви студове не ще ни уплашат. Може да прекараме и цяла година.

— Стой!... Близо сме вече, а шейните не ще могат да се изкачат.

— Там горе ли е колибата? — запита Томсен, като посочи един бряг, който едва се очертаваше в мъглата.

— Да, капитане.

Китоловецът заповяда на своите хора да спрат. Избра измежду тях най-здравите — двадесетина на брой, натовари ги с храна и ром и се отправи към колибата, воден от двама корабокрушенци от „Торнеа“.

Като стигна в подножието на брега, напълни пушката си и гръмна два пъти.

След малко няколко поредни гърмежа му отвърнаха.

— Кой е? — чуха се гласове.

— Капитан Томсен с екипажа на „Торпа“. Изпраща ме господин Фойн.

Силен, трогателен вик се изтръгна от двадесетина гърла:

— Спасени!... Спасени сме!...

ГЛАВА IX ВРЪЩАНЕТО

След няколко минути Томсен, Оскар и моряците от „Торпа“ се озоваха в прегръдките на капитан Янсен и моряците от „Гьотеборг.“

Срещата беше трогателна. Спасените плачеха и се смееха едновременно, доскоро загубили всянаква надежда.

Те бяха в още по-трагично положение от другарите си на острова. Отпаднали от глад и студ, слаби, бледи, с изпокъсани дрехи, а някои вече болни от скорбут поради продължителното лишаване от витаминозна храна.

Последните два сухара бяха разпределени до троха и изядени преди повече от едно денонощие. Налягали в полуразрушената колиба, не им оставаше друго, освен да дочекат смъртта.

Томсен им раздаде храната, която моряците му донесоха.

— Необходимо е да напуснем час по-скоро Айсфиорд, защото по всяка вероятност ледовете ще отвлекат кораба ни „Торпа“ — предупреди той тревожно.

От няколко греди, изтръгнати от покрива на колибата, направиха носилки за тези от моряците, които скорбутът бе докарал до състояние да не могат да се помръднат, после всички слязоха, без да съжаляват за окаяната колиба, която за малко да се превърне в тяхна гробница.

Не след дълго се присъединиха към първата група моряци и побързаха към изхода на Айсфиорд.

Ледовете бяха неспокойни. Бързото спадане на температурата бе увеличило обема им и сега те се пухаха със зловещи гърмежи.

Томсен, чието беспокойство растеше, подканяше спътниците си да побързат.

— По-бързо, по-бързо — повтаряше той. — Всяка минута закъснение може да се окаже фатална.

Когато наблизиха брега, чуха топовни гърмежи.

— Това е оръдието на „Торпа“ — извикаха моряците от същия кораб.

— Да — каза Томсен. — Дават ни знак да ускорим завръщането си. Професоре, капитан Янсен, последвайте ме. А вие, останалите, дайте крачка, вървете по-бързо!

Тримата мъже изпревариха групата. Оръдието продължаваше да изпраща сигнали на всеки пет минути.

„Торпа“ беше застрашена, грозеше я опасност и екипажът викаше на борда капитана си. Може би ледовете бяха започнали да се движат и сега щяха да повлекат и кораба.

След четвърт час бягане Томсен и двамата му спътници стигнаха до брега, където бяха оставили лодките.

В същото време една китоловна лодка с шест моряци се приближи до брега.

— Какво има? — запита Томсен.

— Капитане — каза кърмчията, — вятърът тласка ваке на юг и морето става страшно. Ако не побързате, не ще можем да стигнем до кораба.

Томсен погледна морето, но снегът и мъглата не му позволяваха да види „Торпа“. Само големият блок блестеше на около три мили от брега.

— Ще успеем да бъдем на борда, преди да се е отдалечил много — каза той. — Хората ни и корабокрушенците идват след нас. Да предупредим наблюдателя, че пристигаме.

Той напълни пушката и гръмна три пъти в небето. Това бе уговореният знак за завръщането на експедицията.

Последваха три поредни гърмежа в отговор.

— Всичко е наред — каза Томсен, — ще ни чакат на края на леда.

В същото време моряците и корабокрушенците пристигнаха.

Спуснаха във водата двете лодки, настаниха се в тях и в китоловната лодка и потеглиха.

Морето ги посрещна развълнувано и неспокойно и трите лодки трябваше да полагат неимоверни усилия, за да се държат близо една до друга.

Най-после достигнаха ледовете на ваке, където ги чакаха неколцина моряци от „Торпа“.

— На борда, капитане! Идвайте! — нетърпеливо го призова един от тях. — Ледовете се пукат и застрашават всеки момент да ни смачат.

— Вече не ме е страх от ледовете — отвърна Томсен, обзет от радостни предчувстия. — Задачата ми завърши дотук благополучно. Вече не се страхувам от нищо. Щастието е с нас.

— Да, благодарение на смелостта и умението ви — вметна капитан Янсен. — Господин Томсен, позволете ми най-сетне да ви благодаря от името на всички спасени от вас моряци, които вие изтръгнахте от ноктите на сигурната смърт.

— Прегръдката е достатъчно красноречива, приятелю. Ние, хората на морето, сме сурови, не обичаме да показваме чувствата си. Благодарностите са излишни.

И двамата мъже се прегърнаха по мъжки, а моряците извикаха:

— Да живее капитан Томсен!

— Мълчете, момчета, и на кораба! — каза китоловецът, като се мъчеше да прикрие вълнението си. — Всички изпълнихме дълга си. Толкова!

Лодките бяха изтеглени на брега и многобройният екипаж започна пренасянето на болните и тегленето на лодките.

Басейнът бе започнал да замръзва, но ледът бе разчупен с лопати и лодките благополучно стигнаха до кораба.

Когато корабокрушенците от „Торнеа“ и „Гьотеборг“ се озоваха между своите стари другари, дадоха истински израз на голямата си радост, че са спасени. Тези сурови, брадати мъже плачеха и се смееха, прегръщаха се и като че ли им се струваше невероятно това, че са все още живи.

Най-сетне радостта им стихна, заведоха корабокрушенците да се нахранят и да си починат, а Томсен, капитан Янсен, Оскар и наблюдалелят се събраха да обсъдят положението.

„Торпа“, запасена с храна и въглища, можете да остане тук и цяла зима. Но, разбира се, много по-добре щеше да бъде, ако се освободете от този ужасен леден обръч, който заплашваше всеки миг да я смачка. Прислонени в някой залив или фиорд, те биха прекарали едно скучно, но не и така опасно зимуване.

Отидоха да огледат внимателно ледовете, за да потърсят някое не толкова заледено място, където с помощта на динамика и железните куки да могат да си отворят път.

Обиколиха няколко места, но напразно. Ледът беше толкова дебел, че не можеха да го пробият с дългите копия. Тези ледове

предвещаваха никога да не излязат живи от тях.

Отидоха и при изхода на канала, който бе запущен от айсбергите, но трябваше да се убедят, че и там нищо не може да се направи.

— Всичко е безполезно — каза Томсен. — Ние сме затворници и не ще можем да излезем оттук, освен ако този леден блок не се удари в някой айсфелд или не се разтопи, но за последното ще трябва доста да почакаме.

— Наистина — отвърна Янсен. — Всеки опит да се отвори път на „Торпа“ ще бъде безсмислен.

— Значи ще бъдем принудени да зимуваме тук? — запита Оскар.

— Да, професоре, за съжаление — му отвърна китоловецът.

— Струва ми се, че блокът слиза на юг...

— Течението и ветровете го тласкат към Острова на мечките.

— И за шест часа се отдалечихме от Айсфиорд на цели четири мили! — прибави наблюдателят.

— Има ли течение покрай западните брегове на Шпицберген? — запита Оскар.

— Да, господине — каза Янсен. — Забелязах го и миналата година, когато идвахме на лов.

— Определена ли е посоката му?

— Да, професоре. Отправено е на югозапад и почти съм сигурен, че то мие западните брегове на Норвегия.

— Много добре — каза Томсен. — Ако нашето ваке не бъде спряно или разчупено от други блокове, ще стигнем до бреговете на Норвегия. Наистина ще бъде едно много бавно завръщане, но все пак е за предпочитане пред зимуването в Шпицберген.

— Само дано ледовете не разрушат кораба ни — каза Янсен. — Аз никога не им се доверявам.

— Ще се опитаме да държим свободен басейна, додето можем. В същото време ще трябва да вземем и необходимите мерки за зимуването, защото предвиждам, че нашият затвор ще бъде дълъг, а големите студове не ще закъснеят. Тази година лятото беше продължително, което означава, че зимата ще бъде много лютка.

— Започва да става все по-студено — забеляза Оскар. — В дванадесет часа термометърът спадна с десет градуса.

— Хайде на кораба, господа — покани ги Томсен. — Преди басейнът да се заледи, корабът трябва да бъде подгответ да устоява на

натиска.

Върнаха се на „Торпа“, докато снегът, който за малко бе спрял, не бе завалял с нова сила.

Предупредени, че ще трябва да вземат необходимите мерки за зимуването, моряците заработиха трескаво под заповедите на двамата капитани и наблюдателя.

Най-напред започнаха построяването на един склад на най-високото място на ледения блок, което бе необходима предвидливост — в случай, че корабът бъде смачен, да имат запасна храна. На върха на една височина, на около двеста крачки от басейна, бе издигната голяма колиба от ледени блокове, скрепени със скоби, и толкова широка, че в случай на нужда да приюти целия екипаж.

Вътре натрупаха провизии, достатъчни за повече от два месеца, завивки, платна, каменни въглища, една печка, пушки и двете най-големи лодки.

Наоколо издигнаха стени от сняг и лед, за да запазят склада от бурите и виелиците.

След това се заеха с подреждането на кораба. Закрепиха го здраво за единния бряг — да не би ветровете да го разбият в ледовете. Кръстосаха отдолу няколко здрави греди, така че, когато ледовете се доближават, да повдигат кораба, а не да го смачат.

Свалиха платната и част от мачтите, но не всички, та в случай на нужда, ако се отвори проход, да могат бързо да излязат.

На мостика бе направен покрив от дъски, покрити с накатранена хартия, така че отдолу се образува широка, уютна зала, запазена от студовете и ветровете. Голямата зала бе грижливо измита и приспособена за спалня.

Най-сетне бяха поставени и печките по местата им. Върху всяка сложиха големи съдове от ламарина за стопяване на сняг — вода, която щеше да служи за пиеене и миене.

Накрая върху мостика бяха пръснати пясък и пепел, за да не се заледява и да попива влагата — най-големият враг на моряците, причинител на тежки заболявания.

На 12 октомври всички приготовления бяха привършени и смелият екипаж на „Торпа“ беше готов да посрещне лютия студ на страховитата полярна зима.

ГЛАВА X ОТВЛЕЧЕНИ НА ЮГ

Ваке, тласкано от вятъра и от течението, продължаваше да се отдалечава от Шпицберген, като мъкнеше със себе си „Торпа“. Корабът не можеше повече да се освободи от неговата ледена прегръдка.

Времето продължаваше да бъде много лошо и студът ставаше все по-непоносим. Постоянни мъгли забулваха небето.

Грамадни водни маси идваха от север и влачеха айсберги, но ваке дори не се поклащаше и напредваше въпреки бурите на Арктика. Неговите краища, доста массивни, разрушаваха всичко по пътя си: айсберги, пакс, стримс, всичко отстъпваше пред този лден блок.

Нямаше никаква надежда, че ще се отвори. Напротив, увеличаваше се все повече и повече, тъй като към него се присъединяваха нови блокове. Обиколката му бе вече към седем-осем мили и студът спомагаше за постоянното му увеличение.

На три пъти термометърът показваше минус 20, а веднъж и минус 28 градуса. Това налагаше печките да горят непрекъснато.

Екипажът на „Торпа“ и на двета потънали кораба бе свикнал с този полярен студ. Единственото нещо, от което можеха да се оплачат, беше липсата на прясно мясо, но при този свиреп вятър не беше никак разумно да излизат на ледовете, за да ловят птици, които тук изобилстваха.

На 14 октомври облаците внезапно се разкъсаха и за първи път след толкова бурни дни слънцето се показа и огря със слабите си лъчи измъчените моряци.

Но северният вятър не преставаше да духа и температурата все повече спадаше.

Томсен, Янсен и Оскар използваха това проясняване, за да посетят ваке, а моряците се заловиха да се запасят с птиче мясо.

На обяд видяха, че леденият блок се е отдалечил от Шпицберген на седемнадесет мили.

— Много добро слизане — забеляза Томсен. — Ако продължава все така, след няколко месеца ще се озовем на двеста-триста мили от бреговете на Норвегия. Да се надяваме, че най-после ваке ще започне да се разтопява.

— Освен ако не срецне големи блокове при Острова на мечките — забеляза Оскар.

— Мисля, че ще минем доста далече от този остров, професоре.

— Смятате ли, че ваке няма да бъде спряно?

— Така ми се струва. Широко е и ще може да си отвори път и през най-големите ледени прегради.

— И аз така мисля — допълни Янсен. — Нашето ваке е с доста внушителна маса, навсякъде ще може да си отвори път. Има само една опасност: да смени пътя си и да се спре при Острова на мечките.

— О, ако можехме да опънем платна и да ускорим хода му! — извика Оскар.

— Идеята е добра, професоре — засмя се Томсен. — Но за нещастие ще са необходими хиляди квадратни метра платна и стотици мачти, а ние нямаме нито едното, нито другото. Елате още веднъж да прегледаме леда, господа!

Дълго разглеждаха леда, но и този път трябваше да се простят с надеждата да открият някоя пукнатина.

Когато се върнаха на кораба, пред очите им се представи едно зрелище, което не е никак рядко в пустините, но затова пък около полюса не се среща много често. Това беше великолепен мираж, резултат от отражението на лъчите.

„Торпа“, която се намираше по средата на басейна, бе отразена върху ледовете, които плаваха срещу ледения блок, и поради странната оптическа измама беше с три мачти, а не с две и с разпънати платна.

Отначало се появи само един кораб, после два, три, четири, много, но изглеждаха толкова призрачни, като че ли плаваха в сребристата мъгла.

Видението трая четвърт час, после изведнъж изчезна, както се бе появило, защото слънцето бе скрито зад един облак.

На следния ден времето се промени. Вместо очакваното слънце падна отново гъста мъгла и полярният вятър задуха с все сила. Към четири часа следобед басейнът за четвърти път се заледи и моряците

се измориха доста, докато се преборят да запазят една малка ивица незалепена вода около кораба.

През нощта леденият блок за първи път почувства натиска на ледовете и всички усетиха този трус.

На 15 октомври, също през нощта, той отново се почувства. Но не представляваше опасност за „Торпа“. Корабът едва се повдигна от гредите.

Едната стена на склада се разпукна, но студът скоро я спои.

Вечерта на 16 октомври небето се изчисти от мъглата и затворниците можаха да наблюдават от ледения блок едно много красиво северно сияние, първото за тази зима.

Изведнъж северният хоризонт, който дотогава беше съвсем тъмен, се освети от някаква силна светлина, идваща на дълги ивици, които постепенно образуваха сияеща корона. След това от центъра на короната заискриха разноцветни светлини, които трептяха по всички посоки. Това бяха златисти лъчи, снопове от синя светлина, червени пламъци. Цялото небе се разгоря в огромен пожар. Като че ли целият полюс гореше и изпращаше пламъците си високо-високо.

Айсбергите бяха превърнати в искрящи рубини, плаващи в кървавочервеното море, докато върховете на планините на Шпицберген, които все още се забелязваха, се багреха ту в синьо, ту в червено, ту в жълто.

Този феномен трая два часа, после пламъците започнаха да бледнеят и не след дълго непрогледна тъмнина обгради и морето, и ледовете.

На 17 октомври планините на Шпицберген изчезнаха от хоризонта.

Леденият блок, който продължаваше да се движи на югоизток, се намираше на около четиридесет мили от Южния нос и продължаваше своето слизане, като се движеше между дванадесет и тринадесет градуса по меридиана.

Скоростта на движението се колебаеше дотогава между 26 и 30 мили на денонощие. „Торпа“ напредваше бавно поради натрупването на ледовете, които се придвижваха от източните брегове на Гренландия.

Големите сблъсквания с тях разтърсваха кораба и се отразяваха в басейна. Сега леденият блок се бълскаше в айсберги, които имаха

обиколка около петстотин, осемстотин, дори хиляда метра. Понякога се образуваха големи пукнатини, които студът бързаше да запълни.

Томсен, Оскар и Янсен всеки ден обикаляха бреговете на ваке, като се надяваха, че ще се отвори някъде достатъчно широка пукнатина. Но за съжаление тези разходки се оказваха винаги безрезултатни.

Централната маса на ледения блок не се поддаваше на натиска на ледовете и оставаше цяла.

Екипажът обаче не страдаше от този продължителен арест и не бездействаше.

Всеки ден се сформираха групи ловци, които се връщаха с богат улов от разнообразни пернати обитатели на Северния полюс, но за съжаление липсваше едрият улов.

Когато времето не позволяваше да се излиза, събираха се в общата зала, играеха забавни моряшки игри, свиреха, пееха, веселяха се и нехаеха, че навън стене виелицата, че ледовете са сковали кораба, че тъмнината е непрогледна и денем, и нощем.

На Шпицберген бе почнала дългата полярна нощ.

Най-сетне ловците успяха да убият едно огромно земноводно животно. Изненадаха един морж, когато бе излязъл и се приличаше на слабото слънце.

Животното не успя да се скрие в морето и бе убито с четири куршума.

То беше толкова тежко, че се наложи да го теглят дванадесет моряци. Наред с него на ловците се удаде възможността да убият толкова много птици, че три дни подред ядоха само птиче месо.

ГЛАВА XI

СБЛЪСКВАНЕТО НА ВАКЕ

На 21 октомври ваке, което продължаваше своя път към югоизток, се намираще само на четиридесет мили от Острова на мечките. От най-високия айсберг Томсен видя с далекогледа си заснежените върхове на планините.

Ако течението не променеше посоката си или ако някоя буря не изместеше ваке от следвания досега път, „Торпа“ трябваше да мине на юг от острова само на няколко мили.

Но беше и възможно „Торпа“ да промени пътя си, защото пред острова се виждаха многото струпани айсберги и ледени блокове.

— Кой знае — каза Томсен, който наблюдаваше дълго тези ледове заедно с Оскар. — Надявам се, че ще се случи нещо, което ще ни позволи най-сетне да се отървем от ледената прегръдка на този блок.

— Разчитате на някое голямо сблъскване?

— Да, професоре.

— А няма ли опасност корабът ни да пострада?

— Не вярвам, защото ледът в басейна не е толкова дебел, че да устои на едно сътресение. Ще се разчули лесно и „Торпа“ ще може да отпътува.

— Ами ще можем ли след това да излезем между толкова много ледени блокове?

— Ще се опитаме, професоре. Ще си проправяме път с дългото копие и нашият екипаж, който е толкова опитен и многоброен, ще помага, като ще отгласква с прътове ледовете.

— Каква приятна изненада ще бъде за господин Фойн, ако след няколко седмици ни види да се връщаме във Вадзо!

— Разбира се... Но какво виждам там?

— Къде?

— Върху ледовете на Острова на мечките — каза Томсен и насочи далекогледа си.

— Някой кораб ли?

— Не, някакви многобройни черни точки... Или аз се лъжа, или тези далечни точки где излязат китове и тюлени.

— Много ли са?

— Страшно много, професоре. Ах...

— Какво има още?

— Погледнете! Погледнете между онези айсберга, професоре! — извика Томсен, който се беше надигнал на пръсти, за да вижда по-добре. — Хиляди проклятия!... Да стоиш затворен така, докато там, долу, можеш да придобиеш цяло богатство!

Оскар погледна в посоката, в която сочеше китоловецът, и за свое голямо учудване видя големи животни, подобни на китове, които плуваха величествено между ледовете. На брой те бяха шест и почти всички имаха дължина около двадесет и два метра и обиколка не по-малко от петнадесет или шестнадесет метра. По тези размери човек може да си представи колко голяма може да бъде устата им, пълна със зъби, всеки един от които тежи по няколко килограма.

— Ах, колко са грамадни! — извика Оскар, който ги гледаше в недоумение. — Не мога да си обясня как човек се осмелява да ги напада с най-обикновени куки.

— И все пак, професоре, човекът е този смел ловец.

— Много ли сте избили досега?

— Доста. Когато срещнем кашалоти, ние ги предпочитаме пред същинските китове, защото от тях се изкарват около сто тона мас, което означава двадесет и пет хиляди лири, тъй като тази мас се продава по двеста и петдесет лири тонът. Прибавете към това и спермацета, тоест бялата блестяща мас, която се изважда от главата и кухините на костите им и се заплаща много добре, защото се използва за приготвянето на фини свещи и сапун.

— Има ли много от тази мас?

— Около три хиляди килограма.

— Ами сивият кехлибар?

— Не във всички животни се намира, професоре. Веднъж намерих в едно животно къс, който тежеше десет килограма.

— Кажете ми, господин Томсен, къде точно се намира този сив кехлибар?

— В храносмилателния тракт на животното. Обикновено той представлява три-четири обикновени топки. А те се плащат добре, бих казал — много добре.

— И аз така мисля.

— Бих искал да знам как се образува скъпоценната материя в тези животни.

— Не знаете ли?

— Не, професоре.

— Тогава ще ви кажа, драги капитане. Този кехлибар не е нищо друго освен непреработена храна, която от дългото стоене в червата се сбива, просмука се от чревните сокове и претърпява известни промени.

— Я гледай, а пък каква приятна миризма има!... О, хиляди проклятия! Животните се отправят на юг! Кой ли ще бъде щастливият китоловец, който ще ги срещне?... Ако не бях затворен сред тези ледове, досега вече някое да е паднало под куката ми.

— Една опасност по-малко, капитане.

— Имате право. Тези гиганти са много по-опасни от китовете. Когато са ранени, те не бягат, ами се нахвърлят върху лодките, а понякога и върху корабите.

— Дори и върху корабите?

— Да, много често. Спомням си, че...

— Че какво? — запита Оскар, защото не чуваше вече гласа на капитана.

Като не получи отговор, той се обърна към другаря си и го видя наведен през борда на кораба. Челото му бе свъсено, гледаше мрачно към Острова на мечките, който сега се виждаше ясно и без далекоглед.

— Какво ви е, господин Томсен? — запита Оскар.

— Скоро ще се бълснем!

И без да прибави нищо друго, той изтича на мостика и извика:

— Всички по местата си!

Наистина леденият блок щеше да се бълсне в ледовете, натрупани пред Острова на мечките.

Течението го влечеше нататък и вятърът, който духаше все по-силно, помагаше на скоростта на течението. Предполагаше се ударът да бъде много силен.

Капитан Янсен и всички моряци се бяха качили на палубата, за да бъдат готови за всеки случай. Двамата капитани се посъветваха какво да направят, за да се избегне нещастietо.

— Можем да направим само едно нещо — каза Томсен.

— Да, да разчупим леда около „Торпа“ — каза Янсен.

— Тогава да не губим време.

Тридесет моряци, въоръжени с ледотрошачки, копия и търнокопи, слязоха бързо от кораба и започнаха трескава работа. Томсен и Янсен от наблюдателницата следяха работата им и приближаването на ваке до ледовете, готови всеки миг да повикат момчетата на кораба.

Леденият блок беше на около миля от преградата на айсбергите и се отправяше към западния бряг на Острова на мечките. Ако държеше все това направление, може би щеше да успее да премине преградата и да се плъзне по брега на острова, без да се бълсне в него.

Към обяд леденият блок беше на десетина мили от острова и само на двеста крачки от айсберга.

Изглежда, че тук течението беше по-бързо, защото разстоянието започна да намалява по-бързо. След около десетина минути се очакваше сблъскването.

— На кораба! — изкомандва Томсен на моряците, които все още бяха долу на леда.

Те побързаха да изпълнят заповедта.

За половин час бяха направили много нещо: корабът бе освободен от ледовете и сега плаваше в един малък басейн с обиколка около триста метра.

— Спуснете платната! — заповядва Томсен. — Всичко е готово!

Платната бяха спуснати.

„Торпа“ беше готова всеки момент да отплава.

И изведнъж стана сблъскването.

Челото на ледения блок се бе ударило в айсберга. Като че ли силно земетресение беше разтърсило ледовете. Високите пирамиди и остриетата на ледения блок се разчупиха и паднаха с трясък. Ледът в басейна се разпукна така, като че под него бе поставена мина.

Изглеждаше, че големият блок ще се разпадне на огромни ледени отломъци, но това не стана. Отчупиха се само челните ледове,

централната маса остана незасегната. Тук-там се появиха пукнатини, но те веднага се запълниха.

„Торпа“ бе разклатена здраво, но веднага след това вятърът я върна в средата на големия басейн.

Томсен и Янсен следяха със свито сърце страшните гърчове на ледения блок. Когато разбраха, че и този път не ще могат да се измъкнат от ледения обръч, гневен вик се изтръгна от гърдите им.

— Но от какво е направено това ваке? — възклика Томсен с яд.

— По-здраво е, отколкото си го представяхме — каза Янсен, като нервно подърпваше брадата си. — По всяка вероятност не ще можем скоро да го напуснем. Но ако можа да устои на ударите на ледовете, то не би могло в никакъв случай да устои на топлите течения.

— Разбира се, ако не се залепи за бреговете на Острова на мечките.

— Щом се залепи за бреговете на Острова, ще го отлепя от тия ледове с мини, Янсен. На кораба има достатъчно динамит.

— Отклоняваме ли се?

— Да, плаваме към открито море.

— Но ние пак ще се бълснем!

— Да, там долу има Други ледове.

— Кой знае дали тези непрестанни удари няма да го отслабят най-после.

В това време ваке продължаваше да слиза на юг, като се приближаваше все повече към Острова на мечките.

Нови удари последваха върху челото му, но централната маса си стоеше непокътната и не се отваряше, за да даде път на „Торпа“.

Към два часа „Торпа“ беше вече близо до острова, но напредваше много бавно и нямаше никаква надежда да се удари силно.

Към три часа се удари. Челните ледове се отчупиха, но нищо повече не се случи.

Леденият блок се завъртя леко и като че ли за да се намести по-добре, се долепи до крайбрежните ледове и остана неподвижен.

Томсен погледна Янсен.

— Какво ще кажете?

— Че ако някоя буря не ни измести от тука, ще бъдем принудени да прекараме зимата като затворници. И все пак по-добре е това да

бъде на Острова на мечките, отколкото на Шпицберген. Сега бреговете на Норвегия не са много далече.

— Наистина, Янсен — отговори китоловецът. — Но надявам се, че това няма да е спиране за дълго и че след кратка почивка ще поемем пътя на юг. Небето на север се затъмни и бурята нямаше да закъснеет да размърда тези ледове.

ГЛАВА XII

НАТИСКЪТ НА ЛЕДОВЕТЕ

Бурята се приближаваше, но още не беше се разразила. Гъсти облаци се трупаха по посока на Шпицберген, готови да се надвесят над океана при първото подухване на полярния вятър.

Но три дни бяха изминали, а леденият блок все още стоеше залепен за Острова на мечките.

Екипажът не загуби времето си напразно. Всяка сутрин ловците отиваха на острова и стреляха по птици, тюлени и моржове, които тук изобилстваха.

Така всеки ден на борда имаше прясно мясо.

Сутринта на четвъртия ден, тоест на 25 октомври, притиснат от ледените блокове, които го заобикаляха, леденият кръг започна да се пука и кората на басейна, която отново се беше образувала, се разтвори. Големи блокове обградиха кораба.

Следобед бурята се разрази.

Като че ли ледени гиганти воюваха помежду си. „Торпа“ се люлееше, привеждаше се под натиска на ледовете.

Целият екипаж се намираше на палубата, но той беше безсилен да се бори с този всемогъщ неприятел, който бе способен всеки миг да потопи кораба.

Всеки бе нарамил торба с най необходимите вещи, храна и пушка, готов да отскочи до склада, ако корабът започне да потъва.

Томсен и Янсен наблюдаваха тревожно конвулсииите на ваке.

В това време наблюдателят, подпомогнат от дванадесетина моряци, се мъчеше да стегне брасите^[1] на кораба.

Натискът на ледовете продължи няколко часа, след което постепенно спря.

— Има ли никаква повреда? — запита Томсен наблюдателя.

— Не, капитане. „Торпа“ излезе победител и в това опасно изпитание.

— Страхувам се обаче, че складът е повреден — каза Янсен, приближавайки се към тях. — На тази страна ледовете се издигаха на голяма височина.

— Преди да падне мъглата, ще отидем да видим — отвърна му Томсен. — Ще бъде страшно, ако провизиите ни изчезнат.

— Ще отида аз, капитане — каза наблюдателят.

Той грабна един железен прът със заострен край и без да повика някого за помощ, изскочи от колибата.

Разгледа най-напред страните на кораба да не би да са пострадали и тръгна към брега.

Леденият блок не пукаше вече, но морето беше все така неспокойно — знак, който вещаеше скорошна буря.

— Страхувам се, че отново ще прекараме тревожна нощ — прошепна старият ловец.

Когато стигна при склада, той видя, че само едната стена беше засегната, и то толкова малко, че можеше лесно да се поправи.

Забелязал, че зад склада се открива широк канал, той тръгна към него, за да види до къде отива, но едва бе изминал и стотина крачки и никаква бяла маса се стовари върху му.

Извика ужасен. В бялата маса той различи могъщото тяло на бялата полярна мечка.

С бързината на светкавица се освободи от смъртоносната прегръдка, като напразно се мъчеше да се изправи на крака и да побегне към кораба, но мечката с един удар на лапата си го повали отново на земята.

— Помощ! — извика с ужас нападнатият.

И като събра всички сили, започна отчаяна неравностойна битка с този опасен и изгладнял враг. Успя да забие няколко пъти железния прът в гърдите на животното, но това бе твърде слабо оръжие за такъв враг. Мечката като че ли въобще не почувства ударите и с лапата си искаше да смачка черепа на противника си.

Дрехата от тюленова кожа на наблюдателя беше вече разкъсана на рамото му и острите нокти се забиваха в месестите части на тялото му, когато два гласа окуражаващи извикаха:

— Смелост, наблюдателю!

Двама мъже тичаха през ледовете. Това бяха Томсен и Янсен.

Бяха чули вика за помощ. Въпреки мъглата забелязали придвижващата се мечка. Единият грабнал пушка, другият — копие и се втурнали да помогнат на другаря си.

На четиридесет крачки Томсен се премери и стреля. Мечката, ударена в едната плешка, падна със страшно ръмжене, но веднага успя да се надигне и се хвърли към китоловеца.

Томсен не беше човек, който можеше лесно да се уплаши.

Без да губи време за повторно зареждане на пушката, той я хвани за дулото и започна да нанася силни удари, стремейки се да улучи мечката по муцуната.

В същото време на помощ му дойде Янсен. Като видя, че другарят му е в опасност, той издебна мечката отзад и с два удара на копието по главата я свали мъртва.

— Благодаря ти, Янсен — задъхано произнесе Томсен. — Ако бяхте се забавили малко, едва ли щях да издържа. Мечката щеше да ми счупи пушката.

— И аз така мисля, Томсен — отвърна капитанът на „Гьотеборг“.

След това и двамата отидоха при наблюдателя, който продължаваше да лежи на леда. Бедният човек беше наранен доста зле. Дрехата му бе разкъсана, а на раменете му зееха две дълбоки рани.

— Непростимо е да дойдеш тук без никакво оръжие — смъм-раго Томсен.

— Но досега не бяхме срещнали нито една бяла мечка, капитане — отвърна виновно наблюдателят.

— Не знаете ли, че те се крият между снеговете и чакат плячката си със седмици?

— Е, слава Богу, не ме изяде!

— Ако малко се бяхме забавили, този звяр щеше да ви смачка и да ви схруска като бисквита. За щастие, раните не са много дълбоки и след седмица ще бъдете съвсем здрав.

Моряците от „Торпа“ се приближиха. Четирима от тях взеха на ръце ранения, а другите повлякоха мечката, която обещаваше вкусен обед.

Нощта мина сравнително спокойно. Към два часа след полунощ ваке бе изтласкано силно от някаква ледена планина.

На 26 октомври, под непрекъснатия натиск на ледовете, ваке започна бавно да се движи. Северният вятър се засилваше и това

ускоряващо течението.

Леденият блок си проправяше път между многото препятствия, които му се изпречваха. И внезапно той бе притиснат към острова от безкрайни ледени полета. Външните стени на ледения блок започнаха да се пукат, а вътрешните да се приближават, като заплашваха да притиснат помежду си „Торпа“.

— Работата започва да става сериозна — каза Томсен на Оскар, който наблюдаваше свъсено приближаването на бреговете. — Басейнът ще изчезне.

— Но ваке ще се откъсне от острова и ще тръгне отново на юг, капитане — отговори професорът.

— Това е така. Стига „Торпа“ да не бъде преди това смачкана. Ако двата бряга я приклещят, не ще може да устои на натиска.

— Обаче корабът се повдига.

— Може и да се обърне.

— По-късно ще заеме нормалното си положение.

— Дано дотогава не отидем на дъното на морето. Ето, ваке се отмества все повече и повече.

— И винаги на юг, господин Томсен. Сякаш иска да остави Острова на мечките и да ни заведе в Норвегия.

— Предпочитам да сме сами, професоре. Ако после... Продължителни гърмежи прекъснаха думите му. Външните стени на ваке бяха притиснати между ледените планини и острова, а вътрешните се приближаваха все повече.

Целият екипаж се беше събрали на палубата и гледаше с беспокойство приближаването на ледовете. Картината беше страховита.

Ако ваке не успееше да се откъсне от острова и да продължи пътя си на юг, за кораба щеше да настъпи последният му час.

Викове на страх и ужас се изтръгнаха от гърдите на изплашените моряци, неспокойните въпроси се сипеха отвсякъде:

— Ще ни смачкат!

— В склада!

— Спасявайте се кой както може!

— Капитан Томсен, да бягаме!

— Капитан Янсен, накъде?

— Спокойствие, момчета! — извикаха двамата капитани, които и сега, въпреки грозящата ги опасност, успяваха да запазят спокойствие.
— Да изчакаме още няколко минути!...

Бреговете започнаха да се затягат заплашително около „Торпа“.

Ваке се люлееше, скърцате и гърмеше страховито. Натискът му върху ледените блокове беше толкова силен, че цели огромни айсберги се разпукваха и потъваха с трясък.

Ако „Торпа“ се намирате до тях, щете да бъде смачкана като черупка.

Опасността ставаше все по-голяма. Бреговете бяха само на няколко метра от басейна, който скоро щеше да изчезне. Но в този момент се разнесе силен гръм, като че ли бе избухнала мина и бе вдигнала целия блок във въздуха.

Малко след това, между пукотевицата на ледовете, се чу гласът на капитан Янсен:

— Спасени сме!... Спасени!... ваке е освободено и се отправя на юг!

[1] Въжета за обтягане на платната. Б. р. ↑

ГЛАВА XIII ОТКЛОНЕНИЕ

Ваке бе успяло да си отвори път между ледовете и съвсем свободно продължаваше своя път на югозапад.

Но от тази борба то бе излязло много осакатено. Крайбрежните му ледове бяха отчупени, а на места по него имаше струпа-ни големи айсберги.

При все това леденият блок успя навреме да се освободи от съседите си. Ако беше закъснял още малко, „Торпа“ щеше да бъде смачкана. Екипажът беше щастлив — успя да се размине с нещастието, което можеше да се окаже съдбоносно за всички.

Складът беше пострадал доста. Стените бяха съборени и една китоловна лодка беше счупена, но това не бе от такова значение — лодката едва ли щеше да послужи.

Още малко търпение и плаващите блокове щяха да изчезнат, защото ваке плаваше в открито море.

За „Торпа“ вече не съществуващо опасност. Тя можеше спокойно да чака стопяването на ледения блок, т.е. часа на освобождението от ледената прегръдка.

Течението беше по-силно, така че към шест часа вечерта леденият блок беше на около четири мили от острова, като продължаваше своя път, но се отклоняваше леко на юг.

Ако се движеше все в същата посока, щеше да се разбие върху западните брегове на Норвегия или върху Лофотенския архипелаг.

— Всичко върви много добре — каза Томсен, който дълго наблюдаваше морето с далекогледа си. — Драги професоре, ако дяволът не ни сложи крак, след две или три седмици ще можем да видим бреговете на Норвегия, а след четири или пет ще имаме удоволствието да стиснем ръка на господин Файн.

— Който ще бъде наистина щастлив да ни види, капитане — отвърна Оскар.

— И аз така мисля — допълни китоловецът усмихнат. — Ще остане много изненадан, когато види „Торпа“ в пристанището посред зима.

— Вие сте щастлив човек.

— И аз започвам да го вярвам, професоре. Никога не предполагах, че ще се върнем преди разтопяването на ледовете.

— Да не забравяме, че все още не сме във Вадзо, капитане.

— Вече не ни грозят опасности. Колкото по на юг отиваме, толкова ледените блокове ще стават по-редки, а топлите течения ще разтопят нашия затвор.

— Но аз зная, че айсберги слизат чак до западните брегове на Норвегия. Виждали са та чак пред Кристиансундфиорд и дори пред Сокфиорд.

— Зная, професоре. Но щом зърнем планините на Норвегия, ще минирам ледения блок и ще го разчупя парче по парче. Когато стигнем там, няма да е нито толкова здрав, нито толкова голям, както е сега.

— Ще се върнете ли след това в Хамерфест?

— Оставилът там моя кораб.

— А през лятото ще дойдете ли отново по тези места?

— Да, професоре. Ще дойда на лов за морски гиганти. — С какво удоволствие бих ви придружил!

— Удоволствието ще бъде и мое, професоре, и ако дойдете, ще ви дам собствена каюта и храна, нещо, което при всички случаи е за предпочитане. Приемате ли?...

— Ще си помисля, но сигурно ще приема, господин Томсен.

— Вярвам, че ще дойдете. Ще ви покажа как се убиват онези колоси с железните куки... Професоре, хайде да вечеряме. От този студ изгладняваме като вълци.

На следващия ден ваке беше толкова далече от Острова на мечките, че на хоризонта едва се забелязваха очертанията на планините му.

Температурата се движеше между минус девет и минус четири градуса. Сънцето все още се задържаше за кратко на хоризонта, но с всяка измината миля денят се удължаваше.

На Шпицберген беше започнала полярната нощ.

На 1 ноември леденият блок беше на шестдесет мили на югоизток от Острова на мечките. Топлите течения бяха започнали вече

да стопяват бреговете му.

Цели ята птици прелитаха над ледения кръг.

На 2 ноември ваке срещна едно ледено поле с доста големи размери. Върху него се протягаха много тюлени. Томсен, Оскар, Янсен и десетина ловци се качиха на китоловната лодка и се отправиха към леденото поле.

Изненадани, докато се грееха на сиромашкото слънце, животните бяха заобиколени от ловците, които им препречиха пътя да се потопят и скрият в морето.

Шест измежду най-големите и най-тромавите паднаха под ударите на куките и куршумите.

На 6 ноември, на около сто и двадесет мили от Острова на мечките, ваке срещна цяла флотилия от плаващи ледове. Това беше началото на онази голяма ледена бариера, която всяка година се среща на това място и която изглежда, че слиза от бреговете на Гренландия.

Но между тези ледове имаше широки проходи и почти нямаше опасност ваке да бъде спряно. Най-много можеше да се бълсне някъде и да загуби част от тялото си или да се разбие на части и да остави най-после „Торпа“ свободна.

Върху тези ледове Оскар забеляза множество тюлени и моржове. Дори върху един айсберг той видя една двойка бели мечки.

— Най-накрая ще се удавят — каза той на Янсен, който гледаше животните с жаден поглед.

— О, не, професоре — отговори капитанът. — Белите мечки са отлични плувци. Аз съм ги виждал как плуват на тридесет метра от брега.

— И могат да стигнат до някакъв бряг с плуване?

— Да. При това плуват много бързо.

— Истина ли е, че не обичат да навлизат навътре в сушата?

— Да. И ще ви кажа, че много рядко се срещат на повече от шестдесет или седемдесет километра от брега. Някой път отиват и по-навътре, но то е само по течението на реките, където намират храна.

— И женските ли обичат водата?

— Много по-малко от мъжките и рядко се отдалечават от брега. Когато пък ще имат малки, заравят се в снега и прекарват там цялата зима. При първите пролетни слънчеви лъчи излизат от дупките си, за да дадат живот обикновено на две мечета.

— И ги оставят да ги затрупат снегът и ледът?

— Да, професоре. Но, изглежда, че не страдат от това.

— Кой знае колко слаби излизат от този дълъг летаргичен сън!

— Не толкова. Но се събуждат много изгладнели и нападат свирепо ловците.

— Не се ли задушават в тези ледени дупки?

— Не, защото от топлината на телата им се образуват леговища в леда, а от дишането малки дупки, достатъчни да влеза през тях чист въздух. Професоре, след малко ще се бълснем в айсберга на ледената бариера.

— Сега вече няма от какво да се страхуваме.

— Всичко ще бъде в наша полза. Но ще видите, че това ваке не ще ни остави свободни. Много е дебело и ще ни мъкне със себе си още доста дълго, докато се стопи.

— Все на югоизток ли се движим, господин Янсен?

— Да. И ме е страх да не попаднем в един страшен водовъртеж.

— Какво искате да кажете?

— Струва ми се, че течението, което ни влечи, се включва в кръговото движение на Маелстрьом.

— Маелстрьом ли казахте? — запита Оскар.

— Да, професоре.

— И мислите, че ваке ще попадне в този водовъртеж?

— Страхувам се. Но все пак нямаме основания за сериозни беспокойства. Когато морето е спокойно и не духа северният вятър, водовъртежът не е толкова опасен и един кораб може спокойно да го пресече.

— Но през зимата морето е почти винаги развълнувано около острова на Макензи.

— Така е, но да се надяваме, че съдбата още ще ни покровителства. Внимание, професоре, ще се бълснем!

Ваке се бълсна в първите айсберги на бариерата. Противно на всички предвиждания ударът беше толкова силен, че чак ледът в басейна се разпукна.

Два айсберга се разчулиха върху ледения блок и паднаха с такива силни гърмежи, че всичко наоколо гръмко заехтя.

От ваке се откъсна огромен блок и се отвори широк канал. При този удар „Торпа“ бе бълсната върху ледовете с такава сила, че всичко

изскърца.

— Проклятие! — извика Томсен. — Още един удар като този и ще трябва да изпратим „Торпа“ на ремонт.

— Това беше последното изпитание — поясни Янсен. — Сбогом, полярни ледове!

Наистина зад бариерата не се виждаха нито айсберги, нито пакс, нито ледени полета. Морето беше съвсем чисто и само ваке, може би поради голямата си дебелина или защото се намираше по средата на течението, слизаше на юг.

Няколко айсberга, които се намираха по течението, го следваха, но на голямо разстояние.

Моряците се радваха, че вече нямаше никаква опасност, но в това време Томсен слезе бързо от наблюдателницата, където се беше качил, за да разгледа по-добре хоризонта.

— Какво има? — запита бързо Оскар.

— Нашето ваке, допреди малко съвсем пусто, сега е населено с доста неприятни обитатели.

— Обитатели? Какви? — запита професорът.

— Да, на четири крака.

— Мечки?

— Да, професоре. Има най-малко две дузини.

— Но откъде са дошли?

— Не мога да ви кажа, но сигурно са се намирали върху онези два айсберга, които се разбиха върху нашето ваке.

— Лоши спътници, господин Томсен.

— Разбойниците са сигурно гладни и разчитат на пиршество за наша сметка. Ще трябва по-бързо да се освободим от тях... Хей, ловци! На леда има достатъчно прясно месо!

— Ще идете ли на лов, господин Томсен?

— Да, и то веднага. Защото още при първата облачна нощ ще се появят на мостика на „Торпа“. Искате ли и вие да дойдете?

— С ваше позволение, да. Аз съм готов.

— Да побързаме тогава. Ще ни се отвори доста работа, но поне ще можем да се отървем от тези опасни съседи.

ГЛАВА XIV

БОРБА С БЕЛИ МЕЧКИ

Необходимо беше да се отърват от тези гладни и неприятни спътници, които скоро щяха да се нахвърлят върху склада и да го изпразнят.

Освен това тяхното присъствие правеше невъзможно наблюдението на ледения блок и пречеше на моряците да правят разходките си.

Ако бяха две-три, Томсен нямаше да се беспокои много, но те бяха двадесетина и като познаваше тяхната кръвожадност, Томсен искаше колкото е възможно по-скоро да ги прогони или да ги избие.

Дванадесет моряци бяха подбрани, за да участват в лова, а дванадесет други бяха изпратени, за да пазят склада.

Двете дружини, предвождани от Томсен и Янсен, към които се беше присъединил и Оскар, се отправиха към склада.

Разделиха се на две групи, с намерение да обградят мечките.

— Напред, момчета — извика Томсен. — Прицелвайте се спокойно и ще имаме всички по една отлична меча кожа, а и печено мясо няма да ни липсва.

Той застана начало на шестимата ловци и се отправи към източните брегове, придружен от Оскар, докато Янсен с другите ловци тръгна към западните брегове.

Мечките се виждаха ясно пред тях. Разхождаха се неспокойно по бреговете на ваке на групи по две-три, но все още не смееха да се приближат до „Торпа“. Може би очакваха тъмната и мъглива нощ, за да нападнат.

— Виждате ли ги, професоре? — запита Томсен.

— Да, капитане — отговори Оскар. — И, струва ми се, че са неспокойни.

— Вярвате ли, че ще успеем да ги избиям?

— Разбира се, но ще бъдат необходими няколко дни. Всичките няма да се нахвърлят изведнъж върху нас и когато се видят

заобиколени, ще се втурнат към морето, но... с положителност ще се върнат отново на брега.

— Като че ли ни подушиха.

— Да, вижда се, че станаха още по-неспокойни. Имали ли сте възможност да видите толкова полярни мечки, събрани на един леден блок?

— Обикновено живеят изолирано по две, по три. Имат обичай да се качват на айсбергите и когато те се отделят от брега, отвличат със себе си и мечките, които прескачат от лед на лед. Така на последните ледени блокове се събират по много мечки.

— А когато се стопят и последните ледове?

— Удавят се, ако не достигнат до някой остров или до някой бряг — отговори Томсен. — Веднъж улових две бели мечки на двеста мили от бреговете на остров Ян Маен.

— Успяват ли някои да достигнат до бреговете на Европа?

— До полуостров Кола, до бреговете на Бяло море, слизат и чак до Исландия. Дори в моята младост преживях едно приключение, от което косите ми още настръхват.

— Разважете, капитане. Нашите мечки са още далече.

„Намирах се край западните брегове на Исландия. Корабът, на който бях тогава, бе претърпял злополука и трябваше да спре в залива Бреда, за да дочака помощ от Асгасдур.

Ремонтът щеше да трае цели три седмици, затова реших да посетя фиордите на Скагестранд, където ми бяха казали, че ще мога да намеря много тюлени и моржове.

Бях се запознал с един отличен ловец на тюлени, датчанина Ваке, който си беше построил една колиба в дъното на фиорда.

Ходехме много често на лов и той ми показваше всички тънкости на този опасен занаят.

Една неделя отидохме да ловим тюлени, които се бяха появили на големи стада във фиорда.

Сутринта, много рано, напуснах селото, в което бях отседнал, и се запътих към колибата на ловеца.

Зимата беше в разгара си. Ледовете бяха блокирали бреговете, а снегът бе образувал дебела покривка. Студът беше толкова оствър, че когато се допрете човек до някой метален предмет, отдръпваше веднага

ръката си, защото имаше усещането, че се допира до нажежено желязо. Термометърът сочеше минус тридесет и седем градуса.

Бях изминал седем мили и вече различавах колибата на ваке, полузатрупана от снега, когато видях в морето един грамаден айсберг, който се приближаваше към брега.

Отначало не обърнах внимание, защото това беше нещо обикновено за сезона, но като се вгледах по- внимателно, видях шест бели массивни тела, които се движеха върху леда.

Вгледах се внимателно и можете ли да си представите моя ужас, когато различих добре седем или осем бели мечки, вторачили в мен пламналите си очи, готови всеки момент да се нахвърлят върху ми.

Нямаше съмнение, че се бяха качили на този айсберг, отделен от бреговете на Гренландия, с надеждата, че на юг ще могат да намерят по-изобилна храна.

Тъй като отивахме на лов за тюлени, аз се бях въоръжил само с кука, която е за предпочитане пред пушката при лова на тюлени, но не и при борбата с мечки. Като не можех да се боря с тези зверове, започнах да тичам като луд към колибата и стигнах там в момента, когато мечките излизаха на брега.

Вике беше смел човек. Като чу за приближаването на мечките, грабна пушката си и една секира и заедно се втурнахме към тях.

На неколкостотин метра се беше спряла една женска мечка, придружена от две мечета.

Без да мисли за опасността, на която се излагахме, Вике удари майката, но веднага след това към нас се спуснаха пет мъжки мечки.

Едва имахме време да се затворим в колибата и мечките я нападнаха.

Вике се опита да ги прогони с пушката си, но тя беше толкова стара, че спусъкът ѝ се повреди.

Нашето положение заплашваше да стане отчаяно. Не можехме да разчитаме на никаква помощ, защото колибата беше далеч от селото. Нямахме и много храна, за да можем да издържим една продължителна обсада.

В това време зверовете започнаха да забиват ноктите си в леда и дървените стени, като се мъчеха да ги съборят.

Цял час нападателите се въртяха около колибата, след това не ги чухме вече.

Тогава се породи съмнението, че може би копаят подземен вход.

Прекарахме няколко часа в напрегнато очакване. Беше паднала мъгла и тъмнината беше станала непрогледна.

«Бързо станете и бъдете смел! Ей сега ще ни нападнат!», извика Вике.

Той бе чул някакъв глух шум, който идваше откъм дясната стена. Като че ли някой копаеше земята, като се мъчеше да мине под стената.

Мечките действително бяха изкопали един подземен проход и сега очаквахме да ни нападнат вътре в колибата.

Изведнъж почувствах, че почвата под краката ми се люлее. Паднах, а в същия миг от отворената дупка се показа една меча глава, покрита с лед и сняг.

Датчанинът бе станал прав. Видях го как светкавично вдигна секирата и я стовари върху главата на звяра. Мечката тежко се заклати и падна с разбит череп.

«Умря, каза датчанинът, а сега подземният проход е затворен от тялото на този звяр и повече няма от какво да се страхуваме.»

Навън се чуваше ръмженето на другите мечки, които, като не можеха да отместят туловището на убитата мечка, се върнаха да дращат по стените.

Цялата нощ се въртяха около колибата.

Прекарахме много неспокойно.

Сутринта положението не беше променено. Но към десет часа чухме викове и пушечни изстрели.

Една лодка с неколцина ловци приближила брега и като видели мечките, тези смели ловци открили огън.

След няколко минути зверовете изчезнаха зад ледовете, а ние се озовахме в прегръдките на нашите спасители.«

— Наистина, страшно приключение — каза Оскар, който бе слушал с жив интерес разказа.

— Което за цели две седмици бе смразило кръвта ми — през смях допълни Томсен. — Уверявам ви, че повече никога не се върнах в този фиорд. А, ето една мечка, която ни гледа подозрително. Професоре, целете се добре и гледайте да я улучите в главата.

ГЛАВА XV МАЕЛСТРЬОМ

Една стара мъжка мечка бе изскочила на брега на около триста метра от морето.

Изглеждаше обезпокоена и като че ли любопитна. Седнала на задните си крака, тя клатеше смешно глава, наблюдавайки непрестанно ловците, наобиколили я от всички страни.

Сигурно беше много гладна, може би от седмици не бе намирала храна, беше доста мършава и затова може би нямаше да може да избяга.

Томсен напълни бавно пушката си и се отправи смело към животното.

На петнадесет крачки пушката му гръмна. Животното падна веднага, но миг след това се надигна. Хвърли се върху ловеца, който го чакаше прав със секира в ръка. Разяреният звяр ревеше и риташе с предните си лапи, като че ли разкъсваше противника си. Едно голямо кърваво петно се появи върху бялата козина под дясното рамо.

Моряците и Оскар бяха вдигнали пушки и почти едновременно ги изпразниха в разярения звяр. Мечката направи последно усилие да се нахвърли отново върху Томсен, но падна безпомощно в краката му.

Насърчени от своя първи успех, ловците се отправиха към мястото, където бяха видели мечката.

Не след дълго в една пукнатина бе открита още една мечка. Беше потънала толкова дълбоко в снега, че Томсен за малко да се спъне в нея. Животното нямаше време да се измъкне от дупката си и да се защити. Четири куршума, изстреляни много отблизо, го оставиха на място.

Следобед третата мечка бе изненадана, когато се готвеше да се хвърли в морето. Настигната от Томсен и Оскар и ранена, мечката се хвърли в морето, но други два куршума я довършиха.

Остатъкът от деня премина в напразни търсения. Изплашени от постоянните гърмежи, щом като подушеха ловците, животните

стремглаво търсеха спасение в морето.

Вечерта Томсен и другарите му се върнаха на кораба, където завариха другата група ловци, предвождани от капитан Янсен. Те също бяха успели да убият три мечки.

На другия ден ловът бе подновен по-организирано и с повече хора. Зверовете се бяха завърнали на ваке и някои от тях се осмелиха през нощта да обикалят около складовете.

Други седем бяха убити на втория ден, без нито един моряк да пострада.

На десети ноември бяха убити още две мечки.

На единадесети ноември ловът бе прекратен, защото гъста мъгла забули морето. Тя се задържа цели три дни. Но на петнадесети бяха убити още четири мечки.

След този ден мечките повече не се видяха. Предполагаше се, че, изплашени, останалите мечки са отплували към айсбергите, които отдалеч следваха ваке.

В това време „Торпа“ продължаваше да се движи на юг, като се държеше между осемнадесетия и двадесетия меридиан.

От ден на ден температурата се повишаваше. Слънцето се застояваше по-дълго на хоризонта и ледът постепенно намаляваше. А това показваше, че пленничеството няма да трае още дълго. Само още няколко седмици и „Торпа“ щеше да разпери платната си и да се отправи към бреговете на Норвегия.

На 24 ноември Томсен и Янсен, след като бяха определили курса, забелязаха, че са задминали ширината на Северния нос.

— Хиляди проклятия! — извика капитанът на „Торпа“. — За да отидем във Вадзо, ще бъдем принудени да се връщаме на север. Ако този леден блок бе слязъл по тридесет и първия меридиан, след двадесет и четири или най-много след четиридесет и осем часа щяхме да сме пред Варангерфиорд.

— А вместо това ще се бълснем в бреговете на Лофортенските острови — каза Янсен.

— Дали?

— Течението започва да се отклонява и се страхувам, че ще завърши в Маелстрьом... Сигурен съм, че този водовъртеж е образуван именно от това течение.

— Възможно е — каза Томсен, чието лице внезапно бе станало мрачно. — Топлата вода продължава да разяжда ледения блок и може да го разпукне, преди да стигне водовъртежа. Днес ще трябва да изпразним склада и да натоварим храната на китоловните лодки. Можем да пуснем и двата айдера на господин Фойн, като поставим под крилата им писма.

На 24 ноември ваке се намираше на шестдесет и осем градуса северна ширина. Течението бе станало още по-бързо. Морето бе толкова развълнувано, че големите вълни постоянно откъсваха парчета от разядения вече леден блок.

Ваке ускоряваше все повече своя ход, като че ли беше нетърпеливо да се разбие по-скоро о норвежките брегове. Сега и разтопяването вървеше бързо, но централният масив все още оставаше цял и не освобождаваше „Торпа“.

Томсен и Янсен ставаха все по-неспокойни. Какво щеше да стане? Дали „Торпа“ щеше да издържи последния удар? Щеше ли да избегне големия водовъртеж, който сега бе по-опасен при това ръзвълнувано море?...

Маелстрьом! От това име им настърхваха косите, а в ушите им звучеше като погребален звън.

На 1 декември сблъскването още не бе станало, но всички чувстваха, че земята е наблизо, въпреки че гъстата мъгла не позволяваше да се види нищо.

Към 11 часа Томсен се готвеше да си легне в каютата, когато до ушите му достигнаха някакви далечни шумове, напомнящи мученето на цяло стадо.

— Лофортенските острови — каза Оскар, който също бе чул този шум.

Томсен не отговори. Той слушаше съсредоточено. Изведнъж извика:

— Наблювателю, на юг ли пътуваме?

— Не, капитане — отговори морякът, като погледна компасите.

— Блокът се обръща.

— Янсен!

Капитанът на „Гьотеборг“ дойде веднага.

— Последвайте ме — каза китоловецът. — Мъглата се разкъсва и отгоре ще можем да видим накъде плаваме.

Качиха се в наблюдателницата. През оредяващата мъгла се виждаше как около ледения блок кипи бяла пяна, чиято опашка се простираше надалеч.

Леденият блок започна да се върти и скоро щеше да бъде поет от страшния водовъртеж. Силно беспокойство беше изписано върху лицата на моряците. Двамата капитани слязоха от наблюдателницата и веднага наредиха.

— Вдигнете мачтите и поставете всички платна! Спокойствие, момчета!...

Ваке започна да се върти по краищата на водовъртежа. Огромна маса вода кръжеше и увличаше всичко по своя път. Гледката беше едновременно страшна и величествена.

Всички платна бяха опънати, когато стана сблъскването с някаква скала или с лед. Леденият блок най-после се разчури.

Радостен вик се понесе по мостика на „Торпа“, последван от гласа на Томсен:

— На юг, обърнете платната на юг!

Освободен най-сетне от ледения обръч, корабът заподскача по вълните. Бълскаше ледени блокове, разбиваше огромните вълни, но напредваше и бързо се отдалечаваше от водовъртежа.

Но много скоро корабът се бълсна в нещо и спря.

— Какво стана? — запита Томсен.

— Забихме нос в норвежкия бряг — отвърна Янсен.

— Вместо да бъдем погълнати от Маелстрьом, предпочитам да забием нос о брега — каза успокоен китоловецът. — Да се надяваме, че най-после сме свободни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

„Торпа“ се беше забила в една пясъчна ивица пред острова на Москенъзе. Никаква скала не се виждаше наоколо и корабът не беше пострадал, но трябвате да дойдат влекачи, за да го изтеглят.

Необходимо беше да се поискава помощ от Тромсъ, но морето беше силно развълнувано и никой моряк не се решаваше да премине сега морето от страх да не попадне във водовъртежа. Томсен, Янсен, Оскар и неколцина моряци слязоха на брега и оттам с шейни заминаха за Тромсъ, за да поискат помощ.

Щом пристигнаха, телеграфираха на господин Фойн за щастливия край на опасната експедиция.

Два дни след това „Торпа“ бе извлечена и след необходимия ремонт отпътува на север.

На 20 декември, вече след спокойно пътуване, корабът навлезе във Варангерфиорд и хвърли котва близо до острова на господин Фойн.

На щастливия китоловец и смелите моряци бе устроено тържествено посрещане.

Фойн награди богато всички и особено храбрия Томсен, който не плаваше вече за своя сметка. Бе станал главен капитан на рибарските кораби, собственост на прочутия господин Фойн от Вадзо, и често нощем сънуващ огромен морж с отпуснати два зъба. Гледаше го с тайнствеността на ледена планина.

ОТЕЦ КРЕСПЕЛ В ЛАБРАДОР

ВЪВЕДЕНИЕ

Между многото ужасни драми, развили се в морето, които историята е отбелязала и които се разказват от баща на син, е и тази, която се е разиграла с един нещастен фламандски мисионер.

Моряците все още си спомнят за отец Креспел, въпреки че той е умрял преди много, много години. Страхотните приключения, на които той е станал жертва, се разказват не само по фламандските крайбрежия, но и по белгийските, и френските.

Тази история се е разиграла точно през 1736 година.

Главният герой на тази тъжна драма е принадлежал към Ордена на францисканците, който по това време е изпращал многобройни мисионери в Америка и особено в Канада, за да цивилизоват дивите и свирепи племена на ирокезите и алхонкините, които опустошавали френските владения по реката Свети Лаврентий, като заплашвали дори Квебек, столицата на колонията.

Смел воин, отец Креспел решил да замине за Канада, за да покръства дивите племена там.

През януари 1724 година той потеглил за Новия свят. Прекосил щастливо Атлантическия океан, въпреки че морето не било много спокойно поради ледените блокове, които се откъсвали от Нова земя, и поради гъстите мъгли, които топлото течение, наречено Гълфстрийм, постоянно образува, след четири месеца благополучно стъпва в Квебек.

Там обаче разбира, че желанието му да цивилизова дивите племена няма да може да се изпълни. Затова решава да стане свещеник в едно село в Канада, близо до Монреал.

Дванадесет години отец Креспел прекарал в Канада, но един ден, обхванат от носталгия, от силно желание да се върне и да види родните места, той решил да прекоси за втори път Атлантика.

В началото на септември се качил на един кораб, който заминавал за Франция. От този ден започнали неговите нещастия, като

че ли морето било решило да не му позволи да види отново обичаното си отчество.

ГЛАВА I

КОРАБОКРУШЕНИЕ

Корабът, на който се бе качил отец Креспел, бе голям, с два мостика, широки бордове, пригоден за презоceanски дълги пътувания. Въпреки че бе доста запазен на външен вид, годините си бяха казали своето и устойчивостта му бе съмнителна.

Освен това, за нещастие, капитанът не познаваше добре крайбрежието на Канада, което е много опасно поради многобройните подводни скали по тия места. Особено в края на есента плаването е затруднено поради гъстите мъгли, които се застояват особено около устието на Свети Лаврентий, и ледовете, които слизат от север покрай бреговете на Лабрадор.

Като напусна Квебек, корабът отплата по Свети Лаврентий, река твърде широка и дълга, пресичаща Канада.

За да използва течението, корабът плаваше по източния бряг, където то бе по-бързо. По този начин пътниците можеха да се любуват на крайбрежните канадски гори, най-величествени и най-красиви може би в целия свят.

След два дни пътуване капитанът съобщи на пътниците, че скоро ще стигнат до устието на реката.

За нещастие, точно този ден бе паднала гъста мъгла. Корабът като че ли бе ослепял — пътуваше на слуки. Хората, които се намираха на носа му, не можеха да видят тези, които се намираха по-назад.

Силно беспокойство обзе всички. Вятърът задуха с още по-голяма ярост и вълните станаха още по-високи.

Капитанът, който се страхуваше да не се ударят в брега, заповядва да плават към средата на устието, но и с това опасността не бе избегната, защото сред реката се издигаше големият остров Антиности — много опасен, заобиколен с доста широк пояс от пясък.

Падна нощта, но мъглата не престана да беспокои пътниците.

Тъмнината стана още по-непрогледна.

Събрани около отец Креспел, пътниците се молеха да се избегне нещастието. Мълчаливи и изплашени, те очакваха всеки момент корабът да се забие в острова.

Изведнъж към полунощ на палубата се чу глас:

— Вълните се разбиват в брега! Внимавайте!

Наистина някакъв шум долитаše, който много напомняше вълни па прибой.

Капитанът и офицерите му, които не успяха да определят къде се намират точно, изтичаха на палубата. Отговори и въпроси се кръстосваха от всички страни в мрака.

— Да?

— Не!

— Струва ми се, че виждам върховете на подводни скали!

— Не, това са големи вълни.

— Казвам ви, че сме близо до Антиности!

— Не, не сме. При устието на Свети Лаврентий сме!

— Различавам дървета!

— Това са мъглите!...

После изведнъж се чу гласът на капитана:

— Готови за поврът!

Моряците, които бяха не по-малко неспокойни от офицерите, се спуснаха да изпълнят заповедта, но едва бяха хванали въжетата, и един глас, пропит с ужас, извика:

— Завий наляво!

— Наляво! — изреваха и офицерите.

Беше вече късно. Почти в същия миг корабът се блъсна в нещо и силно се разтърси. Всички изпопадаха на пода.

Силен вик отекна в мъглата. Обзети от ужас, пътниците се разтичаха по палубата. Викаха се едни други, питаха се какво е станало. Настана страшна бъркотия.

— Потъваме ли? — се чуха въпроси.

— Не — отговаряха някои.

— Да, да — припряно потвърждаваха други.

— Има пробойна.

— Не. Забихме се в пясъка!

— Да се спасява кой както може!

— В лодките. В лодките.

Сред цялата тази паника отец Креспел бе запазил пълно спокойствие. Той се качи веднага на мостика, където беше капитанът, изпаднал в пълно отчаяние.

— Господине — обърна се към него отец Креспел, — ако съществува опасност, трябва да помислим как да спасим хората. Сега не е момент за отчаяние.

— Не зная в какво състояние е корабът...

— Трябва да проверите. Може би само сме заседнали. Елате да видим заедно, а в това време нека офицерите да успокоят моряците и пътниците.

Капитанът и отец Креспел, последвани от неколцина моряци, се качиха на палубата, за да проверят в какво състояние е корабът.

През мъглата, на изток, се забелязваха някакви призрачни бели отражения.

— Там долу има сняг — каза един моряк.

— Това показва, че сме близо до земя. Най-вероятно това да е остров Антиности — каза капитанът. — Ще се приближим, ако корабът не потъне. Лодките в добро състояние ли са?

— Да, отче! — отговориха моряците.

— Да видим състоянието на кораба.

— Предната част е заседнала върху скали — каза един от моряците, който бе отишъл да провери.

— Ще можем ли да издържим до утре сутринта?

— Съмнявам се, отче — отговори капитанът. — Вълните са много бурни.

— И една дупка се е отворила — допълни морякът.

— Влиза ли вода?

— Като от ръкав.

В това време изплашени гласове се извисиха:

— Потъваме!

Наистина, носовата част на големия кораб, там, дето беше дупката, започна да потъва. Долната му част бе почти цялата напълнена с вода. А като че ли за да увеличи нещастието, вятърът задуха още по-силно и гигантските вълни се прехвърлиха върху палубата и пометоха всичко.

Тогава всеки беше зает със собственото си спасение. Моряци и пътници заедно наброяваха четиридесет души и всички еднакво

желаеха само да избягнат смъртта.

Сред този ужасен хаос изведнъж се разнесе гласът на капитана:

— Да се спасява кой както може!

Всички се струпаха около лодките. Най-напред бе спусната голямата лодка. Капитанът, няколко офицери, моряци и пътници, всичко десет души, запълниха лодката, но една вълна ги подхвани и ги бълсна в кораба. От силния удар лодката се разпукна, отвори се и хората изпаднаха във водата. Известно време се чуха отчаяните им викове и през мъглата се виждаше как се борят с вълните, след това всичко затихна. Силното течение на Свети Лаврентий погълна първите жертви.

Останалите на кораба ни най-малко не се изплашиха от това, което се бе случило с другарите им по съдба, и решиха да опитат всички възможни средства за спасение. Спуснаха и втората лодка, която бързо се отдалечи със своя товар.

На борда останаха тринадесет души, между които беше и отец Креспел. Опасността ставаше все по-голяма. Корабът потъвате все по-бързо. Още няколко минути и всичко щеше да се скрие под водата.

За щастие, имаше още една лодка, която бе извадена и спусната в морето.

— Бързо! — извика отец Креспел.

Мъжете грабнаха въжетата, хвърлиха няколко кутии консерви и два съда с вода, за да освободят място, и хванаха греблата. Водата заливаше вече мостица. През мъглата неясно се виждате как изчезва най-напред носът, а след това и кърмата на кораба. Големи вълни заляха всичко. Като че ли нищо не беше съществувало.

ГЛАВА II

ОДИСЕЯТА НА СПАСЕНИТЕ

Двете лодки плаваха в мъглата, без да знаят накъде отиват.

Тъмнината беше толкова гъста, че не позволяваше да се види от коя страна се намира островът, в който се бе разбил корабът. Кърмчията, който беше в числото на спасените, отправи лодката на изток, като се надяваше, че натам се намира островът, но силното течение и вятърът я отвлякоха на северозапад.

Положението на корабокрушенците ставаше все по-критично. Студът щипеше безпощадно, мъглата все повече се сгъстяваше. Вълните заливаха и двете лодки и мокреха нещастниците.

Смъртта се беше надвесила над тях.

Ако не намереха острова, нямаше да издържат дълго, защото лодките бяха наполовина пълни с вода.

Към два часа след полунощ от първата лодка се разнесе силен вик:

- Чувам как вълните се разбиват в някакъв бряг!
- Къде? — попита някой.
- Пред нас!
- Виждаш ли нещо?
- Абсолютно нищо!
- Карайте направо, но внимавайте за подводните скали!
- Мълчете!

Всички замълчаха и заграбаха по-усърдно. Пред двете лодки, на едно разстояние от около двеста-триста крачки, се чуваше ясно как вълните се разбиват в нещо.

— Остров! — изтръгнаха се щастливи гласове.

Почти в същия миг вятърът разкъса мъглата и пред очите на корабокрушенците се появи един остров, целият покрит със сняг.

- Земя! Земя! — разнесе се радостният вик на моряците.
- Бързо и внимавай!
- Благодарим ти, Боже!

След малко двете лодки се приближиха до високи скали, покрити от дебел сняг.

Къде бяха? Дали на остров Антиности или край бреговете на Свети Лаврентий? Щяха ли да намерят помощ?... Не знаеха, но в момента това нямаше голямо значение: достатъчно беше, че усещат под краката си твърда почва.

Слязоха бързо, изтеглиха лодките и се събраха около тях, за да чакат изгрева на слънцето.

Всички бяха мокри до кости. Ръцете и краката ги боляха от студа, но никой не се оплакваше, защото се надяваха, че скоро ще дойде краят на мъките им.

Най-сетне мъглата започна да се вдига и първите слънчеви лъчи огряха нещастниците.

Станаха, за да разгледат мястото, където се намираха. Пред тях се простираше реката, която все още влечеше останки от кораба. Зад тях се издигаха хълмове, покрити със сняг.

— Къде сме? — запита отец Креспел кърмчията, който наблюдават внимателно хълмовете.

— Няма съмнение, отче. Слезли сме на остров Антиности.

— Познавате ли го?

— Слизал съм няколко пъти.

— Какъв остров е?

— Голям е колкото френска провинция и студен като Лабрадор.

— Населен ли е?

— Съвсем пуст е, отче. През лятото тук идват рибари, но през зимата няма никой.

— Значи на този остров не ще намерим никаква помощ?

— Никаква, отче.

— Какво ще правим?

— Не знам.

— Трябва да се измъкнем от това положение. Не можем да прекараме зимата тук без никакъв подслон.

— Прибавете и без храна, защото провизиите ни са много оскъдни.

— Не може ли отнякъде да поискаме помощ?

— Зная, че в Минган, на бреговете на Лабрадор, има няколко френски колонизатори, но дотам има най-малко четиридесет левги по

снега и дванадесет по вода.

— Чувал съм, че в залива Калори има колонизатори.

— Не, господине. С приближаването на зимата всички се прибират в Канада.

— Тогава какво ще правим?

— Ще трябва да си построим подслон, отче. И ще чакаме да мине някой кораб.

— Но ако корабите закъснеят? — настоя отец Креспел.

— Тогава ще се опитаме да стигнем до Минган.

— Елате да видим колко храна имаме. Страхувам се, че гладът скоро ще ни посети.

— И аз мисля така, отче.

Отидоха при лодките и ги разтовариха. Запасите им бяха общо около двеста килограма, по-голямата част от които беше солено месо, брашно, малко консервириани зеленчуци, кафе, но никакви сухари. В бързината бяха забравили да вземат никакво огнестрелно оръжие.

— Като ги разпределим, ще ни стигнат за един месец — каза кърмчията.

— На острова не расте ли нещо? — запита отец Креспел.

— Има гори, но те не дават плодове. Може би ще намерим някои житни растения, които се ядат от индианците.

— Но сигурно има поне животни.

— Да, има бели елени, вълци, лисици, белки, но как ще убиваме тези животни с голи ръце? Нямаме никакво оръжие.

— Ще ловим риба в потоците. Знам, че тук реките са богати на риба.

— Да, наистина, но скоро потоците ще се покрият с лед, тогава и тази храна ще ни липсва.

— Хайде, не се отчайвай, моряче. Да се доверим на Бога!

Върнаха се при другарите си и им съобщиха нерадостното положение. Всички бяха съгласни да изчакат минаването на някой кораб, а в това време бяха готови да работят за общото благо.

Решиха най-напред да си направят подслон.

Събраха платната от лодките и с дървета от гората построиха колиба. Дупките между отделните дървета запълниха с трева.

Тази къща, отворена за всички ветрове, не беше в състояние да ги опази от студа. Но тъй като започваше снеговалежът, приютиха се в

нея.

През първия ден времето беше изключително лошо. Мъглата се спусна ниско, а през нощта студът беше толкова непоносим, че тези нещастници без завивки, без топли дрехи и без огън не можеха да заспят. Към това трябваше да се прибави и воят на глутницата вълци.

На другия ден почти всички се бяха схванали от студа. Отец Креспел и неколцина здрави моряци отидоха в гората да съберат дърва, за да постоплят измръзналите си другари.

През следващите дни студът се усили още повече. Снегът натежа върху колибата и застрашаваше да я събори всеки миг. Реките се покриха с лед.

Невъзможно е да се опишат страданията, които сполетяха тези нещастници, изложени на суровия студ — без нужния подслон, без завивки, почти винаги гладни, защото храната им бе оскъдна. А на хоризонта не се появяваше никакъв кораб. Широкият залив на Свети Лаврентий, който се простираше между Лабрадор и Нова Шотландия, се покриваше всеки ден с все по-дебели ледове, така че никой кораб не би рискувал да премине по него.

Нямаше повече надежда тези корабокрушенци да бъдат спасени. Трябваше да се вземе някакво решение, преди зимата да е станала още по-люта и да им попречи да напуснат този негостоприемен остров.

Един ден, когато студът беше много оствър и гладът стържеше стомасите, защото храната бе намаляла, отец Креспел дръпна настрана кърмчията и му каза:

— Трябва да предприемем нещо, защото иначе след най-много петнадесетина дни никой не ще остане жив.

— Какво предлагате, отче?

— Да преминем Лабрадор и да достигнем до Минган.

— Но дотам има цели четиридесет левги, както ви казах. Ще могат ли нашите хора, отслабнали от глада и студа, да издържат на такъв труден път през снега?

— Когато преминем реката, с нас ще тръгнат най-смелите.

— Отиваме срещу смъртта, отче. Представете си, че в Минган не намерим френските колонизатори?

— Може да срещнем индианци, а вие знаете, че тези от Лабрадор не са лоши.

— Да се опитаме, щом искате. Но дали ще ни последват другите?

— Ще се опитам да ги убедя. Да побързаме, за да не стане много късно.

Отец Креспел отиде при другите и им изложи ясно положението, в което се намираха, като се стремеше да ги убеди, че вече не могат да се надяват на никаква помощ и ще бъде непростимо да рискуват живота си и да останат тук да дочакат зимата.

Никой нищо не възрази. Всички се съгласиха, че продължителното стоене на този пуст остров ще бъде гибело за тях. Решиха да тръгнат още на другия ден.

Беше 27 ноември. Студът бе сковал всичко. Северен вятър духаше и издигате високи вълни по реката. Тежката мъгла все повече се сгъстяваше над острова.

Едва ли можеше да се избере по-лош ден, за да потеглят по реката, но корабокрушенците бяха решили на всяка цена да си опитат щастието.

Събраха останалата храна и завивките си и в седем часа сутринта потеглиха. Разделиха се отново в двете лодки и разпънаха платната. А Лабрадор беше на около четиридесет-петдесет километра.

Реката беше страховита: високи вълни застрашаваха да залеят всеки миг лодката, ледени блокове се бълскаха едни в други. Необходима бе изключителна ловкост, за да се маневрира с лодките така, че да се избягват ледовете. Всички прави, с лопати в ръце, се стремяха да ги отблъсват.

Тази борба трая няколко часа, докато мъглата падна и над реката. За да не се загубят двете лодки, кърмчията нареди да се подредят една зад друга и да се следват неотстъпно.

Беше около обяд, когато едната лодка, която се бореше с ледовете, изчезна в мъглата.

— Хей, вие от лодката! — извика им кърмчията. Никой не му отговори.

— Да не би да са се разбили в някоя подводна скала? — попита разтревожено отец Креспел.

— Нека всички да извикаме! — предложи кърмчията. Седемнадесет гърла нададоха силен вик, но и този път никой не им отговори.

— Явно вълните са ги погълнали — сподели тихо предположението си отец Креспел.

— Или ледовете са ги смачкали — каза кърмчията. — Е, престанаха да споделят страданията ни.

— Да се върнем, приятели. Може би ще успеем да стигнем навреме, за да приберем някого от тях.

— Невъзможно е, отче. Вълните са толкова страшни, че непременно ще обърнат и нашата лодка.

— Трябва да опитаме всяка възможност. Не бива да оставяме в беда другарите си.

— Но опасността за нас е много голяма.

— Не, излишно е — извикаха корабокрушенците. — Отдавна вече са мъртви. Няма смисъл да рискуваме.

— Но те са наши братя! — отвърна твърдо отец Креспел. — Делиха с нас опасности и лишения. Истински позор е за нас да ги оставим в такъв момент.

— Опитът ще бъде безполезен, отче.

— Дължни сме да опитаме.

— Господ да ни пази! — изрече кърмчията и изви кърмилното колело.

Върнаха се на мястото, където предполагаха, че е потънала лодката. Започнаха да викат с цяло гърло, но само воят на вълните им отвръщаше. Обиколиха няколко пъти и като видяха, че няма никой, поеха отново пътя си.

През нощта никой не можа да заспи. Каква нощ! Вятърът душише и помиташе всичко, грамадни вълни бълскаха от разни посоки лодката. Смъртта ги дебнеше от всички страни, но отец Креспел ги наಸърчаваше, припомняйки им различни случаи.

Към два часа след полунощ сред рева на бурята те различиха като че ли човешки гласове. Дали не бяха наблизили бряг, населен с индианци?

— Невъзможно е да са преминали реката! — каза кърмчията.

— Въпреки това различавам ясно човешки гласове — каза отецът. — Да не би да има друг остров пред нас?

— Няма друг освен Антиности, отче.

— Дали не е някой кораб?

— Не вярвам. Корабите, които плават за Квебек, не минават оттук.

— И все пак, убеден съм, че говорят хора. Нима не ги чувате?

Кърмчията се ослуша и този път ясно долови човешките гласове.

— Но, струва ми се, че познавам тези гласове! Хей! Вие от лодката! — извика той с все сила.

— Хей, ти от лодката! — отговори му гласът. — Вие ли сте, кърмчийо?

Радостни възгласи се изтръгнаха от гърдите на моряците:

— Лодката! Лодката!

— Да, ние сме! — отвърна им кърмчията ликуващ.

— Всички ли сте? — запита ги отец Креспел.

— Само един ни напусна — отговориха няколко гласа.

— Бог бди над нас. Смелост!...

Силуетът на лодката започна да се очертава в мъглата. Скоро видяха и горките пасажери. Мокрите им дрехи бяха замръзнали. Лодката беше затисната между две редици ледове и трябваше дълго да се борят, докато я освободят.

Шумът на вълните и пукотът на ледовете пречели да чуят виковете им. Останали назад, те се изгубили в мъглата, но благодарение на малкия си компас скоро се ориентирали и намерили пътя.

— Движете се близо до нас, за да не ви загубим повторно.

На другия ден времето беше същото. Вятърът продължавате да духа и морето все още се бунтуваше.

Нещастните корабокрушенци бяха съвсем изтощени. Нито можеха да поспят, нито да си починат. Храната им беше съвсем на привършване. Вече цели пет дни се скитаха, загубени в мъглата, без да успеят да видят земя.

На втори декември лодката, която едва се държеше над водата, изчезна. Виковете на другарите им този път бяха напразни: никой не се отздаваше на тях. Дали се беше разбила в ледовете, или се беше изгубила отново? Дали вълните на Свети Лаврентий не погълнаха всички?

Тази загуба натъжи много моряците. Смъртта витаеше над тях и те се оставиха напълно на волята на съдбата. Вече не се надяваха на нищо. Бог обаче бдеше над тях, защото на другия ден, когато мъглата се вдигна, видяха бреговете на Лабрадор.

Земята, която ясно се очерта пред корабокрушенците, ги съживи. Отново нададоха радостни викове, смятайки, че най-сет-не е настъпил

край на мъките им.

* * *

Лабрадор е широк полуостров, заключен между петдесетия и шестдесет и третия градус северна ширина и петдесет и седмия и осемдесет и втория градус западна дължина.

Дълъг е около хиляда и петстотин километра, широк — хиляда триста и петдесет километра и с повърхнина един миллион квадратни километра.

Но това е най-пустата част на земното кълбо, населена слабо само с някои индиански племена, които едва преживяват от лов и риболов.

На север граничи с Хъдзън, на запад — с Хъдзъновото море, на югоизток — със залива Свети Лаврентий и Бел Айл, който го отделя от Нова Шотландия, а на юг — с Канада.

Бреговете му са нарязани от фиорди като бреговете на Норвегия и са много опасни за корабите.

През лятото е малко по-топло и има растителност, която обаче скоро умира, защото още през юли започва зимата. През август падат първите снегове и цели осем месеца на острова дари ужасен студ, а ледовете, които се трупат край бреговете му, правят приближаването до него невъзможно.

През краткия летен сезон бреговете са населени с рибари.

Лабрадор е бил открит от генуезеца Себастиано Кабото, съвременник на Колумб.

Отишъл на служба в Англия, Кабото потеглил на запад начело на петдесет кораба с триста човека с надеждата, както Колумб, да достигне бреговете на Азия. Шест години преди това неговият баща Джовани Кабото открил американските брегове преди Колумб.

В 1528 година Себастиано открил остров Нюфаундланд па четиридесет и пет градуса ширина, по-късно остров Окак — на петдесет и осем градуса, а по-късно и Лабрадор. Изплашен от ледовете, които застрашавали корабите му, той слязъл я а юг, за да намери път, който да го изведе до Азия, но като не намерил такъв, се върнал в Англия.

Въпреки че откривателската заслуга се пада на него, за кръстник на Лабрадор се смята португалският мореплавател Гаспар ди Кортереал, посетил го в 1600 година.

Лабрадор означава земя на работника — незаслужено име за една толкова неплодородна земя!...

ГЛАВА III

В ПУСТИНЯТА НА ЛЕДОВЕТЕ

Корабокрушенците, съзрели бреговете на полуострова, се надяваха, че ще намерят някаква помощ. Наистина Минган, малката станция, населена с френски ловци, беше много далече — може би на повече от сто километра, но поне нямате да се борят повече с реката, която бе погълнала двадесет и тримата им другари. За съжаление надеждите им трябваше скоро да угаснат.

Водата край брега бе покrita с огромни ледени блокове, които течението на реката отнасяше непрестанно.

Ледени планини, истински айсберги, високи до сто-двеста метра, ограждаха всичко наоколо. От време на време някой от тези колоси се разпукваше и вдигаше шум до небето, а при потъването му огромни вълни го погълъщаха. Да навлязат сред тези смъртоносни блокове бе все едно предварително да се обрекат на гибел.

— Не е възможно и метър да се придвижим напред — каза кърмчията съвсем обезнадежден.

— Все пак да потърсим проход — опита се да го окуражи отец Креспел.

— Но как при тези гигантски ледове!

— Да се надяваме на Бога.

— Лично аз не мога да поема отговорност за такъв риск, отче.

— Искате да се върнем в Антиности ли?

— Не, отче. Но да почакаме. Може би вятърът ще ни помогне, като разпръсне ледовете и ни отвори път към брега — каза кърмчията.

— А къде да чакаме? Не, приятели! Нека да опитаме. Може би щастието ще бъде с нас.

Почти всички се съгласиха да опитат късмета си и да отворят път сред по-малките ледове. Като ги отместваха внимателно, те успяха да навлязат в един канал, който изглеждаше, че достига до брега, но като стигнаха на разстояние около четири мили до брега, намериха канала затворен.

Върнаха се бързо назад, защото се страхуваха, че и зад тях пътят ще се затвори. И действително, докато си проправяха път към брега, пътят зад тях се бе затворил от ледените блокове.

Тежко, безизходно положение. Какво им оставаше, освен да се примирят и да чакат разтопяването на ледовете.

А можеха ли да устоят сред ледовете цели три месеца? Зле облечени, без подслон, без огън и без храна?

Отчаяни, осемнадесетте корабокрушенци изтеглиха лодката и се настаниха върху леденото поле. Пред тях се простираше ледената редица от блокове, която бе преградила пътя им към земята. А докога, никой не можеше да отговори.

Отец Креспел, който нито за миг досега не бе загубил надежда за спасение и окуражаваше всички с неизтощимата си енергия, пръв наруши гробното мълчание.

— Приятели — каза той. — Да не се отчайваме още в началото. Казват, че щастието се усмихва на смелите и че който си помага сам, и Господ му помага. Нужна е още малко смелост и може би ще стигнем до брега.

— Но какво смятате да направим, отче? — запита мрачно кърмчията. — Не виждате ли, че за нас всичко е свършено вече, че не ни остава нищо друго, освен да чакаме примирено целувката на смъртта!

Тази целувка може би наистина щеше да бъде сетното облекчение.

— Не трябва да се предаваме толкова бързо. Трябва да употребим цялата си енергия в борбата за оцеляване. Има време да ни целуне някоя вълна, последна вълна.

— Мислите ли, че зимата тук ще бъде по-мека? Дори и така да бъде, не можем да избегнем измръзванията и скорбута.

— А защо да не си построим някакъв подслон? Индианските племена, които насяват тези места, не живеят на открито. Те също строят колиби от сняг и лед и прекарват в тях цялата зима, без да им е необходима печка.

— Наистина, отче — почти извикаха неколцина от корабокрушенците, които бяха вече сънували целувката на морската вълна за сетно сбогом.

— А с храната как ще бъде? — попита все още скептично настроеният кърмчия.

— Ще пестим това, което имаме. Ще си поделим храната и ще се храним на два дни по веднъж. После ще се опитаме да уловим някой тюлен, ще отворим дупка в леда и дай Боже да хванем и риба. Ако е възможно, ще се опитаме отново да стигнем брега, където със сигурност ще намерим миди и дърва, с които да се нахраним и стоплим. Хей там, по онези хълмове,виждам борове...

— Много добре, отче! — извикаха корабокрушенците, които започнаха да се ободряват.

Нямаше време за губене. Час по-скоро трябваше да се заловят за работа, защото студът, достигнал тридесет градуса под нулата, заплашваше да ги вкочани.

Работата не беше от леките. Няколко мъже, въоръжени с куки и лопати, започнаха да режат ледените блокове, други ги замъкваха до определеното за колиба място, а трети ги подреждаха един върху друг, като ги слепяха със сняг. Само за броени минути ледените блокове бяха вече като че ли засицментирани, толкова силен бе студът.

Построяването на покрива бе по-трудно, но опитните моряци положиха много усилия и накрая успяха.

За не повече от четири часа къщата беше готова за обитаване. Влязоха в нея и я запушиха с платната.

Нахраниха се с оскъдния дял от припаси, разпределен на равни части, след това налягаха пътно един до друг, за да се топлят, като се покриха с малкото завивки, с които разполагаха, и с корабните платна. Цели четиридесет и осем часа непрекъснато се сражаваха с трудните условия на полярната зима и бяха капнали от умора.

И наистина, колкото и чудно да звучи, но в колибата много скоро стана по-топло. Пътно прилепените тела на седемнадесетте человека и изолацията от външната температура благодарение на дебелите стени на колибата бе обяснението за това чудо.

Не знаеха колко време са спали. Не можеха да определят, но сигурно е било доста, защото, когато се събудиха, ураганът беше спрял и навън цареше пълно спокойствие. Бледото слънце позлатяваше ледовете и от тях искряха хиляди брилянти.

Моряците решиха да се възползват от спокойствието, за да се опитат да хванат някое животно.

Върху ледените блокове ярко се откряваха туловищата на тюлени, които се приличаха на оскъдното слънце. Виждаха се и стотици птици, които мътеша своите малки. Тези птици бяха с най-различно оцветени пера. А във водата не липсваха и риби, които достигаха до пет метра дължина. Но за да ги уловят, на моряците им бяха необходими специални куки, а засега те не разполагаха с тях.

От лед на лед, като пълзяха по корем, за да не бъдат забелязани, отец Креспел и другарите му успяха да хванат няколко птици от тези, които мътеша. Събраха и доста яйца, които са много хранителни, макар и с неприятна миризма на рибено масло.

Кърмчията, най-ловък от всички, успя да хване половин дузина чайки, като ги изненадал, докато спели в гнездата си.

Този богат улов бе отпразнуван тържествено. Кърмчията, който се оказа и добър готвач, направи такива вкусни омлети от яйцата, че дълго след това си ги спомняха, защото това бе като че ли последното им обилно хранене.

Още на следващия ден слънцето се скри за дълго. Задуха леденият вятър и довя снега, който заваля на едри парцали.

Идваше зимата с всичките си ужаси.

Целия ден корабокрушенците бяха принудени да стоят в колибата, за да не рискуват да измръзнат.

Снегът се сипеше безспир, мъглите не се вдигаха.

Ледове се свличаха непрекъснато и с гръмките си пукотевици не оставяха корабокрушенците нито за миг спокойни.

Храната с всеки изминал ден все повече намаляваше въпреки икономичното ѝ разпределение.

Отец Креспел и кърмчията бяха принудени денонощно да пазят храната от своите спътници, които гладът беше почти подлудил. Сърцето на добрия свещеник се късаше от болка, като гледаше нещастните си другари, но за общото благо той бе принуден да не им разреши да вземат и троха от нея.

Гладът, студът, влагата, моралните и физическите мъки не закъсняха да си кажат думата. Пъrvите признания на скорбата, този страшен бич по тези места, бяха вече налице. Телата на нещастниците се покриха отначало с кървавочервени петна, после тези петна се превърнаха в разръфани и вонящи рани, а от устата им излизаше нетърпима миризма, дължаща се на загниването на венците. След

скорбута последваха измръзванията, гангрената и ледената колиба се превърна в болница, където болните охкаха и пъшкаха от сутрин до вечер и от вечер до сутрин. Нямаше никакво средство, с което да си помогнат, за да се преборят със скорбута, който започна всекидневно да взема по една жертва... Ex, ако имаха малко картофи, няколко лимона или калциеви дражета, но, уви, не разполагаха с нищо!

Положението на корабокрушенците от ден на ден ставаше все по-непоносимо и трагично. Дори отец Креспел, този истински воин, който непрекъснато ги окуражаваше, започна да се отчайва.

С последни усилия на волята той продължаваше да успокоява, да лекува, доколкото можеше, бдеше над болните почти денонощно, без да мигне.

Към първи януари на Новата година, значи 1737 — ново нещастие сполетя моряците.

От няколко дни времето се беше променило. Непрекъснатият снеговалеж отстъпи място на проливните дъждове. Ледовете започнаха да се разпукват.

На първи януари сутринта ледената площадка се разпуска и лодката падна в морето.

Няколко часа по-късно един моряк, който бе излязъл с надеждата да улови някоя птица, се върна в колибата и извика:

— Вълните отнасят лодката!

Изплашени, всички корабокрушенци изскочиха навън. Ако загубеха лодката, как щяха да достигнат до брега, когато ледовете се стопят? Всички ли ще трябва да потънат?

Лодката беше вече доста надалеч и плаваше бързо между ледовете.

— Трябва да я настигнем на всяка цена! — каза разтревожено отец Креспел. — Ако я загубим, с нас е свършено!

— Но ледовете са напукани! — отвърна кърмчията. — Кой ще се осмели да тръгне по тези движещи се блокове, които всеки момент могат да потънат?

— Трябва да опитаме. Пръв ще тръгна аз.

— Не, отче — намеси се един от моряците. — Вие не сте така бързоподвижен на тази възраст. Ще отида аз.

— Аз ще те придружа — допълни другарят му до него. — Ако се удавям, молете Бога да спаси душите ни.

— Вървете, смели момчета! Бог ще ви пази! — каза развълнувано отец Креспел.

Двамата моряци изтичаха към брега. Когато стигнаха до края на ледения блок, пред тях се откри канал, широк около няколко метра, който им препречваше пътя за по-нататък. По средата му плаваше малък леден блок.

Без да обръщат внимание на грозящата ги опасност, те скочиха върху този лесно чуплив сал. Вятърът ги отнесе до друг, по-голям блок. Двамата моряци пъргаво скочиха и върху него. Така продължиха пътя си, подскачайки от блок на блок. Катереха се по айсбергите, потъваха в снега, търкаляха се по ледовете. Поне двадесетина пъти успяха да избягнат грозящата ги смърт — да се удавят при тези рисковани прескачания.

Лодката все още се виждаше. Плаваше между ледовете, влачена от течението, но вече беше доста далече.

Моряците си починаха за миг и отново поеха пътя. Трябаше да преодолеят хиляди препятствия, а в това време тя бягаше все подалече и по-далече. Още миг и изчезна от погледа им. Вече беше невъзможно да я достигнат. Тя бе безвъзвратно изгубена.

— Проклятие тегне над нас! — извикаха и двамата. — Всичко е против нас!

Те тръгнаха обратно измъчени, с малката надежда да срещнат поне някой тюлен. Бяха видели преди малко няколко върху ледовете, когато подскачаха по тях, гонейки лодката. Беше малко по на запад.

Разделиха се, за да ги доближат по-незабележимо. Изведнъж по-младият, който пълзеше към дупката на един от тюлените, чу вика на другаря си:

— Марли!... Бързо ела!

Мислейки, че приятелят му е нападнат от звяр, от някоя бяла мечка например, той се спусна да му помогне.

Но вместо това той го видя изправен пред висока купчина сняг.

— Какво е това? — запита Марли учуден.

— Мисля, че е някаква колиба — отговори другарят му.

— Обитавана от други корабокрушенци?

— По-вероятно от някое индианско семейство.

— Дали е все още обитаема?

— Не се чува нищо и не виждам да излиза никакъв дим. Но ми се струва, че ако има обитатели, то те няма да закъснеят да се върнат у дома си.

— Ето нашето спасение!

— Така мисля и аз, Марли!

— Хайде да влезем и да проверим!

Входът на колибата беше затрупан с голяма камара сняг. Това откритие охлади надеждите им, защото то бе знак, че обитателите на този дом отдавна не се бяха връщали в него.

Любопитни да видят какво има в колибата, те изгребаха с ръце снега. Както бяха предположили, колибата беше необитаема. Вътре обаче имаше две малки дървени лодки, които лесно можеха да се пренесат на гръб, няколко големи кожи, друга — тюленова кожа, и една полуучупена тенджера. И както ровеха в единия ъгъл, за голяма своя радост откриха един кожен чувал, пълен с тюленова мас. Тежеше повече от четиридесет килограма.

— Е, това се казва късмет! — възклика Марли. — Как ще зарадваме другарите си.

— Без да смятаме и това, че можем да срещнем и индианци — прибави другарят му. — Щом като има колиба, значи, че тази част от брега е обитаема.

— Хайде да се връщаме. Да не тревожим другарите си с нашето закъснение.

— Ще се ядосват за лодката.

— Тя няма да пи е необходима повече. Както ние стигнахме до брега, така и те ще могат да стигнат.

— Дано само студът да не ни нападне отново. Сега сме януари, а пролетта тук идва много по-късно, Марли.

Нарамиха торбата с маста и отново заподскачаха от лед на лед.

Връщането не бе по-леко, тъй като на гърба им тежеше и големият чувал. Отслабнали от умората и глада, те едва събраха сетни сили, но все пак успяха да се довлекат до колибата.

Другарите им, обезпокоени от закъснението, ги посрещнаха с радостни викове. А радостта им стана стократно по-голяма, когато видяха чувала и съдържанието му.

— Трябва да направим опит да стигнем до брега — каза кърмчията. — Ако успеем да срещнем някое индианско племе, спасени

сме.

— Утре потегляме — съгласиха се корабокрушенците.

Същата вечер за първи път в ледената колиба се разнесе апетитна миризма. Отдавна тези клетници не бяха яли толкова вкусно и до насита.

ГЛАВА IV

ХЕКАТОМБА

Лоша съдба преследваше моряците и пътниците на потъналия кораб. Тя проваляше всичките им планове, отнемаше надеждите им.

На следния ден, когато се събудиха, над брега вилнееше страхотен ураган. Айсберги падаха от всички страни и всякаква връзка с Лабрадор и брега бе прекъсната. Проектът им засега се проваляше. Бяха осъдени отново да се подчинят на капризите на времето и да чакат неизвестно докога.

Изминаха седмица, две, три, без времето да се подобри. Урагани биваха последвани от нови, по-страшни, които заплашваха да разбият ледения блок. За щастие обаче той все още устояваше.

Студът се засилваше, а с него и мъките на нещастниците.

Към първи февруари тюленовата мас привърши. Другите припаси — също. Гладът вече бе надвиснал над седемнадесетте корабокрушенци, които бяха станали само кожа и кости, покрити с рани от скорбута.

На десети февруари трима души, до крайност изтощени от глада и болестта, починаха. Това бе един от най-тежките дни за останалите.

Тези три трупа останаха два дни, изложени на снега и ветровете. Всичките бяха толкова отпаднали, че никой от тях не можеше дори да се помръдне, камоли да погребе другарите си.

Три дни по-късно, със сетни сили, тримата мъртвци бяха погребани в една дупка, издълбана в леда. Отец Креспел завърза два пръта на кръст и го заби над гроба им.

На петнадесети февруари още един моряк се прости завинаги с другарите си и се отърва от мъките.

Скорбутът и гладът вършеха своето.

На двадесет и четвърти февруари отец Креспел със сълзи на очи съобщи на останалите, че от припасите не е останало нищо.

Тази ужасна новина вцепени всички. Те нямаха сили дори да реагират на зловещата новина. Кърмчията и още един моряк, които все

още не бяха съвсем отпаднали и скорбутът не ги измъчваше, се надигнаха и излязоха от колибата.

— Къде отивате? Искате да ни напуснете ли? — с тих упрек се обърна към тях отец Креспел.

— Не, отче — отвърна кърмчията. — Ще си опитаме отново късмета.

— И какво смятате да правите?

— Ще се опитаме да достигнем брега. Може би във фиорди-те ще намерим миди.

— Но бурята се разразява все повече.

— Да умрем тук или в реката е едно и също.

— Аз ще ви придружа.

— Опасно е. Може да загинете по пътя.

— Все още мога да върша нещо. Нали трябва да помогнем на тези нещастници!

— Тогава елате, отче.

Тръгнаха през ледовете с намерението да стигнат непременно до брега. Бурята бе в разгара си. Издигаше цели ледени планини и ги разбиваше една в друга. Но гладът ги тласкаше все по-нататък.

Изведнъж отецът, който не беше така пъргав като другарите си, скачайки от лед на лед, загуби равновесие и падна във водата. Но достатъчно съобразителен, той се хвана здраво за леда.

Другарите му бяха отишли доста напред и когато се обърнаха, видяха, че е изостанал. Наложи се да се върнат и да го изтеглят от водата, преди да е замръзнал.

След като преодоляха върволица от опасности, те успяха да достигнат най-сетне до фиорд, който навлизаше дълбоко в брега.

Започнаха да разчупват ледовете и да вадят миди, които, защастие, бяха в огромни количества.

Събраха, колкото можеха да носят, хапнаха и те малко, за да се подкрепят, и побързаха да се върнат при другарите си и да им занесат останалите.

Но колко дни можеха да издържат с тях? Бяха толкова изгладнели, че още на втория ден от мидите не бе останало нищо. Отново се оказаха жертви на глада. А ураганът вилнееше така страховито, че бе невъзможно да се излезе от колибата.

На третия ден положението беше повече от трагично. Освен свещеника и трима-четирима моряци, останалите не можеха дори да се помръднат. Краката им бяха измръзнали и гангренясиали, а телата им — покрити с вонящи рани.

На двадесет и втори февруари почина още един от тях.

На двадесет и шести една бяла мечка се появи около колибата. Кърмчията и още двама моряци излязоха да я преследват, с надеждата, че ще успеят да я убият, но тя бързо се отправи към брега, а изнемощелите преследвачи не успяха да я настигнат и тя не се появи повече.

На двадесет и седми февруари, след като ураганът престана да вилнее, корабокрушенците решиха на всяка цена да достигнат брега. По-здравите нарамиха своите изнемощели другари и започна най-отчаяното шествие. Жаждата за живот бе по-силна от всичко. Този път преминаването по ледовете не бе толкова трудно, защото студът ги бе споил. Потърсиха миди и след като намериха малко, колкото да залъжат стомасите си, се свиха до една скала.

Докато се мъчеха да направят заслон от сняг и лед за болните, чуха ясно силен човешки вик. Отец Креспел и двама моряци се отправиха по посока на вика и видяха как от една заледена могила изскочи човек, облечен в мечешка кожа. Беше нисък, доста мургав, кожата му лъщеше от никаква мас, имаше строги, ъгловати черти.

— Вижте, човек! — извика отец Креспел. — Спасени сме!... Откъде идваш? — обърна се той към новопоявилия се.

Тъмнокожият не отговори. Гледаше с диво любопитство четиридесет мъже, покрити с дрипи, заледени от студа, толкова слаби, че не приличаха на човешки същества. Изненадан ли беше или изплашен?

— Откъде идваш? — повтори въпроса си отец Креспел и продължи: — Който и да си, имай милост и ни помогни!

И той тръгна към него, но дивакът побягна като стрела на север.

Отецът и кърмчията се спуснаха след него, но той бе бърз като елен и скоро се скри зад хълмовете.

— Глупак! — извика кърмчията ядосано.

— Може би този индианец не е виждал хора от бялата раса?

— Невъзможно е, отче. Всички индианци от Лабрадор са имали малко или повече връзки с хора от нашата раса.

— Но как тогава да си обясним бягството му? Ние с нищо не го уплашихме.

— Тези индианци са много суеверни и той сигурно ни е помислил за морски духове.

— Наистина, ние сме толкова окъсани и отслабнали, че приличаме на привидения.

— Изглеждаме доста неблагонадеждни с тези дълги бради и чорлави коси.

— Дали ще се върне?

— Кой знае...

— Може би наблизо има село...

— Ако можехме да определим къде точно се намираме, щях да ви кажа дали наблизо има село.

— Южният бряг на Лабрадор дали е населен с много индианци?

— Много са малко по тези места. Може би този човек идваше от много далече. Те са отлични пешеходци и вероятно е преминал много левги, за да дойде чак дотук на лов за тюлени.

— Още една загубена надежда — въздъхна отец Креспел. — Как ще оцелеем при този студ без храна?

— Смъртта ни преследва, отче.

— Но няма да ѝ се дадем без борба!

— На какво все още се надяваме?

— На зверовете — отвърна тихо отец Креспел и се наведе ниско.

— Тихо... погледнете там долу.

Кърмчията и другарите му се обърнаха и видяха от морето да излиза някакво животно, приличащо на огромна котка, дълго около метър и покрито с гъста, лъскава козина.

— Охо, северна лисица — възклика приглушено кърмчията.

— Лъжете се. Не съм виждал северни лисици с гърбици.

— Лисица е, и то от най-добрите екземпляри. Тази кожа струва най-малко хиляда лири.

— Но тази гърбица?

— Не е гърбица. Това са малките ѝ. Когато плува в морето, тя ги носи на гърба си, за да не ги изгуби.

— Ще можем ли да я убием?

— Ще се опитаме да ѝ пресечем пътя към морето.

Разделиха се и тръгнаха към морето. Лисицата излезе на брега и започна да събира суха трева между камъните, за да направи вероятно леговище за малките.

Когато наблизиха на около сто метра от нея, те я заобиколиха, прокраднаха се още по-наблизо и въоръжени само с дървета, започнаха да ѝ нанасят бързи и ловки силни удари по главата.

Този път имаха успех.

Лисицата тежеше около двадесет и пет килограма и беше спасителната храна за моряците. Сега готвач бе отец Креспел, който се постара да нахрани до насита приятелите си с отлично печено.

И наистина те се посъзвеха малко, а за болните от скорбут прясното мясо се оказа великолепно лекарство. Но когато храната свърши, а това стана много скоро, болестта се развиши с още по-голяма сила.

На двадесет и осми февруари още един от нещастните корабокрушенци бе отнесен от гангрената и скорбута. Погребаха го в снега.

Така от тридесет души, спасени след корабокрушението, бяха останали само еднадесет.

* * *

Най-сетне ледовете започнаха да се топят. Зимата, съкрушена от пролетния вятър, започна да отстъпва. Ледовете се раз-пукваха бързо със силни гърмежи. Големи айсберги потъваха във водата и издигаха вълни, високи колкото цели планини.

Между снежните петна започнаха да се появяват първите хилави арктически цветя: лишеи, мъхове, първите снежни карамфилчета, златни макове. Цъфнаха и първите северни кокичета. Гори!... Нискостеблени, истински джуджета. Тези полярни гори са характерни с жилавите си ниски стебла.

Подобряването на времето не донесе нещо ново за нещастните корабокрушенци. Те все още стояха при скалите, продължаваха борбата с ледовете, телата им бяха покрити с дълбоки рани, лицата — подути и напукани от студения вятър.

Но независимо от всичко още живееха. Поддържаха ги дребните мъхове и оскъдните миди, които кърмчията и отец Креспел намираха в подножието на фиордите.

Вече близо два месеца живееха като обречени, смъртта непрекъснато ги дебнеше. И ето, Господ най-сетне се смили над мъките им. Веднъж, когато и последната надеждица за спасение бе угаснала, пред тях съвсем ненадейно се появи един индианец.

Той беше по-висок от онзи, когото бяха срещнали преди месец, покрит целият с кожа и въоръжен с пушка.

Отец Креспел и кърмчията едва се довлякоха до него и със сетни сили прошепнаха:

— Спасете ни!... Умираме. Гладни сме...

Индианецът веднага бръкна в торбата, която бе метнал през рамо, и извади сушено месо и сухари. Той им ги раздаде по равно.

— Откъде идвate? — запита ги, трогнат от измъчения им вид.

— Спасихме се при едно корабокрушение при остров Анти-кости — отвърна отец Креспел. — Помогни ни, заведи ни при твоите хора.

— Ще ви заведа — каза им индианецът. — Но сте много слаби. Няма да можете да вървите.

— Далече ли е твоето село?

— На двадесет и пет левги оттука.

— Близо ли е до Минган?

— В същата посока е.

— Има ли французи там?

— Да, има неколцина, които ловят тюлени по тия места.

— Ако ни помогнеш да стигнем дотам, богато ще те възнаградим.

— Ще ви заведа, но всички не ще могат да дойдат. Не виждате ли, че другарите ви изобщо не могат да пристъпят.

— Така е, но поне ние двамата с мяя другар можем да те придружим. После ще се върнем с лодка, за да приберем и болните си другари.

— Добре, ще ви заведа в Минган. Днес ще ловя тюлени за вас, за да се подкрепите, а утре рано ще тръгнем.

Индианецът, който по всичко изглеждаше, че е добър човек, удържа на думата си. Той успя да убие няколко лисици, морски патици,

чайки и един тюлен — предостатъчно храна.

Рано на другата сутрин, още преди изгрев-слънце, отец Креспел, кърмчията и един моряк се сбогуваха с другарите си, като обещаха в най-скоро време да дойдат и да ги вземат. Индианецът вървеше пред тях.

Времето беше слънчево и топло, но земята беше все още покрита с дебела снежна покривка, вече размекната, и трудно се ходеше.

Въпреки това отец Креспел и двамата моряци полагаха отчаяни усилия, за да не изостават от индианеца.

Вървяха целия ден до вечерта. Вече съвсем изтощени, спряха в подножието на един хълм. Но индианецът настойчиво ги подканя да продължат пътя си.

— Невъзможно е. Съвсем сме изтощени — помоли отец Креспел.

— Ако заспим тук, вълците ще ни нападнат и живи няма да останем — настоя индианецът.

— Ще дежурим един по един, докато дремнем малко, и така ще се опазим.

Индианецът отново показва, че не е съгласен с това предложение, но не каза нищо. Отиде до близкия хълм и насече дърва. После изкопа дупка в земята, запали огън и изпече една дива патица, която бе убил през деня.

След като се нахраниха, налягаха около огъня и заспаха. Индианецът, не толкова изтощен, остана буден, за да ги пази с пушка в ръка.

Той не се бе излъгал. Вълците не закъсняха да се появят, като огласиха въздуха със зловещия си вой.

Бяха огромна глутница — тридесет или четиридесет, — много изгладнели. Обикаляха около огъня, но не смееха да приближат.

За да ги сплаши, индианецът на няколко пъти гръмна във въздуха.

Не след дълго се показаха първите лъчи на зората и глутницата си отиде. Чак тогава корабокрушенците се отпуснаха и заспаха.

Когато се събудиха, за тяхна най-голяма изненада те не намериха индианеца край тях.

Къде ли беше отишъл? Може би да убие още някое животно за закуска или да огледа пътя, по който им предстоеше да продължат.

Повикаха го неколкократно, но никакъв глас не им отговори. Кърмчията, който бе започнал да се беспокои, се изкачи на хълма, но не видя никакъв индианец.

— Дали не ни е изоставил? — запита той отец.

— Но защо? — недоумяваше отец Креспел. — Ние не се отнесохме зле с него, пък и няма основание да се страхува от нас. Ние сме толкова изнемощели.

— Тогава къде може да е отишъл?

— И аз не знам. Да почакаме. Кой знае, може да се върне. Почакаха около час-два, но индианецът не се върна.

— Изоставил ни е — каза кърмчията. — Какво ли го е накарало да ни доведе чак дотук и да ни изостави?

— Може би се е страхувал да ни заведе и тримата в селото.

— Не зная, но мисля, че ако искаме да се спасим, ще трябва да го последваме на всяка цена.

— Но вече сигурно е доста далече.

— Ще вървим, докато ни държат краката.

— Но в коя посока е избягал?

— Следите му са се отбелязали по снега, да тръгнем по тях. Въпреки че бяха страшно изнемощели, поеха по следите.

Вървяха дълго, като правеха неимоверни усилия да се държат на краката си, но не настигнаха индианеца.

Сутринта ги завари на доста голямо разстояние от предишния лагер. Повече не можеха да направят и крачка. Гладът и умората ги бяха победили.

Налягаха под дребните борчета, като залъгаха стомасите си с оскъдните лишени. За щастие тази нощ вълците не ги беспокоиха.

На сутринта отец Креспел предложи да се върнат на брега, защото се страхуваше да не се загубят, ако навлязат много навътре в полуострова, но кърмчията се противопостави решително:

— Не, не съм съгласен. Ако се върнем на брега, само ще увеличим страданията на нашите другари и ще им отнемем и последната надежда — каза той категорично. — Предлагам да продължим по следите на индианеца. Все още ни извеждат донякъде...

— Ами ако цялото племе не ни приеме и се опълчи срещу нас? Зная, че има индианци, които не приемат бялата раса.

— Няма значение. Аз ще продължа пътя, отче. Ако сте изморен, починете си тук, или ако искате, върнете се на брега. Убеден съм, че трябва да последвам индианеца.

— Но...

В същия миг няколкото пушечни изстрела отекнаха на около половин километър на запад.

— Гърмежи!... Това е знак за нас! — извика кърмчията и скочи.

— Може би са ловци? — неуверено продума отец Креспел. — Господи, дали ще свършат мъките ни?

— Ето! Гърмежите се повтарят...

— Още един.

— Тичайте! Тичайте! — завикаха и тримата.

Те се втурнаха в същата посока, откъдето идвала гърмежите. Бяха съвсем отпаднали, но някаква непозната сила ги крепеше и те продължаваха да тичат нататък, като се държаха един за друг. Знаеха много добре, че ако изпуснаха и този случай, с тях ще бъде свършено.

Гърмежите продължаваха да отекват на интервали, явно, че някой им подаваше сигнали, като се отдалечавате на запад.

— Бързо! Бързо!... — викаше кърмчията с прегракнал от студа глас.

Неочаквано морякът падна.

— Не мога повече — изстена той.

— Напред! — почти изкомандва кърмчията. — Още едно усилие!

Не чуваш ли, че пушечните гърмежи се отдалечават и ние ще ги изтървем!

Той изправи другаря си и почти го повлече. Но и свещеникът бе отпаднал съвсем. И тримата, съсипани от това изморително препускане, изтощени до краен предел, щяха да се строполят, когато неочаквано пред тях се изправи някакъв човек и им каза със съвсем спокоен глас:

— Спрете. Окуле Сон ви кани в своята колиба.

Човекът беше индианец. Висок, с издължено лице и орлов нос, с черни очи, с нещо диво в погледа, с дълги коси, които падаха на кичури върху раменете му. Беше облечен с меча кожа и държеше в ръка стара пушка.

— Кой си ти? — запита го кърмчията. — Приятел или неприятел?

— Аз съм Окуле Сон. Главатар на окаките и приятел на белите хора — отговори индианецът.

— А ние сме трима нещастни корабокрушенци, умиращи от глад и изтощение.

— Знам — отвърна му индианецът.

— Откъде знаеш? — попитаха го едновременно и кърмчията, и отец Креспел.

— Знам кои сте и откъде идвате — продължи индианецът. — Човекът, когото срещнахте, ми разказа всичко.

— От твоето село ли е този нечестивец? — попита го гневно кърмчията.

— Той е мой поданик.

— А защо ни напусна?

— Като видял болните ви от скорбут другари, се изплашил, че може да пренесе болестта в нашия лагер.

— Прав е бил да си помисли такова нещо — каза отец Креспел.

— Но какво означаваха пушечните гърмежи?

— Аз наредих да стрелят, за да ви покажат правилната посока.

— Значи ти си ни помогнал!

— Да, но няма да мога да доведа вашите другари тук. Миналата година моето племе прекара тази болест и ние доста се борихме с нея. Мнозина загинаха.

— Ние искаме само храна, защото умираме от глад, и един водач, който да ни заведе в Минган. Там има французи, които ще се погрижат за другарите ни.

— Ще имате и едното, и другото. Разчитайте на мен. А сега ме последвайте в лагера.

След малко пристигнаха в индианското село, което се състоеше от двадесетина колиби, обитавани от многолюдни индиански семейства.

Индианците посрещнаха добре корабокрушенците, които след повече от четири месеца виждаха нормален човешки живот — храна до насита и сигурен подслон.

Останаха да си починат два дни, а на третия, водени от един индианец, потеглиха за Минган.

За щастие тази малка колония бе все още населена.

Сънародниците им ги приеха много сърдечно.

Същия ден една лодка с шестима моряци, отец Креспел и кърмчията, напълнена с достатъчно храна, потегли, за да помогне на останалите корабокрушенци.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докато отец Креспел и двамата моряци идваха на помощ на своите другари, положението на страдащите от скорбут ставаше все по-отчаяно.

Провизиите бяха отдавна привършили и скорбутът не пожали нито един от тях. Нямаха никакви сили, за да се дотърят до лишеите навън. Краката на всички бяха гангренясили, така че никой не можеше вече да си служи с тях.

Тези, които по някакъв начин можеха да се влачат по корем, подаваха на приятелите си вода, като не губеха надежда, че отец Креспел и двамата моряци ще се върнат и ще им помогнат.

Но дните минаваха мъчително, а никой не се появяваше — нито от реката, нито от могилите. Отчаянието завладя клетниците, забравени и от другарите си, и от Бога.

Смъртта се засели в колибата. Двама души издъхнаха в един ден, на следващия — третият, на още по-следващия — поредният...

Бяха останали само четирима души. По-скоро четири живи скелета.

На петия ден, разкъсвани от непоносим глад, изядоха обувките на умрелите си другари... На следващия ден изгризаха и собствените си обувки.

Господи! На какво само бяха заприличали! Неузнаваеми!

На седмия ден след заминаването на другарите им те легнаха между скалите в очакване на смъртта, която беше вече неизбежна.

И все пак някакво смътно предчувствие, че Бог е с тях, ги крепеше и даде сили на едного от тях да се довлече до брега. Щом стигна дотам, той видя приближаването на лодка, но не повярва на очите си. Все пак със сетни сили извика:

— Лодка! Лодка!

Този вик съживи другарите му. Подпомагайки се един друг, те се замъкнаха на брега. Вече нямаше измама. Наистина беше лодка, която бе тръгнала от изток или от Минган.

— Отец Креспел! Той е! Идва да ни спаси! — развикаха се нещастниците.

Два последователни изстрела се разнесоха от лодката.

— Те са! Няма съмнение! — извикаха още по-окуражени корабокрушенците.

Към глада и болестта се прибави и вълнението и те не издържаха. Паднаха на земята, загубили съзнание.

В същото време лодката се приближаваше бързо, като от нея продължаваха да се носят пушечните изстрили, но никакъв вик не откликаше на тях.

Неспокойни, че не чуват гласовете им, отец Креспел и другарите му, които бяха в лодката, побързаха към предишното си убежище. Там обаче намериха само два полуразложени трупа, останали непогребани.

Обиколиха крайбрежието и най-после намериха четиридесетимата си припаднали другари. Занесоха ги внимателно в лодката и те дойдоха в съзнание.

Трима от тях можаха да отговорят на въпросите им и разказаха как са прекарали последните дни. Но четвъртият издъхна, още недопил рома, който му наляха, за да се свести.

Когато се върнаха в Минган, болните постепенно започнаха да се оправят, докато оздравяха напълно. Известно време прекараха в Квебек, където останаха като мирни колонизатори и не искаха да се борят повече с морето.

Отец Креспел замина за Франция, видя родината си и оставил костите си някъде в Гренландия, където бе отишъл да продължи мисионерската си служба.

Издание:

Автор: Емилио Салгари

Заглавие: Борба на борда

Преводач: Фани Лозева

Година на превод: 1992

Език, от който е преведено: италиански (не е указано)

Издание: първо (не е указано)

Издател: Тренев & Тренев

Град на издателя: София

Година на издаване: 1992

Тип: романи

Националност: италианска (не е указано)

Редактор: Катя Цонкова

Художествен редактор: Лили Басарева

Технически редактор: Дора Николова

Художник: Емилиян Станков

Коректор: Людмила Стефанова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/14074>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.